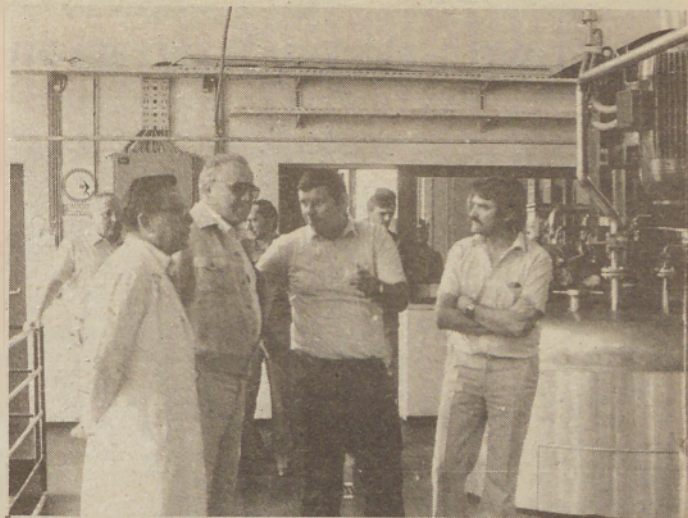

Blizu 20 tisoč ton že v silosih

Žetev v Pomurju se izteka, vendar se skladišča Intesovega tozda Mlinopek le počasi polnijo. Do začetka tega tedna so družbena kmetijska gospodarstva v Pomurju oddala 11.063 ton pšenice in tako svoje obveznosti izpolnili 84-odstotno, nekoliko bolj pa se zatika pri kmetih, od katerih so odkupili le 8.237 ton tržnih presežkov ali 43 odstotkov načrtovanih količin. Skupaj je bilo tako v skladiščih mlinarske organizacije 19.300 ton letošnjega pridelka ali 61 odstotkov načrtovanih količin. Načrti odkupa so že presegli v Kmetijskem kombinatu Radgona, medtem ko bodo morali predvsem v kmetijskih zadrugah zavistiti vse sile, če želijo, da bi se predvidenemu vsaj približali.

NASLOV

L. K.

FRANCE POPIT IN GEZA BAČIČ MED LENDAVSKIMI LEKOVCMI — »Brez večje agresivnosti in ofenzivnosti pri razvojni in naložbeni politiki v vaši delovni organizaciji in proizvodnji, ki je pomembna za Slovenijo in Jugoslavijo, ne bo šlo,« sta v pogovoru s predstavnikoma obrata gentamicina in tozda Kozmetika ter lendavske občine poudarila predsednik predsedstva SR Slovenije France Popit in sekretar republiške konference SZDL Geza Bačić. Druge izbire ni. Kljub temu, da morajo tudi v Lekovem kolektivu z 2800 zaposlenimi še »plesati po taktu« zvezne vlade v Beogradu. Podrobnosti objavljamo na 3. strani. B. Ž.

Leto XXXVII
Št. 30
Murska Sobota
31. julij 1986
CENA 120 DIN

VESTNIK

»POLČAS« MDA GORIČKO 86

Na delovišču kot še nikoli

Konec tedna so se z Goriškega poslovili brigadirji prve izmene, naselje v Gornjih Petrovcih pa so napolnili mladi druge. Za zdaj so v drugi izmeni štiri brigade, v nedeljo pa pričakujejo še peto, ki

rovaš slovenske brigade, saj so Ljubljancani prispeli na Goričko le s 13 brigadirji.

In kako se je izkazala prva izmena? Na delovišču izredno, saj ocenjujejo, da je bila to doslej

Sklenemo lahko, da je prva izmena akcije na Goriškem uspešna, kljub nekaterim težavam, ki jih je imel štab akcije pri uveljavljanju novega, bolj demokratičnega in manj uniformnega nači-

Zastava je spuščena, avtobus pripravljen. Z Goriškega bo spet treba kreniti na pot: v Titovo Mitrovico, Bosansko Dubico, Mladenovac, Sremske Karlovce, Slovenj Gradec... Minuli konec tedna so se od Petrovce poslovili brigadirji prve izmene, ki so nadvse zadovoljili s svojim delom na delovišču. Kot vsako, tudi to slovo ni minilo brez prisrčnih stiskov rok in poljubov, tu in tam pa kakšna deklica ni mogla skriti solz... Bojan Peček

bo pionirska, prišla pa bo iz Hrastnika in Trbovelj. In od kod so novi brigadirji? Iz Doboja prihaja MDB Pet narodnih herojev, iz Darde (občina Beli Manastir) MDB Baranja, iz Dimitrovgrada MDB Bratstvo i jedinstvo, iz občine Ljubljana Center pa so mladi v MDB Deseta SNOUB Ljubljanska. Brigadirjev je manj kot v prvi izmeni, saj jih je okrog 135 — relativno nizka številka gre na

najbolj učinkovita izmena na Goriškem. Največ so naredili brigadirji MDB Kosmaj iz Mladenovca, ki so normo presegli kar za 133 odstotkov, na skupščini izmene pa so jih tudi predlagali za najvišje priznanje — plaketo Veljka Vlahovića. Po storilnosti so le malo zaostajali mladinci MDB Franjo Kluz iz Bosanske Dubice, ki so naredili 120 odstotkov več od načrtovanega.

na vodenja akcije, ki je večinoma naletel na odobravanje in podporo, v nekaterih primerih pa se je pokazalo, da brigadirji tak način dela tudi izkoriščajo. Vsekakor pa je ostalo prepričanje, da je tovrstno prilagajanje mladinskega prostovoljnega dela času in potrebam mladih ena pot iz krize, ki je to delo (vsaj v Sloveniji) zajela.

Bojan Peček

Vse za ceno kruha?!

Igra s kruhom je končana. Isti izvršni svet, ki je najprej dovolil pekarjem, da zvišajo cene in potem od njih zahteval, da jih vrnejo na stare cene, je dal zdaj ponovno zeleno luč in teden dni že kupujemo kruh po višjih cenah. Polemik o tem, ali je kruh drag ali poceni, je bilo veliko in mnjenja o tem so deljena. Držalo bo, da je kruh za nekatere (pa ne za vse), ki ga kupujejo predrag, za tiste, ki ga pridelujejo, pa prepoceni. Kruha namreč ni treba le speči in dati na police, pač pa ga je treba tudi pridelati, in tisti, ki ga pridelujejo, prav dobro poznajo vse stroške, ki pri tem nastajajo. Dražijo se umetna gnojila, draži se nafta, dražijo se zaščitna sredstva, zato kruh ne more ostati pri stari ceni. In če se pri nas zavzemamo za delovanje ekonomskih zakonitosti, je vse to potrebno upoštevati. Prav primer kruha pa je pokazal, da se za ekonomske zakonitosti zavzemamo le tako dolgo, dokler ne udarimo po glavi. Vendar bi pri sklicevanju na ekonomske zakonitosti kruh moral biti izjema. Pa ne da bi celotno breme nosili pridelovalci, pač pa je treba s sistemom nadomestil omogočiti, da bo kruh poceni. Vendar tu spet pridemo v nasprotje, saj je tudi denar za nadomestila treba vzeti delavcem in ga tako dati tudi tistim, ki do nadomestil ne bi smeli biti upravičeni. Poceni kruh bi morali torej zagotoviti tistim, ki so najbolj ogroženi, kako, pa je seveda vprašanje. Dejstvo pa je, da poceni kruh družbo veliko stane. In dokler je kilogram kruha še vedno cenejši od skatlice cigaret ali navadnega brizganca v katerem koli gostinskem lokalu, tako dolgo verjetno ne bi mogli trditi, da je kruh pri nas resnično predrag. Vsaj za osnovne vrste kruha bo takšna ugotovitev držala.

L. Kovač

TIŠINA

Utrjevanje prijateljstva med gasilci

Na letošnjem občinskem tekmovanju gasilskih enot soboške občine so sodelovali tudi njihovi kolegi z avstrijskega Gradiščanskega. Na tekmovanju je sodelovalo 61 enot, od tega jih je 14 bilo iz Avstrije, med ostalimi pa je

skega odlikovalo Občinsko gasilsko zvezo Murska Sobota, njene predsednika in podpredsednika.

In kakšne rezultate so dosegli gasilci: med člani A je zmagalo GD Jurij, pri članih B pa GD

bilo 39 članskih, 5 mladinskih in 3 članske ženske ekipe.

Sodelovanje med gasilci obeh strani meje je že tradicionalno, saj poteka prek 20 let. V teh letih so si izmenjali številne izkušnje, našli pa so tudi nove oblike, saj se številni domači gasilci izobražujejo v avstrijskih gasilskih centrih in šolah, spoznavajo nove tehnologije in načine gašenja požarov, pa tudi pri preventivnem požarnem varstvu so dosegli pomembne uspehe. Na obmejnem območju so opravili številne skupne akcije, ponekod pa se je to sodelovanje izkazalo kot zelo koristno, saj so eni ali drugi prišli na prizorišče požara prej kot domačini in tako preprečili večje škode.

Na vsakoletnih srečanjih pa se skupno dogovarjajo o usposabljanju in nekaterih skupnih akcijah, ki bi pripomogle k večji usklajenosti obojih.

Na nedeljskem tekmovanju je poveljstvo gasilcev z Gradiščan-

Murska Sobota. Gasilke iz Gerlinca so bile najboljše pri ženskah, med starejšimi mladinci pa so si prvo mesto priborili mladi iz Salamenec. Najboljša avstrijska ekipa pri članih A je iz Pinkafelda, pri članih B pa iz Bonisdorfa.

Za konec pa še tole — če bi upoštevali absolutni vrstni red, bi zmagali gasilci iz Pinkafelda, drugi bi bili gasilci Jurija, tretji pa soboški gasilci, vse to pa kaže na veliko izenačenost v znanju in spretnostih.

Dušan Loparnik

Iz težav z boljšim delom

Med zgubarji se je konec lanskega leta v občini Ljutomer pojavil tudi Ljutomerčanov tozda Poljedelstvo-Zivinoreja. Med vzroki za nastalo izgubo v višini 85 milijonov dinarjev so predvsem visoka stopnja odvisnosti od tujih denarnih virov, relativno dolga vezava obratnih sredstev in nesorazmerno veliko povečanje mase kratkoročnih poso-

jil za obratna sredstva v primerjavi z letom 1984. Na izgubo je vplival tudi razkorak med rastjo cen reprodukcijskega materiala in doseženo ceno končnih izdelkov ter nezadostna izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti. Seveda pa bi k vzroku lahko prišteli nekatere organizacijske pomanjkljivosti v poslovnih funkcijah.

Kot lahko ugotovimo, v tozdu

priznavajo, da je poleg zunanjih vplivov izguba močno povezana tudi z lastnimi slabostmi, zato so pripravili sanacijski program, v katerem so našli ukrepe za izboljšanje stanja.

V prvem delu ukrepov pričakujejo izboljšanje možnosti gospodarjenja v kmetijstvu — leti ukrepi sicer niso v njihovi pristojnosti, sami pa bodo naredili kar precej za boljše gospodarjenje: zagotovili si bodo cenejša dolgoročna posojila, nekatera kratkoročna bodo spremenili v dolgoročna, v proizvodnji pa bodo uvedli stroge varčevalne ukrepe. Preverili bodo tudi organizacijo dela in jo izpopolnili ter se prilagodili proizvodni konicam. Nekateri ukrepi pa zajemajo tudi izboljšave na terenu: uporaba sodobnejših agrotehničnih ukrepov, povečanje njivskih površin, izboljšati proizvodne rezultate pri reji prašičev...

Sicer so v tozdu Živinoreja-Poljedelstvo izgubo v letošnjem letu že pokrili, z ukrepi pa bodo preprečili novo.

Dušan Loparnik

PRED BELTINSKIM FESTIVALOM

Ob koncu tedna bo Pomurje v znamenju osrednje poletne kulturne prireditve — 16. beltinskega folklornega festivala. Letos so tradicionalni folklorni manifestaciji, ki bo v Beltincih potekala od 1. do vključno 3. avgusta, pridali naziv Praznični dnevi slovenske folklore in jo tako privzdignili z regijske na republiško raven. S tem, da je njen moto že ves čas Pesem in ples družita narode, pa se tudi tokrat potrjuje s pestro sestavo gostujočih skupin iz domovine in zamejstva. Med njimi s folklorno skupino Kopaničar s Češkoslovaške. Promni s Poljske, Sakalovčani iz sosednje Madžarske (ki so že skorajda nepogrešljivi v Beltincih) in priznanimi folklornimi skupinami iz Slovenije, o katerih nastopih se lahko prepričate v koledarju Kulturnih obzorij na 5. strani Vestnika, na kateri bo v naslednji številki tudi obširna fotoreportaža s 16. Folklornega festivala. bb

Saga o konjih

Ob nedavnem obisku predsednika predsedstva SR Slovenije Franceta Popita in sekretarja republiške konference SZDL Geze Bačića v lendavskem Leku so govorci malone tekmovali v slikovitosti in sočnosti primerjav, ki zadevajo naše krizne gospodarske trenutke. Kar nekajkrat je bila izrečena misel o konjih, ki naj bi nas povlekli iz brezna zgrešenih odločitev, izgub in životarjenja. Slišali smo za kategorije konjev kot so vlečni, dirkalni, paradni in še kakšni.

Seveda nam ne gre za to, da bi sago (zgodbo) nategovali do tragičnega konca, ko se zna žival, naj bo dirkalne ali vlečne vrste, zavoljo preutrujenosti zgruditi, pač pa za mnogo resnejšo in manj prozaično poanto. Radi bi spomnili na to, kdo sploh more biti »konj« ali točneje, kakšna konkurenčna merila naj bi podjetje izpolnjevalo. Zadnje študije gospodarskih tokov v svetu kažejo, da so to zlasti naslednja: stroškovna konkurenčnost pri posameznih izdelkih, kompatibilnost sistemov, ustrezna uporabna tehnika in servis ter primer-no široka izbira.

Toda ne bo zadoščal samo podjetniški vidik, marveč izpolnjevanje številnih, sprotno prilagajajočih pogojev. Eden najpomembnejših, ki se zdi prepričljiva protitež znanemu načelu, da stroj poženemo z elektriko, delavca pa z denarjem, je kompleksnem sistem nagrajevanja. Merimo na ustvarjanje ustreznega ravnotežja med identifikacijo delavcev z organizacijo na eni in fluktuacijo na drugi strani. Skratka, kako pridobiti, usposobiti in obdržati tisti kader, ki bo znal uveljaviti specifične prednosti posamezne organizacije. Zaposlenim je treba dati »šanso«, da večkrat v svoji delovni karieri obnovijo svoje znanje ali spremenijo svoje delovno področje ali celo svoj poklic. Zagotoviti jim moramo kakovost delovnega življenja in razviti rane oblike družbenega standarda ter varstva delavcev.

Le v tem primeru se zdi zgodba o konjih smiselna in uporabna, kakopak tudi za pomurske gospodarske enote. Če, koliko in kakšne imamo v pokrajini ob Muri, pa je že druga zgodba.

B. Ž.

BRITANCI RADI PIJEJO
LUTOMER LASKI RIESLING
STR. 12

V boj proti pridelavi in prodaji narkotikov v Boliviji je sedaj posegla tudi ameriška vojska, kar je povzročilo razburjenje v Kongresu. Vojaška intervencija, naj bo takšna ali drugačna, ostane intervencija, trdijo nasprotniki ameriške vojaške prisotnosti v Boliviji. Na sliki: vreče narkotikov ob preiskavi v neki vasi.

Mladi za zdrave gozdove

V Mariboru se je v nedeljo končala evropska mladinska gozdna akcija, ki je na zanimiv način opozorila na onesnaževanje okolja.

Evropska mladinska gozdna akcija se je začela na Švedskem, kjer je ekološko gibanje močno razširjeno, saj ima 16 organizacij, vanje pa so vključene vse po-

membne politične organizacije, razen konzervativcev. Na pot z avtobusom so odšli s Švedske 19. junija. Nordijska karavana je prepotovala Dansko, ZR Nemčijo, Nizozemsko in Belgijo in bila tudi na mednarodnem zborovanju v Londonu. Nato so odšli še v Francijo in v Zahodno Nemčijo, kjer so blizu Schwarzwalda, ki ga je že močno uničil kisli dež, pripravili prostorni shod. Od tam so mladi prek Avstrije in severne Italije prišli v Maribor, kjer je bil zaključek evropske akcije.

V Mariboru je bila organizacija na višku. Organizirali so dve okrogli mizi, eno na temo varovanja gozdov, drugo pa o evropskih ekoloških gibanjih. Pogovarjali so se tudi s predstavniki mestnih političnih struktur o teh vprašanjih. Na Trgu svobode so organizirali miting, na katerem so prebrali svojo petico. V njej mladi, ki zastopajo 3 milijone mladih ekologov iz vse Evrope, zahtevajo, da morajo vse evropske vlade podpisati sporazum o takojšnjem 30-odstotnem zmanjšanju žveplovega dioksida v zraku, kar naj bi bil prvi korak za čistejši zrak. Vse evropske vlade naj tudi predpišejo standarde za avtomobilsko onesnaževanje, kar so storili v ZDA že leta 1983. Spodbujati bi morali javni in železniški prevoz, predvsem pa izboljšati njegovo kakovost in ga poceniti. Po tem, kakšno zanimanje je bilo za ekološko gibanje v Mariboru, njihove ideje niso naletele na gluha ušesa.

Gozdne straže

Na Kočevskem so si omislili novost: uvedli so dovolilnice za nabiranje gozdnih sadežev in gozdne nadzornike. Predvsem nabiranci lipovega cvetja so v preteklosti naredili veliko škode, saj so lipova drevesa enostavno obsekali. Gozdni nadzorniki varujejo gozdove tudi pred tatovi lesa. Nabiranci sedaj veliko bolj spoštujejo predpise in nadzornikom jih doslej ni bilo treba prijavljati inspekcijskim službam in sodnikom za prekrške.

Vrhovno sodišče zavrnilo pritožbo

Na zasedanju senata vrhovnega sodišča Hrvaške so zavrnilo pritožbo obtoženega Andrija Artukovića kot neutemeljeno in tako potrdili smrtno kazen, ki jo je temu vojnemu zločincu izreklo okrožno sodišče v Zagrebu.

Predsednik senata vrhovnega sodišča Djuro Dabelić je pred zasedanjem sporočil, da je zdravstveno stanje obsojenca »skladno z njegovo starostjo«, se pravi, da je takšno, kot je bilo v času sojenja na okrožnem sodišču v Zagrebu. To izjavo so podpisali pooblaščenici zdravstveni izvedenci.

Svetnik v hrvaškem sekretariatu za pravosodje in splošno upravo Ljubinka Svedrović-Kilbarda je povedala, da bo vrhovno sodišče v osmih dneh spisalo obrazložitev sklepa, s katerim je potrdilo smrtno kazen Artukoviću. Nato bodo sklep z obrazložitvijo izročili obsojencu oziroma njegovim odvetnikom. V petnajstih dneh po vročitvi se lahko Artuković pritoži na sklep vrhovnega sodišča Hrvaške. V tem primeru bodo njegovo pritožbo v skladu z zveznim kazenskim zakonom obravnavali na zveznem sodišču.

NA TUJEM 600 TISOČ NAŠIH

V zadnjem času se povečuje število tistih Jugoslovanov, ki v zahodnih in drugih deželah delajo »na črno«. Na leto se, po nekaterih ocenah, sezonsko in na neorganiziran način v tujini zaposli okoli 15.000 do 20.000 državljanov SFRJ.

Ti ljudje se izpostavljajo velikemu tveganju, ker so najpogosteje nezavarovani, nimajo delovnih pogojev, utegnejo pa biti tudi izgnani. Nepooblaščen posredniki »zaposlujejo« naše občane v tujih tvrdkah pod zelo negotovimi pogoji.

Lani se je prek zveznega urada sezonsko zaposlilo 13.400 delavcev — največ v Švici — od tega 12.300 v gradbeništvu in 350 v kmetijstvu. Okoli 500 Jugoslovanov je delalo v Avstriji in okoli 300 v Franciji. Letos je prvič zagotovljeno delo tudi 30 kmetijskim tehnikom, prav tako v Švici. V prvi polovici letošnjega leta je zvezni urad prejel prek 10.000 ponudb tujih delodajalcev. V zahodnoevropskih državah je zaposlenih okoli 600.000 jugoslovanskih delavcev.

V slabem položaju so posebno mladi in ženske, kakor tudi delavci, ki so načetega zdravja. Nujno potrebujejo nasvete in pravno pomoč za iskanje novih delovnih mest oziroma za povratek v domovino. Zvezni urad je lani in letos o teh vprašanjih sklenil posebne aranžmaje z ustreznimi tujimi partnerji, kot so: Zvezni urad za delo v ZR Nemčiji, Nacionalna uprava za tržišče dela na Švedskem, Nacionalni urad za imigracijo v Franciji in Zvezna gospodarska zbornica v Avstriji. V ZR Nemčiji, Franciji, na Nizozemskem in v Avstriji dela okoli 150 socialnih svetovalcev Jugoslovanov, ki so zadolženi za pravočasno obveščanje naših delavcev.

Vedno več priseljencev

ZR Nemčija ima velike težave z ljudmi iz drugih držav, ki v skladu z ustavo zahtevajo pravico do azila. Vlada je v zvezi s tem nad čedalje močnejšim prilivom Irancev, Turkov, Indijcev, Palestincev, Libanoncev in drugih, ki jih letala sovjetske in vzhodnonemške letalske družbe prevažajo do letališča Schönefeld v Vzhodnem Berlinu, od tam pa jih takoj pošljejo v Zahodni Berlin. Medtem ko je v obdobju 1980—1983 število ljudi z azilom padlo od 108 tisoč na 20 tisoč, je po letu 1984 začelo močno naraščati. Lani jih je bilo že 74 tisoč, do konca letošnjega leta pa jih bo verjetno 100 tisoč.

POLETNA PISMA

Nekako navadili smo se že na to, da si voditelja obeh supercil od časa do časa napišete kakšno pismo. Sedaj je na vrsti Reagan, ki je v svojem pismu napisal, da bodo ZDA za pet do sedem let prestavile namestitve tako imenovanih vesoljskih orožij, če Sovjetska zveza pristane na razširitev temeljnih raziskav ter orožij, oziroma če dovoli njihovo testiranje. To je odgovor na zadnje pismo sovjetskega voditelja Gorbačova, v katerem je rečeno, da SZ pristaja na temeljne raziskave vesoljskih orožij, če se ZDA obvežejo, da bodo še najmanj 10 do 15 let spoštovale sporazum o omejitvi strateškega jedrskega orožja SALT-2. Ameriški obrambni sekretar Weinberger ob tem trdi, da predsednik Sovjetom ne bi smel preveč popuščati. Pa menda ne zato, da si predsednika ne bi mogla več dopisovati!

ARTERIOSKLEROZA

Kruh in moka sta postala ploščica stekla za razmaz, ki idealno kaže krvnorazredno sliko jugoslovanske družbe, je te dni zapisal neki beograjski uvodničar. Njegova razlaga je pravecati razmaz nastajajočega siromaštva čez temeljna načela samoupravne družbe: če od skupnega števila prebivalcev odštejemo število ogroženih s (povečano) ceno kruha, dobimo število pripadnikov srednjega sloja — plus milijarderjev. Povsem je kajpak zanemarjeno dejstvo, da milijarderjev sploh nimamo, če govorimo v novih dinarjih, kakor bi morali, če hočemo biti realni, in sploh ni pomembno, da se tako imenovani srednji sloj zmanjšuje s splošnim siromašenjem, v imenu katerega zahtevajo tudi demagogi — zaščito delavskega razreda, ogroženega sloja delovnih ljudi z nerealno nizkimi cenami kruha in na podobne »socialne« načine.

Dr. Berislav Šefer, veliki poznavalec vzrokov takega stanja, je nedavno ugotovil, da je absurdno, da v samoupravljanju drsi vse več delavcev in upokojujencev v področje socialnovarstvenih ukrepov. Absurd je tudi, da sredstva za pokrivanje izgub presejajo ona, ki jih v vsej deželi uporabljamo za izobraževanje, da se stopnja solidarnosti na področju skupne porabe zmanjšuje, da se delo in solidarnost kot kriterija ekonomskega položaja posameznika in družine vse bolj opuščata — da že skoraj čez 90 odstotkov prebivalcev ne more več živeti od rednih prejemkov.

Funkcioniranje dela v samoupravljanju torej spominja na arteriosklerozo — poapnenje žil, ki povzroča nezadostno obtočnost in s tem neželjene posledice: spreminjanje socialne politike v socialno varstvo, v katerem se vsakdanje življenje več ne opira na ustvarjalnost človeka, temveč na njegovo odvisnost od tistih, ki so v moči deljenja dobrin. »Najslabše je, da se poraja mišljenje, da je to tista prava socialna politika, ki vse rešuje, čeprav socialna politika, ki je spuščena na raven varstva, ne pomeni nič drugega kot varovanje nespremenjenih odnosov v ekonomiji,« poudarja dr. Berislav Šefer, ki vidi v tem le odlaganje spopada z ekonomskimi vzroki socialnih problemov. »Taka politika začasno zmanjšuje socialne napetosti in jih kopiči za bodočnost,« opozarja dr. Berislav Šefer.

Enostavno rečeno: to je kopičenje vseh problemov, ki se nazadnje izražajo kot socialni problemi, kjer postaja kruh barometer vsega dogajanja v naših družbenogospodarskih odnosih.

Kaj storiti? »Prvo, kar bi bilo treba storiti, je, da se znebimo zablode, da se naše težave morejo reševati z osamostaljeno socialno politiko!« odgovarja dr. Berislav Šefer. Torej — ni treba delovati na star administrativni način, če hočemo priti iz težav, ki so posledica ravno takega delovanja. Vse je pač treba usklajevati z rezultati dela, kajti sicer pride od tega, čemur smo že pričla — da vsi vztrajamo samo pri pravicah iz dela, ne da bi tako vztrajno sprejemali tudi vse obveznosti, ki jih narekujejo pravice iz dela od dela. Tak odnos do dela povzroča parazitizem, ki ga najbolje vidimo v socializaciji izgubarjev — porazdeljevanja rezultatov slabega dela na vse dejavnike in dejavnosti dela, kar pač ne more imeti nobenega drugega rezultata kot siromašenje vseh. Če nam namreč siromaštvo ne bo merilo socializma, potem bomo zlahka napredovali, kajti naravna človeška težnja je — k boljšemu položaju v življenju. In če bi se zgodilo, da nam je tako imenovani srednji sloj, življenje tistih nad pragom siromaštva, ciji, ki ga hočemo doseči, bi kaj kmalu lahko odpravili najnižji sloj (siromaštvo) na zanemarljive količine in vsa družba bi bila bolj zadovoljna in bolj zdrava, kot je, pa tudi zavisti tako imenovanim milijarderjem bi zmanjkalo osnove, kajti vsakdo bi bil milijarder v smislu računa v starih dinarjih, saj bi bilo zmerno bogastvo pravzaprav zdrav, ne pa nezdrav pojav.

Kaj vse bi za to morali spremeniti, je pač že tudi znano, saj vsak dan govorimo o tem, kaj vse se je ohranilo nasproti ustavnim načelom osvobajanja dela in kaj vse je treba spremeniti v zakonodaji, v gospodarskem in drugih sistemih, da bi dosegli stopnjo razvoja, ki bo dokazovala prednosti samoupravne ureditve družbe. Predvsem pa se moramo znebiti arterioskleroze — zoženosti vseh prostorov ustvarjalnosti delovnih ljudi povod, kjer so in delajo še vedno pod prevelikim varuštvom forumskega načina odločanja in urejanja zadev, ki bi jih ljudje sami lahko urejali bolje in učinkoviteje. Taka sproščenost na področju mikroekonomije daje presenetljive rezultate dela, kar je pravzaprav bistvo samoupravljanja.

Viktor Širec

Optimistične izjave

Iz stockholmskega policijskega štaba ponovno prihajajo optimistične izjave okrog uboja nekdanjega predsednika vlade Olofa Palmeja. Vendar te izjave ne prinašajo nič otlpljivega. Šef policije je novinarjem dejal, da je napravljen »pomemben napredek«.

Nestrpno javnost poskuša pomiriti švedsko časopisje, ki zadnje čase zelo veliko ugiba. Gnistan, list švedske komunistične partije, je zapisal, da bo primer Palme vplival na švedske odnose z neko drugo državo. Afton bladet pa piše, da se policija močno zanima za neko versko skupnost, ki naj bi sodelovala pri umoru. Ekspresen trdi drugače — Palmeja naj bi ubili pripadniki teroristične organizacije Rudega armada. Policija se izogiba komentarjev, vodja skupine, ki umor raziskuje, pa je pred dnevi izjavil, da morajo dokazi biti resnični več kot stoodstotno, preden bodo storili kaj konkretnega.

V žarišču dogodkov

Zid blokvske politike

Pred 25 leti, ali bolj točno: 13. avgusta 1961, je bil zgrajen edinstven primer politične arhitekture — berlinski zid; odraz hladne vojne in ideološke različnosti prejšnjih velikih zaveznikov. Zgodovina človeštva je polna podobnih primerov, le da je berlinski zid razdelil ne le Berlin na večji zahodnonemški ter manjši vzhodnonemški del, temveč velik del sveta. Za Vzhod je pomenil »zaščito v imenu miru in socializma,« za Zahod pa »primer nečlovečnosti te meje.«

V DR Nemčiji vidijo v zidu sredstvo, s katerim bi se zoperstavili »nacionalistični in revanšistični hajki proti prvi socialistični državi na nemških tleh,« da bi onemogočili »ropanje dežele«. Ni mogoče zanikati izrednega razvoja DR Nemčije v povojnih letih, ni pa mogoče preslišati tudi ocene v ZR Nemčiji: »berlinski zid je bil postavljen zato, da Nemci z Vzhoda ne bi več množično prehajali na Zahod. Maja 1961 je 17.791 vzhodnonemških državljanov odšlo v ZR Nemčijo, od leta 1949 do junija 1961

pa 2.617.439. V ZR Nemčiji se pripravljajo, da bodo »proslavili« srebrni jubilej berlinskega zidu. Devetega avgusta bodo organizirali »mirovni miting«. Vse bo potekalo pred zgradbo nekdanjega Reichstaga, tik ob zidu, kjer nameravajo postaviti tudi 20 kilometrov dolgo živo verigo ob zidu (sam zid je dolg 47 kilometrov in na njem je 294 stražarnic).

Seveda brez prave proslave ne bo šlo tudi v Vzhodnem Berlinu; 13. avgusta bodo v Aleji Karla Marxa pripravili mimohod civilnih enot, tistih obojevnih formacij delavcev, ki so pred petindvajsetimi leti, ko so v nekaj dnevih in nočeh zgradili berlinski zid, čuvale mejo.

Proslavam bo sledila berlinska vsakdanjost. Spet bodo prihajali turisti z obeh strani: na eni bodo vodiči zid kazali kot ponos, na drugi kot sramoto. Zid sam je na zahodnonemški strani prava galerija črtežev in parol, na vzhodnonemški strani pa so ga pred jubilejem lepo prebelili.

globus

DUBAI — V neki analizi so v organizaciji arabskih držav izvoznic nafte (OPEC) ugotovili, da bodo industrijsko razvite države letos prihranile blizu 100 milijard dolarjev zaradi pocenitve nafte.

SYDNEY — V nekaterih avstralskih pokrajinah je prejšnji teden zapadlo nekaj snega. V glavnem mestu Tasmanije Hobartu snega niso videli že od leta 1951.

OSLO — Predsednica norveške vlade Bruntlandova je izjavila, da je Norveška pripravljena uvesti popolno prepoved trgovine z Južnoafriško republiko. Predlog podpira tudi opozicija. V parlamentu bodo o tem odločali v jeseni.

LIZBONA — Portugalska vlada je sklenila, da mora imeti odslej vsak tujec ob prihodu v državo pri sebi najmanj 10 tisoč eskudov ali 68 dolarjev. Na ta način naj bi preprečili prihajanje tujcev, ki nimajo denarja.

BONN — Zahodnonemški turisti so lani potrošili v tujini rekornih 43 milijard mark. Največ denarja so pustili v Italiji in Spaniji; Jugoslavija je šele na devetem mestu.

SYDNEY — Obisk papeža Janeza Pavla II. novembra letos bo Avstralijo stal prek 12 milijonov dolarjev. Ob obisku britanske kraljice Elizabete II., ki je bila v Avstraliji letos marca, so znašali stroški »samo« milijon dolarjev.

WASHINGTON — Zaradi suše, ki že nekaj mesecev pesti posamezne dele ZDA, je umrlo prek 40 ljudi. Škodo v kmetijstvu cenijo na več s to milijonov dolarjev.

ADIS ABEBA — Štirideset romarjev je umrlo, 25 pa je bilo težko poškodovanih v avtobusu, ki je strmoglavil v prepad v vzhodni Etiopiji.

LONDON — Na nekem cestnem križišču pri Lockingtonu v severo vzhodni Angliji sta trčila tovornjak in vlak. Umrlo je deset potnikov, ranjenih pa je bilo prek 30.

globus

Vrnili 2,6 milijarde

V prvi polovici leta je Jugoslavija tujim posojilodajalcem vrnila dve milijardi in 650 milijonov dolarjev. To je precej več kot v enakem lanskem obdobju.

Od avgusta naprej bodo naše obveznosti precej manjše, zmanjšalo pa naj bi se tudi neskladje med ponudbo in povpraševanjem na jugoslovanskem deviznem trgu.

Vleka Leka še po taktu zvezne vlade

Kaj vse se skriva za ugotovitvijo, da je bilo ob polletju v Lekovi delovni organizaciji vseh 11 tozdov brez rdečih števil? — Pomen obrata gentamicina in tozda Kozmetika za občino in pokrajino ob Muri. — Primerjava s Kosovim v smislu zdrave alternative.

Da bi v tovarni farmacevtskih in kemičnih izdelkov z 2800 zaposlenimi zadržali »elitno« mesto med sorodnimi organizacijami v Jugoslaviji (Pliva, Krka, Galenika) so s 1. julijem vpeljali novo organizacijsko shemo s tremi proizvodnimi linijami, vsaka z lastno razvojno logiko: kozmetika, kemija, zdravila. Zavoljo razvite bazične industrije v farmacevtski panogi, je samozavest Lekovcev toliko večja, tačas pa še posebno, kajti uspeva jim slediti kriznim gospodarskim nihanjem, o čemer med drugim pričajo šestmesečni poslovni izidi. Za 15 odstotkov večji je fizični obseg proizvodnje, medtem ko znaša izvoz 26 milijonov dolarjev, od tega dve tretjini na konvertibilna tržišča, in bo prvič večji od uvoza.

Po besedah glavnega direktorja Leva Premruja je tudi Lek, kot eden od pomembnejših vlečnih konjev v slovenskem gospodarstvu, primoran plesati, kot igra zvezna administracija v Beogradu. Zlasti problematična se mu zdi igra Zveznega izvršnega sveta, ki zadeva cene in tečajne razlike. Na račun slednjih so v delovni organizaciji letos izgubili 700 milijonov dinarjev. Dokajšnje presenečenje jim pomeni razlika med celotnim prihodkom in porabljenimi sredstvi, saj znaša približno tri milijarde dinarjev na škodo dohodka. Podobno je z neplačaniami, sicer prodanimi izdelki doma, za kar bi morali dobiti okrog 1,4 milijarde dinarjev. S tem krog še ni sklenjen, saj so denimo zgolj zdravila v zdravi baje edini izdelek, ki je štiri do petkrat cenejši kot v tujini.

Druga izhoda ni bilo, kot ukrepati tako, da organiziranost prilagodijo gospodarskim razmeram, pripravijo nekaj naložbenih projektov, se zelo agresivno lotijo posodobitve proizvodnje, zlasti kar zadeva uvoz najsodobnejše opreme, kjer so dokajšnje ovire, ter uvedejo stalno interno usposabljanje, kar pomeni hkrati pridobivanje pri interdisciplinarnosti in specializaciji. Pri naložbah imajo več železa v ognju, od katerih je zlasti zanimiv »projekt Taškent, ki spada v področje širjenja in posodabljanja farmacevtske industrije v Sovjetski zvezi in za katerega je Lek, po izdelavi tehničnih projektov v lanskem letu, marca letos predal 2700 strani ponudbe«. Vrednost končane ponudbe znaša 130 milijonov dolarjev, vendar je kaj malo možnosti, da bi do gradnje objekta prišlo v letu dni. Manjša Lekova tovarna naj bi začela s proizvodnjo v Nigeriji, pa tudi Egiptu, se zanimajo za tehnologijo.

»Brez večje agresivnosti in ofenzivnosti pri razvojni in naložbeni politiki v vaši delovni organizaciji in proizvodnji, ki je pomembna za Slovenijo in Jugoslavijo, ne bo šlo. Ugotoviti moramo, kaj je potrebno za uspešno soočenje s konkurenco na svetovnem trgu, za kar rabimo denar za opremo, kadre, tehnologijo. Pri tem morate vztrajati,« je nekajkrat ponovil predsednik predsedstva SR Slovenije France Popit, ki se je s sekretarjem republiške konference SZDL Gezo Bačićem minuli petek mudil v Lekovem obratu gentamicina in tozdu Kozmetika v Lendavi.

Glavni direktor Premru in njegov svetovalec Ladislav Ivanec sta se še zadržala pri lendavskem delu ljubljanskega Leka s čez 220 zaposlenimi. Tukajšnji tozda Kozmetika in obrat gentamicina

sta poslovala bolje kot na primer pri izdelavi zdravil, predvsem na račun povečanega obsega, in samo tozda Kozmetika bo letos na domačem trgu iztržil približno 4 milijarde dinarjev ter okrog 2 milijona dolarjev iz prodaje na tujem, kar za »malo Lendavo« veliko pomeni. Slišali smo, da šestino celotnega prihodka v občinskem gospodarstvu.

Sicer pa so vsi po vrsti, tudi predstavniki občine, namenili Lekovcem kar nekaj komplimentov, očitno ne iz vpludnosti, marveč zavoljo prepričljivih dosežkov »modre« tovarne s komaj štiriletnim stažem. Pridružila sta se jim oba visoka gosta, ki ju je podrobneje zanimalo, kako v Leku vodijo kadrovske politike, izobražujejo in usposabljujejo, stipendirajo in nagrajujejo. Mimogrede: povprečni osebni dohodek je ob polletju znašal 106 tisoč dinarjev. »Ponavadi veliko vemo o izobrazbi, starosti delavcev, katere jezike obvladajo, nimamo pa ocene, kako se kdo obnese na delovnem mestu. To bi morali vpeljati po podjetjih, kljub ugovorom o subjektivizmu, ki se mu ni mogoče izogniti,« je menil predsednik Popit. Ladislav Ivanec je razmišljal o še dokaj skromnem domačem strokovnem kadru in opozoril na nujnost ukrepanja pri stipendiranju, kajti letos odziva na razpis stipendij za kemike, biologe, mikrobiologe, strojnike in druge profile ni bilo. Ob tem je tudi problem fluktuacije več kot na dlani. Lendavski Lekovci nameravajo znatnejša sredstva vlagati v reklamo in propagando, saj je prodaja, zaradi padca kupne moči in konkurence, manjša.

Ob koncu pogovora je sekretar občinskega partijskega komiteja Aleksander Varga temeljiteje predstavil usodo nekaterih podjetij, zlasti Ina-Nafte, od koder

bo na jesen krenil velik transport opreme za gradnjo rafinerije, katere v Lendavi niso zgradili in so jo prodali Kitajcem. Tudi o bodočem rudniku premoga so se razgovorili, pa o pridobivanju kadrov za te namene — 25 učencev je vpisanih v oddelek rudarstva na lendavskem srednješolskem centru — in o izkoriščanju drugih naravnih bogastev. Omenjen je bil nov obrat kamniškega Utoka v Kobilju, kjer bo na jesen začelo z delom 25 zaposlenih, ter Dobrovnik, kot ob Lendavi največje občinsko središče na narodnostno mešanem območju, kjer še ni industrijskega obrata, kljub že nekaterim dogovorom, in so demografska gibanja več kot zaskrbljujoča. »V občini je 22 naselij narodnostno mešanih, in če naredim primerjavo s Kosovim, lahko z zadovoljstvom ugotovim, da ni posebnih problemov,« je izrekel sila navedeno primerjavo, ki smo jo doslej mogli ujeti le zunaj uradnih sestankovanj, občinski partijski sekretar. Resda je prvi hip osupljivo izzvenela, toda ko so se navzoči do nje opredelili v tem smislu, da je lahko lendavska različica dvojezičnosti (ali večjezičnosti!) spodbuden zgled za Kosovo, je dvom izpuhtel. Predsednik Popit je takoj za tem poudaril, da morajo Lendavčani zelo prizadevno in z veliko mero poslušati vzgajati in usposabljevati dvojezične razumnike, ki naj po študiju tudi ostanejo na tem območju, manj razvitem, narodnostno mešanem območju.

Po pogovoru in ogledu proizvodnje v Lekovem obratu gentamicina in tozdu Kozmetika sta si France Popit in Geza Bačić ogledala še začetek raziskovalnih del v rudniku premoga v bližnji Benici.

Branko Žunec

Stara Cesta praznuje

Konec tega tedna bodo krajani KS Stara Cesta praznovali. Že tradicionalni praznik krajevne skupnosti bodo tudi letos obeležili z nekaterimi delovnimi zmagami, praznik pa bo v znamenju številnih športnih, kulturnih in kulinarčnih prireditev.

Kot posebno zanimivost, ki krajane loči od drugih, poveljmo, da bodo v nedeljo, ko bo osrednja slovesnost, namesto slavnostne seje skupščine KS in DPO krajevne skupnosti imeli kar slavnostni zbor krajanov, kar je prvi, saj je to praznik krajanov.

D. L.

Obvezni učbeniki in neobvezne knjige

Pomurske knjigarnice so polne kupcev. Čuti se, da se novo šolsko leto približuje. Če je šolanje obvezno, je prav gotovo obvezno tudi nakupovanje učbenikov in drugih šolskih potrebščin, ne glede na cene. Te pa so zares visoke. Jasno je, da homo letos spet ineti najdražje brezplačno šolanje v Evropi. V knjigarni Dobra knjiga v Murski Soboti so nam povedali, da imajo zvezke, barvice, svinčnike in podobne potrebščine v zalogi. Problem je le z nekaterimi učbeniki, vendar založnik zagotavlja, da jih bodo dobili do 15. avgusta.

Cene zvezkov so se v primerjavi z lanskeletnimi zvišale v povprečju za 80 odstotkov, pri učbenikih pa tudi do 100 odstotkov. Delo v knjigarni bodo prav gotovo močno razbremenili sejni šolskih potrebščin, ki jih bo knjigarna organizirala na 7 šolah, na 5 šol pa bodo poslali pakete. Sicer pa bi bilo dobro, da si knjige čimprej priskrbijo. V tem času nakupujejo predvsem osnovnošolci, srednješolci pa v večji meri v drugi polovici avgusta.

Zanimanje za leposlovne in druge, tako imenovane neobvezne knjige pa je ob nizkih osebnih dohodkih občanov in visokih cenah vidno upadlo: Ljudje sicer sprašujejo po knjigah, ko pa slišijo za cene, ugotovijo, da so predrage.

Trenutno so najbolj iskani priročniki in slovarji, precej dobro pa se prodaja tudi knjiga Karoline Kolmanič — Tvoja skaljena podoba.

Tako smo v času, ko si človek s povprečnim osebnim dohodkom knjigo kaj težko privoščil. Prav gotovo pa se večina ne strinja tudi z Leninovo izjavo: »Tistega, ki ukrade knjigo, bi bilo treba nagraditi«. Ne, pri tej misli nikakor ni bistveno kaznivno dejanje, ampak knjiga.

Jože Gabor

Komunalne podražitve občutimo prav vsi!

Velike podražitve komunalnih storitev v zadnjem obdobju vzbujajo posebno pozornost. Posebej zato, ker vsakršno dvigovanje cen v precejšnji meri vpliva na standard ljudi. Ali so te podražitve zares upravičene? Ali niso v podražitvah vračunani tudi predvideni stroški razširjene reprodukcije? Kaj vse se skriva za podražitvami? Taka in podobna vprašanja smo lahko večkrat slišali, gotovo pa je v njih tudi kanček resnice, ki jo na svojem hrbtu še kako občutijo uporabniki komunalnih storitev. Komunalne organizacije resda trdijo, da so bile prisiljene povišati cene vode, kanalsčine, odvoza smeti in ogrevanja, ter da so pri tem ravnale v skladu z nekaterimi dogovori o cenah na tem področju. Toda sleherni podražitev je treba temeljito pretehtati in ponovno natančneje proučiti kričece primere nesorazmernih ocenitev komunalnih storitev v Pomurju. Razlike med posameznimi pomurskimi občinami so namreč take, da najbolj bodoje v oči.

V soboški občini so s 1. julijem podražili vodo za 8 odstotkov (od 39 na 42 dinarjev za kubični meter), kanalsčina je ostala enaka, to je 19 dinarjev za kubični meter, odvoz smeti pa za 50 odstotkov. To je bila letošnja druga podražitev. V lendavski občini so podražitve od aprila oziroma maja, in sicer vode za 75 odstotkov (za kubični meter je treba v gospodinjstvih odšteti 114 dinarjev, za enak odstotek pa je tudi višja cena kanalsčine, ki znaša sedaj 15 dinarjev za kubični meter, medtem ko se je odvoz smeti podražil za 80 odstotkov. Že 1. oziroma 15. avgusta pa načrtujejo novo podražitev, in sicer v povprečju za 25 odstotkov. V ljubotomski občini so se za podražitev odločili šele 17. julija, znaša pa v povprečju za 60 odstotkov.

Za vodo morajo gospodinjstva poslej odšteti 98 dinarjev za kubični meter, za kanalsčino 24 dinarjev, odvoz smeti pa stane 7,50 dinarja po kvadratnem metru.

Kot so nam povedali, so s prvo podražitvijo kasnili, zato se pojavlja izpad dohodka. S 1. julijem so drugo podražitev opravili tudi v radgonski občini. Voda se je podražila od 51 do 55 odstotkov, kanalsčina za 46 do 57 odstotkov.

tkov, odvoz smeti pa do 40 do 45 odstotkov.

Seveda ob vsem tem ne moremo prezreti problemov, s katerimi se ubadajo komunalne organizacije v Pomurju. Zastarela oprema, hitro naraščanje drugih stroškov, kot so električna energija, nafta in še kaj, ter pičta akumulacija so gotovo med glavnimi vzroki za zastoje. Eden od vzrokov za podražitve pa tiči tudi v dogovorjeni usmeritvi, da bi že letos s cenami komunalnih storitev v glavnem zajeli tako imenovano enostavno reprodukcijo. To pomeni, da gre vsaj za obnovo tistega, kar v komunalni trenutno premorejo. In kaj naj rečemo o različnih podražitvah komunalnih storitev v pomurskih občinah? Te so namreč dokaj očitne! Vse to terja, da se ponovno proučijo usmeritve za izvajanje družbenega dogovora za letošnje drugo podražitev komunalnih storitev. In to je treba storiti čimprej in odločno, kar bo terjalo odgovornejše obnašanje komunalnih organizacij ob vseh še predvidenih podražitvah v letošnjem letu. Občanom oziroma uporabnikom komunalnih storitev namreč ne more biti vseeno, za kake podražitve bo v bistvu še šlo!

Milan Jerše

Odločnejši posegi v mnogosrediščni razvoj

Ob upoštevanju določenih razvojnih gibanj načrtujejo v soboški občini v dolgoročnem razvojnem dokumentu do leta 2000 tudi odločnejši pristop k zagotavljanju resničnega političnega razvoja širšega območja. Pri tem imajo v mislih zlasti hitrejši razvoj naselij, kot so Murska Sobota, Beltinci, Černelavci in drugi večji kraji v soboški občini. Ob sprejemanju dolgoročnega razvojnega dokumenta do leta 2000 so namreč ugotovili, da ob načrtovanju takega razvoja ne bodo potrebni radikalnejši posegi v kmetijska zemljišča. To pa je gotovo velikega pomena, saj vemo, kakšno vlogo pripisujemo kmetijstvu in pridelavi hrane. To vprašanje pa bo postalo še posebno aktualno v naslednjih letih, zato si povsod prizadevajo, da bi v čim večji meri ohranili plodne kmetijske površine, ki jih ne bi smeli spreminiti v gradbene parcele.

Za razpršeno gradnjo je seveda v soboški občini veliko zanimanja, vsega pa očitno ni možno opredeliti v planskem dokumentu. Poleg tega bo potrebnih še več izvedbenih aktov za primestna naselja, nakar bo še republiška revizijska komisija obravnavala vsak posamezni primer. Ob tem poveljmo tudi to, da se predvideva širitev mesta Murska Sobota na njegovo južno stran, s čimer bi zapolnili manjkajoče površine in omogočili gradnjo okrog tisoč novih stanovanj.

M. Jerše

ANTENE IN KABLI

V tozdu PAK je bilo glede na letni načrt izdelanih 99 odstotkov kabelskih setov ter 90 odstotkov strešnih anten. Pod načrtom so izdelali le antene caravan in sobne antene. V tozdu PEE so visoko načrti pri izdelavi elektron-

skega pribora (izdelali so ga za 162 odstotkov letnega načrta), preganjalcev voluharja so izdelali 91 odstotkov letnega načrta.

Bernarda Peček

Voda v stanovanjski zadruzi Černelavci

primestnih krajih, kar pa ob upoštevanju zakona o zaščiti kmetijskih zemljišč ni vedno lahko.

Ogled stanovanjske zadruge potrjuje, da je zanimanje za posamezno gradnjo velik, posebno še če bo tako urejen okoliš, kot ga načrtujejo v Černelavcih. Tako bodo imeli najmlajši prebival-

ci tega naselja svoje igrišče, večji pa zadovoljstvo s televizijo in 21 metrsko kabelsko anteno, za katero navažajo šestmetrski breg, ki bo pozimi tudi ustrezno sankališče v sicer ravni pokrajini. Na območju stanovanjske zadruge Černelavci pa je predvidenih tudi pet lokalov in tiha uslužnostna obrt, saj kakšne večje in glasnej-

še industrije ne bi bilo umestno vključevati v to bivalno sososko.

Zaključek prve faze del je bil posebno slovesen zato, ker je preteklo sredo (ob prisotnosti vidnejših izvajalcev del in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij ter stanovalca, ki se je vselil preteklo jesen), pritekla tudi dolgo pričakovana voda iz mestnega vodovoda. Ta bo omogočila načrtovane vselitve in omogočila nadaljnji razmah gradnje in sicer že dokaj urejenem naselju. Pomanjkanje vode je bilo kljub vodnjaku doslej glavna ovira za tiste, ki so pohiteli z gradnjo in se želijo čim prej vseliti. Kajti šele z nastanitvijo bo stanovanjska zadruga Černelavci dobila svojo pravo podoba. O tem, koliko cevi, prevozov gradbenega material in vsega, kar je potrebno za dograditev streh nad glavo, je bilo doslej narejenega je v priložnostnem nagovoru prisotne seznanil predsednik skupščine Černelavskih zadržnikov Viktor Šbül, o tem, koliko pa bo še potrebnih za dograditev in sklenitev druge faze gradnje, pa bomo sproti poročali.

Brigita Bavčar

Tako je v sredo, 23. julija, v vroč poletni dan pritekla dolgo pričakovana voda iz mestnega vodovoda, ki so je že vseljeni, pa tudi vsi drugi zadržniki stanovanjske zadruge Černelavci nad vse veseli. Zgodovinsko dejanje je opravil Stanko Papič s soboškega Bliska, na fotografiji pa ga je ovekovečil Albert Abraham.

DELOVNA SKUPNOST SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI OBČINE MURSKA SOBOTA
Trg zmago 4

RAZPISUJE
DELA IN NALOGE S POSEBNIMI POOBLASTILI IN ODGOVORNOSTMI (REELEKCIJA)

Pogoji:
— visokošolska izobrazba pravne, ekonomske, gradbene ali organizacijske smeri,
— najmanj 5 let delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi,
— družbenopolitične in moralne vrline ter pravilen odnos do samoupravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi,
— organizacijske sposobnosti.

Dela in naloge se razpisujejo za dobo 4 let. Prijave z dokazili in kratkim življenjepisom pošljite do vključno 22. 8. 1986 na naslov Samoupravna stanovanjska skupnost občine M. Sobota, Trg zmago 4, Murska Sobota. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku razpisa.

ANTIČNA GOMILA

V Strehovcih pri Dobrovniku so od 10. do 24. julija potekala zaščitniška arheološka izkopavanja antične gomile. Vodila jih je kustosinja Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti arheologinja Irena Savel s sodelavci. Arheološko izkopavanje je potekalo na območju, kjer bodo jeseni melioracijska dela, zato je terensko delo arheologom omogočilo kmetijska zadruga Lendava, da bi lahko pred uničenjem iztrgali pozabi ostank naše daljnje preteklosti.

Pri omenjeni antični gomili gre za tradicijo pokopavanja ilirsko-keltskih prebivalcev, ki so tukaj prebivali v rimskem obdobju, ohranjali pa so svoje pokope iz prejšnjih časov. Ta način pokopavanja Bojev (kako se je bojda imenovalo ljudstvo, ki je ohranjalo svojo tradicijo in darovalo umrlim tudi posode in ne le nakit ter steklene predmete kot Rimljani) je značilen za naše kraje. Na našem območju gomile niso tako razkošne kot v bogatejših krajih, pa tudi manjših dimenzij so, od 12 do 15 metrov premera ter visoke dva metra.

»Antična gomila pri Strehovcih je celo za meter nižja, to pa domnevno zato, ker so prebivalci v njej shranjevali repo in jo tako okrnili. Čeprav so antične gomile zaščitene, so pričujočo na močvirnatem terenu uporabljali kot suho shrambo. Ti posegi seveda niso zakoniti in jih je bilo v preteklih letih manj, posebej v krajih, kjer so jih (tako kot po naročilu beltiške grofice) posadili z drevjem in tako gomile zaščitili pred uničenjem.« Tako je pojasnila arheologinja Irena Savel, med drugim pa dodala, da je gomila, ki je bila predmet izkopavanja v tem poletju, zanimiva predvsem zato, ker je v njej opazna ostrina — to je območje, kjer so sežigali mrtvece. Pa tudi dokaj velika je, saj meri 12 krat 19 metrov.

Brigita Bavčan

Zaščitniško izkopavanje antične gomile pri Strehovcih. Foto: I. Š.

Žetev in mlačev v preteklosti

ŽETEV IN MLAČEV V PRETEKLOSTI / z etnološke razstave v Šipoševi domačiji v Beltincih, kot uvod v 16. beltiški folklorni festival. Žetev smo začeli te, da je bila pšenica ali pa žito zrela. Tou smo znali tak, ka je eden v družini šou poglednot na njivo, či je žito eli pšenica že zrela. Žito smo sigdar prle kosijli kak pšenico. Domov je prneso eden mali pušel žita ali pšenice, ka smo probali, či je zrelo.

Sker je trbelo pripraviti. Najprle je kosec sklepa koso, pa še srp braliji. Vezač, šteri je delau povrsila, si je mogleu pripraviti klin za vezanje snopov. Kosec je bil navadno vert kuce, noso je kosou, voder, v voderi je bil kamen pa voda pomejšana z jecijom, tou pa zato, ka je kosa te bole rejzata. Bralija je nesla na njivo ceker, v šteron je mejla domači krūj, zabiū, luk eli česnek, najšla se je tudi štera prekmurska gibanca, vino pa obvezno, lejko kliton eli šmarnica. Namesto slatine, štera je bila te predraga, pa smo pilij soudu bikarbono. Najbouse je bilou poleg Črnca kositi. Tan je biu skopani jarek, v šteron je bila tak čista voda, ka smo njemi pravli studenček. Te studenček je biu v dožinj. Tan je bilja fest mrzla pa začamo kositi. « Odišel je par metrov naprej, zato ka ne bi koga vrezau, za njim sta šla štric bralija in povrslač.

Te či so šli na eno kosou, je povrslač davau dele povrsila, bralija pa na povrsila pouvanco. Kda smo prišli na kunec, smo si pošiknili en špricer s soudiv bikarbonov, ka je bole po guuti vrezalo. Pa smo začali kositi. Kosec je začau s silov rezati, bralija je šla za njim in začala skladaťi povance, te je stoga prišeu snop. Tou je zvezau vezač s klinom. Či je biu majster za tou, je zvezal na mustač, tak smo eden del napravili z dva plasta.

Gda smo cejlo njivo v ednom mestu pokousili, te smo šli v senco. Tan smo jeli. Sidelil smo na snoupij. Počijjali smo edno vōro. Te smo začali škerer nositi snoupij. Bralija pa vezač pa či je še štq prišeu pomagat, to se nosili na kúp. Po 15 snopovi — tomi smo pravli mali križj, 21 snopov pa je bul veliki križj. Nazadnje so na križj djavli pomag. Tak je bilja njiva gotova. Če smo bilij blujzik doma, te smo šli domov na obed, če pa nej, te smo pa tan jeli. Gda je vertinja kujala obed, te je vert, to je kosec, klepau koso, ka de njemi bole rejzata. Či je bilou leppo vreme, te smo tau ešče domou spravali. Či je bilou pa slabo vreme, pa smo mogli križje preklasti, te je ešče pa preklasti, ka se je snoupije malo posušjilo, te pa šče ednoug nazaj v križje. Te smo pa pripravili koula z drugimi lestvicami in smo pripelali domov pa sklali pod gumlo ali šator. Tak smo čakali na mlatičev. Da smo prišli na vrsto, smo pripelali mlatičev. Če smo zajtra ob 4.00 začali, so tisti, ka so bili na snopji, še spali poleg mašinista. Tak se je začela mlačev, dva sta metala na mašin snope, dve dekli sta bilej na mlatičnici, ko sta odvezovala povrejsla in davale ajulegari, šteri je spujšau mašin, dva moška sta bila pri zruji, ko sta odnašala v klejt zmje, ostali so bili na slami. Slama se je skladała v oslico. Pleve so odnašale dekli in dekci v košaraj v plevnicu. Da se je mlatičev končala, te so vsi delavci šli jejst pa pijt. Za jesti je bilo: župa, svinjsko meso, govedina, piccki, šalata. Pijača: vino, zajtrg pa žganica. Nesreče pri košenju: največkrat, ka se je vrezal s kosov, bralja s srpom. Pri mlatičvi največkrat zaradi pijanosti, ka se je pikno z rasojami ali spadno, pa se je skunkel. Tudi se je zgodilo, ka je porino roku v mlatičnico, ftrgalo jo je, ali pa nogu.

FRANC CIGAN
zapisal po pripovedi očeta Franca

MAX BILL: ŠTIRIBARVNA STRUKTURA, olje na platnu, 1970. Na razstavi konkretne umetnosti (KONKRETE KUNST), ki se nam v Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti obeta od 21. avgusta do 21. septembra, si bomo med drugim lahko ogledali dela likovnih umetnikov svetovnega formata, kot je na sliki izbrani Max Bill, pa Josef Albers, Richard Paul Lohse, Antonio Calderara, Gunter Fruhrunk, Friedrich Vordemberge-Gildewart, Reimer Jochims in drugi. Razstava, ki jo v okviru sodelovanja s partnerskim mestom Ingolstadt v Zvezni republiki Nemčiji prvič posredujejo izven matične galerije, in to prav Murski Soboti, je nedvomno velik dogodek. Na ogled bo namreč kar 52 del, od tega 36 slik in grafik ter 16 skulptur, kar je dober del Ingolstadtске zbirke, odkupljene od zasebnega zbiralca Eugena Gomringerja. Po napovedih vodje galerijske dejavnosti pri Kulturnem centru Miško Kranjec v Murski Soboti, Franca Obala naj bi bila didaktična razstava konkretne umetnosti na ogled tudi v novem razstaviščnem delu Cankarjevega doma januarja v Ljubljani in za tem še v Zagrebu. Predstavitel najpomembnejših nemških umetnikov tridesetih in sedemdesetih let bo gotovo osvežitev ne le poletne galerijske ponudbe v Murski Soboti, ampak likovna manifestacija, zanimiva tudi za širše okolje. Upamo lahko, da bo tak tudi odziv nanjo.

B. Bavčan

Dr. Vilko NOVAK:

Raziskovalci slovenskega življenja

(CANKARJEVA ZALOŽBA, LJUBLJANA, 1986; 372 str.)

V Srečanju z njim avgusta lani nam je etnolog, literarni zgodovinar, pedagog, leposlovni ustvarjalec in prevajalec, rojak iz Beltince, upokojen univerzitetni profesor dr. Vilko Novak zaupal, da že nekaj let pripravlja za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti slovar stare knjižne prekmurščine. Ob tem je očitno že snoval pričujoče delo, kjer »so tako iz raznih strokovnih glasil zdaj zbrane daljše in krajše, nekatere mogoče bolj, druge manj uspele priče mojega več kot štiri desetletja trajajočega strokovnega prizadevanja tudi v tej smeri«. Knjiga ima tem večjo težnost, saj »ne pripoveduje le o ljudeh, ki so bodisi iz ljubezni bodisi iz znanstvenih namenov ustvarili slovensko etnologijo, ampak je tudi prikaz razvoja vede, ki jo danes znova uvrščamo med prvenstvene nacionalne znanosti in se kot taka tudi močno uveljavlja.

Raziskovalec slovenskega življenja v najboljšem pomenu te besede razgrinja pred bralca galerijo likov in profilov posameznih avtorjev ter smiselno zaokroža in nadgrajuje, kar je o njih monografsko objavil predvsem v Slovenskem etnografu, še bolj pa v Traditiones, kot tudi v študiji Slovenska ljudska kultura leta 1961, kjer je »mogel napisati le nekaj strani o raziskovanju ljudskega življenja pri Slovenceh«.

V letošnjem — Trubarjevem — letu se zdi dovolj dragoceno in pomembno vedenje, kako »je Primož Trubar v predgovoru evangelija sv. Matevža 1555 kratko označil slovenska narečja in s tem tudi pokrajinsko razdelitev Slovencev, ko pravi: »Kedar ta slovenski jezik se povsod glih inu v eni viži ne govori — drigači govore z dosti besedami Kranjci, drigači Korošci, drigači Štajerji inu Dolenci ter Bezjaki, drigači Krašovci inu Istrijani, drigači Krovati.«

Pisalo se je 16. stoletje. Bilo je to — nesporno tudi za današnji pomurski in širši slovenski prostor — zanimivo obdobje, ki mu oče prve slovenske knjige daje usodni ustvarjalni pečat. Ni naključje, če z njim dr. Novak uvede svoje delo. Sledi mu 17. stoletje s plemičem Janezom Vajkardom Valvasorjem, našim prvim »terenskim delavcem« pri zbiranju gradiva o kmečkem življenju, sicer pa najbolj znanim po kapitalni, enciklopedični izdaji Slava vojvodine Kranjske (Die Ehre des Herzogthums Crain) leta 1689. Odmernje mu je precej prostora, podobno je z razsvetljenci v 18. stoletju z najeminentnejšima predstavnikoma Antonom Tomažem Linhartom in Baltazarjem Hacquetom. Če smo nekoliko lokalpatrioti, bi pri Linhartu ponovili stavek, ki je pomemben za njegovo enačenje Slovencev: »Od tam (= od Slavonije na meji Štajerske in Kranjske) proti zahodu na Štajerskem in Koroškem, med Savo, Dravo in Muro, prebivajo Winden, ki se sami imenujejo Slovinci in svojo materinščino slovensko.« Sicer pa dr. Novak nadrobneje razčlenjuje Linhartov Poskus zgodovine Kranjske in drugih dežel južnih Slovanov Avstrije s poudarkom na tretjem razdelku, etnološkem, kajti ta »je za Valvasorjem — prav sto let po njem — prvi sestavni poskus pri-

kazati vsaj del naše ljudske kulture na podlagi starejših in novejših virov z zgodovinskega in kritično izostrenega vidika. S tem je bil narejen temelj raziskovanju ljudske kulture pri nas, žal pa njegovemu nadaljevanju še sto let niso bili kos in so ostali na ravni Valvasorjevega zbiranja nenavadnih in »zanimivih« podatkov.

Najzajetnejši del knjige (od str. 60 do str. 123) odmerja dr. Vilko Novak Baltazarju Hacquetu in slovenski ljudski kulturi. »Hacquet je v pismu Mollu iz Lvova 1. okt. 1800 sporočil: »Potem ko sem opustil vso literaturo o naravoslovju, sem pričel svoje delo o narodih Vendov, Slovanov in Ilirov: ker bo to delo zelo drago, ne vem, kje bom našel dobrega založnika, ki bo mogel prenesti stroške, ker ga po najmanj 10 zvezkov s 60 podobami in 4-koloriranih in 12 vinjet. »Njegov čisto etnološko delo Abbildung und Beschreibung der Südwest- und Ostlichen Venden, Illyrer und Slaven se nam v tolikšni meri približa, da zelo prepričljivo in nazorno spoznamo sodobno podobo ljudske kulture Slovencev. «V vsem tem ga — kljub te vrste Korytkovemu načrtu, pobujenem gotovo tudi po njem — na Slovenskem še dolgo niso ne dosegli ne presegli: prvi pač — le za prekmurske Slovence — prekmurski pisatelj Jožef Košič v madžarskem spisu 1824. « Bretonec, ki se je čutil Francoza, bil vojaški kirurg, postal leta 1773 v Ljubljani učitelj fiziologije, anatomske kirurgije in porodništva, preučeval rastlinstvo, rudništvo in kamenine, profesor naravoslovja v Lvovu, tokrat prvič celoviteje zaživi pred slovenskim bralstvom, hkrati pa se še trdneje in trajneje zasedra v slovensko etnološko misel, ki ga je doslej vse prevečkrat onostransko presojala.

Poglavju o romantiki, ki so imeli predhodnika in vzornika v Linhartu in Hacquetu, je rdeča nit značilnost, »da so se za ljudsko življenje začeli zanimati na začetku 19. stoletja prav na obrobju slovenskega ozemlja: Jarnik na Koroškem... Košič v Prekmurju... in Vraz na Štajerskem.« Poblize spoznamo Urbana Jarnika, rojaka Jožefa Košiča (njegov spis O prekmurskih Slovenceh na Ogrskem je letos v nadaljevanjih izšel v našem tedniku v prevodu prof. Štefana Smejla), Stanka Vraza, ki »je bil prvi sistematični zbiralec ljudskega izročila na Slovenskem, ki je skušal zajeti vse slovensko ozemlje«, in Emilia Korytka, poljskega razumnika, avtorja znamenitega poziva v Ilirisches Blatt 23. junija 1838: Prijateljem slovanstva na Kranjskem; Slovan s Severa. »Ob pričujočem Korytkovem (vsaj delnem) predgovoru in izdajo slovenskih ljudskih pesmi se kar vsiljuje primerjava s Predgovorom v Vrazovih Narodnih pesnih ilirskih iz istega časa. Glavna misel le-tega je slovenska vzajemnost, ki naj bi za Slovence bila rešilna v obliki ilirstva.

O drugih v prvi polovici 19. stoletja, kot je naslov razdelka, kjer sta predstavljena Matija Majar Žiljski in Matija Valjavec ter Kmetijske in rokodelske novice in Slovenski glasnik, le toliko, da so začeli zoreti veliki in sodobni načrti za zbiranje gradiva o ljudskem življenju ne zgolj v slovenskem, marveč v evropskem prostoru. V 70-ih letih minulega stoletja se kot avtorji in raziskovalci ob drugih pojavljajo Janez Majciger, Maks Pleteršnik, Božidar Raič, Gregor Krek, Jožef Pajek in pisatelj Janez Trdina, v 80-ih letih pa Ivan Navratil, Viljem Urbas, Janes Scheiningg (tudi Šajnik) in Fran Hubad. V nadaljevanju dr. Vilko Novak svojo znanstveno-raziskovalno pronicljivost osredotoča na delo drugih Slovanov, ki so se ukvarjali s slovensko ljudsko kulturo, na primer Dobrovsky, Čelakovski, Polhva, Šafarik, de Courtenay, Sreznjevskij in Haruzin. Razčlenja opus lingvista, Miklošičevega učenca in urednika Slovenskih narodnih pesmi Karla Štrekļa in presoja delež Matija Murka — z opozorilom, da »je prvi pričel v naši stroki raziskovati slovensko ljudsko kulturo, čeprav v zvezi z gradivom sorodnih narodov, s trdnimi jezikoslovnimi prijemi in s kulturno-zgodovinskega vidika.«

Prostor ne dopušča, da bi se mogli vsaj bežno ustaviti ob Novakovih razčlembah dela Francea Kotnika (1882—1955), ki sodi med osrednje osebnosti slovenske etnografije, povezujoč »prvo strokovno obdobje v njeni zgodovini, Murkovo in Štrekļjevo, s sodobnimi prizadevanji«. Objavljena je tudi njegova bibliografija etnografskih spisov. Prav tako ni mogoče postane pri etnološkem delu rojaka Avgusta Pavla, čigar »prvi etnološki spisi imajo tudi filološki značaj in jih moremo šteti tudi k slavističnim spisom v ožjem pomenu. Saj moremo reči, da je tudi Avgust Pavel pojmovalo — po vzoru tedanjih vodilnih slavistov, npr. Jagića ali Murka — slovensko filologijo zelo široko — kot znanost o življenju slovenskih narodov, samo da je — podobno kot Murko — naredil še korak naprej z razvojem obeh strok in je, upoštevajoč osamosvojitve etnologije, segel tudi na področje osnovne ljudske kulture, sledeč izpopolnjeni etnološki metodi, ki jo je zelo uspešno družil — kot mnogi drugi — s svojo slavistično in hungaristično izobrazbo, tako da so ti njegovi spisi v korist obema vedama.«

V zadnjem delu knjige Raziskovalci slovenskega življenja, Od dvajsetih let do 1945, avtor pojasnjuje nove okoliščine, ki jasnjijo vremena etnološko-etnografski vеди na Slovenskem in po tehtnem uvodu s krajšo navedbo panog ter posameznih »spremeljajočih« raziskovalcev ali proučevalcev posebej predstavlja Nika Županiča, prvega slovenskega antropologa, Ivana Grafenauerja, slovstvenega zgodovinarja in raziskovalca ljudskega pesništva, pripovedništva in verovanja ter Stanka Vurnika, umetnostnega zgodovinarja, kustosa Etnografskega inštituta v Ljubljani, najprizadevnejšega za (in pri izdajanju) Etnologa, avtorja številnih etnoloških del, poljudnih publicističnih spisov in ocen. Spoznamo še Franja Baša in njegov delež pri »eni od zelo pomembnih plasti slovenskega samozavedanja«, Borisa Orla, Rajka Ložarja, Nika Kurenta in Milka Matičičevega.

Prepričani smo, da bo to vznemirljivo, skrbno dokumentirano, sistematično zbrano in urejeno gradivo dr. Vilka Novaka naletelo na odmev ne zgolj v strokovni, ampak tudi širši javnosti. Branko Žunec

kulturni koledar

PETEK, 1. AVGUSTA

BELTINCI — Ob 20. uri se bo v okviru letošnjega 16. folklornega festivala začel večer slovenskih ljudskih pripovednih pesmi v izvedbi ljudskih pevcev in pevki iz Dobrine pri Žetalah, Dobrega polja, Dramelj pri Celju in Beltince ter Mire Omerzel-Terlep, Matije Terlepa in Beti Jenko.

MORAVSKE TOPLICE — Prav tako ob 20. uri bo nastopila folklorna skupina Kopaničar s Češkoslovaške s slovaškimi ljudskimi plesi in pesmimi.

SOBOTA, 2. AVGUSTA

BELTINCI — Ob 20. uri bo na prizorišču v beltiškem parku večer poljskih in slovaških ljudskih plesov in pesmi v izvedbi folklorne skupine Promai iz Varšave in folklorne skupine Kopaničar iz Myjave.

MORAVSKE TOPLICE — Ob 20.30 se bo začel večer slovenske folklore, na katerem sodelujeta skupini kulturnoumetniškega društva Karol Pahor Piran in Zeleni Jurij Črnomelj.

RADENCI — Na večeru slovenske folklorne v znanem zdraviliškem kraju ob Muri bosta nastopili skupini Koleda iz Titovega Velenja in France Prešeren iz Celja.

NEDELJA, 3. AVGUSTA

»Prijte vsi, šteri ste od kolena menši pa od poplata vekši, z glasnimi gutami, trdimi mošnjami ino friškimi petami...«

(Iz vabila prekmurskega pozvačina)

BELTINCI — Osrednja in obenem sklepna prireditvev 16. beltiškega folklornega festivala se bo začela s povorko ob 14.30, v kateri se bodo nastopajoči napolnili na prireditveni prostor v park. Tam bodo ob 15. uri nastopile folklorne skupine: kulturnoumetniškega društva Beltinci, Zeleni Jurij iz Črnomlja, šaleška folklorna skupina Koleda Titovo Velenje, celjska folklorna skupina ZPD France Prešeren, Portorož — kulturnoumetniško društvo Karol Pahor Piran, Sakalovec iz sosednje ljudske republike Madžarske, Ansambel Promlai s Poljske in ansambel ljudskih pesmi in plesov Kopaničar s Češkoslovaške.

Med nedeljsko prireditvijo bo v parku tudi tradicionalno sejarjenje izvornih ljudskih obrtnikov iz Pomurja.

razstave

MURSKA SOBOTA — V Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti so še vedno na ogled dela likovnikov iz Zasavja.

LENDAVA — V Galeriji Lendava je na vpogled otroška likovna ustvarjalnost, razstavljeni pa sta tudi stalna likovna in muzejska zbirka.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Christian Teobner, Annette Wolter — VELIKA KNJIGA O PEKI (Cankarjeva založba), Nancy Cato — VSE REKE TEČEJO (Cankarjeva založba) in Kajetan Kovič — MAČEK MURI (Mladinska knjiga).

kino

MURSKA SOBOTA — 1. avgusta ob 18. uri ameriški akcijski film LOV ZA ČLOVEKOM, ob 20. uri francoski erotični film OAZA DEKLET NA STRANPOTI, 3. avgusta ob 16. in 18. uri LOV ZA ČLOVEKOM in ob 20. uri OAZA DEKLET NA STRANPOTI.

CVEN: ČAS DOPUSTOV JE ČAS DELA

Malce nenavadna formula, pa vendar drži. Predvsem takrat, ko gre za krajevno skupnost Cven. Krajan, ki so vedno složni in ki tudi sami poprimajo za delo, da bi uresničili svoje načrte, ki so si jih zastavili bodisi v svojih letnih in srednjeročnih načrtih, ali pa ko gre za spontano nastale akcije. In kdaj ima čas krajan, ki je zaposlen in ki poleg službe aktivno dela in sodeluje s krajevno skupnostjo in v njej? Ko ima dopust seveda. No, če v času dopu-

stovodvod za celotno krajevno skupnost, to pa pomeni, da je 340 gospodinjstev priključenih na severovzhodni del občinskega omrežja, naredili smo telefonsko omrežje za celotno krajevno skupnost — čeprav vsi naročniki še niso priključeni, ker ljutomerska telefonska centrala ne zmore toliko novih števil, kot smo želeli — in da ne pozabim, po dolgem čakanju smo dobili tudi asfalt na cesti Cven—Krapje. Kaj bo z tistimi naročniki, ki

rali dva droga in izkopati okoli 80 metrov jarka, za nameček pa opraviti še 35 prostovoljnih delovnih ur. Ni kaj, telefonija je danes draga.

Krapenčani pa so se izkazali tudi pri gradnji ceste, saj so tam zbirali še dodatni samoprispevek in združevali denar po pogodbah. No, sami tega bremena ne bi zmogli in pri financiranju gradnje ceste sta pomagali tudi občinska skupnost za ceste in DO Komgrad.

O načrtovanem

»Čeprav smo v zadnjem času opravili dosti, pa nas čaka še veliko nalog; naloga krajevne skupnosti je, da vedno stremi za nečim novim. Iz naših programov imamo precej neuresničenih nalog: zgraditi bi morali cesto iz Mote proti Razkrižju, to je del referendumskega programa, gre pa za približno 1 kilometer ceste. asfaltirati pa bi morali še eno

vodam), predvsem pa, kot sem že rekel, je tu varstvo okolja. Premišljujemo tudi o cestni razsvetljavi, predvsem na križiščih, preuredili pa bi radi tudi zadružni dom, tako da bi krajan imeli tudi možnost rekreacije.«

O ljubiteljskih in prostovoljnih dejavnostih

»Vsa društva in družbene organizacije naše krajevne skupnosti so zelo aktivna. Menim, da so ena najbolj aktivnih celo v občini Ljutomer. Veliko zaslug za to aktivnost imajo predvsem predsedniki in seveda vsi ljubitelji in prostovoljci, ki v teh društvih in družbenih organizacijah delujejo. To so predvsem gasilska društva, ki jih imamo v vsaki vasi naše KS, potem je to cvensko kulturno društvo, tu so tudi partizanovci, da ne pozabim tudi Rdečega križa in vsega drugega, kar imamo.«

Tale pogled v center starega dela Cvena kaže podobo panonskega tipa naselja; dolga ulica s starimi (a obnovljenimi in skrbno urejenimi) hišami in traktorji na cesti dokazuje, da delo na Cvenu pravzaprav nikoli ne zamre.

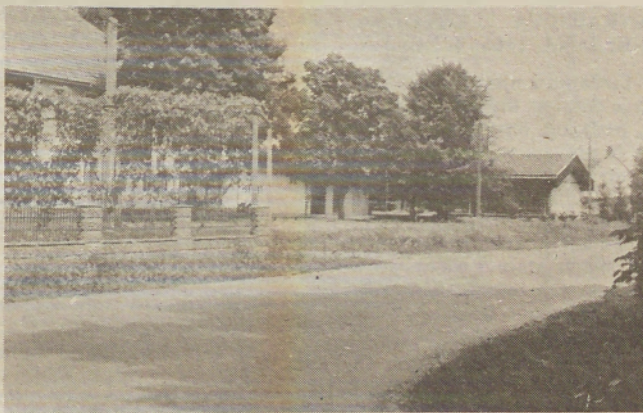
stov ni ravno tistih množičnih aktivnosti, pa je to čas, ko veljaki krajevne skupnosti stopijo skupaj in ocenijo dosežene delo in pregledajo urnike, kako v prihodnje. In ravno dan pred našim obiskom so ti veljaki v krajevni skupnosti imeli sejo. V imenu krajanov in vodstva KS Cven smo povprašali Antona Mariniča o že opravljenem in seveda o načrtovanem.

O že opravljenem

»Kljub sedanjim časom smo v naši in za našo krajevno skupnost naredili veliko: zgradili smo

so telefon že plačali, pa še ne morejo telefonirati?

Telefona ne morejo uporabljati krajan vasi Mota in Krapje — teh je okoli 60 — le-ti pa dobijo telefon (vsaj tako so nam zagotovili na pošti), ko bo razširjena telefonska centrala v Ljutomeru, to pa naj bi se zgodilo še letos. Povedati moram še to, da so pri gradnji telefonskega omrežja in ceste krajan izredno sodelovali s krajevno skupnostjo. Naj to podkrepim z podatki: Krajan naselij Krapje in Mota so za telefonski priključek plačali 120.000 dinarjev, dati so mo-

Obnovljen zadružni dom, kjer je sedež KS in kjer je bilo letos tudi osrednje občinsko slavlje, trgovina in nasproti njej osnovna šola z vrtcem tvorijo nekak center sedeža KS Cven.

ulico na Cvenu, tako da bi imeli potem vse ceste in ulice v krajevni skupnosti asfaltirane. Od ostalih nalog naj naštejem še: vezni hodnik med osnovno šolo in vrtcem, več pozornosti bi morali in (seveda bomo) nameniti okolju (meteornim odplakam in

Besede predsednika sveta KS Antona Mariniča naj ne zvenijo kot samohvala, saj so rezultati dolgoletnega aktivnega dela te njegove besede potrjevali. In tako so potrdili tudi v naslovu zapisano formulo.

Dušan Loparnik

CVETOČ DAN OKROG »CIMPRANE« HIŠE

Na samem robu vasi Brezovica stoji stara, s slamo krita, »cimprana« hiša; da je spoštljive starosti, se vidi že na daleč. Oddaljenost pa daje tudi videz idiličnosti in nevsihljive skromne lepote stare prekmurske hiše, podobe preteklosti, ki je že daleč za nami. Prednji del hiše je obrnjen stran od vaškega življenja in zre v zeleno lepoto narave. Sama zgradba odlično ohranja elemente prekmurske ljudske arhitekture. Hiša je ometana z ilovico, kaže značilne motive na stikih brun in ima izoblikovana okna v baročni tradiciji.

Ko sem stal pred hišo, je bilo vse mirno, pa tudi vrata so bila zaklenjena, zato sem v prvem trenutku pomislil, da tu nihče več ne živi. Potem pa je izza vogala počasi stopila ostarela ženica, temno, starinsko oblečena in s črno ruto na glavi.

»Saj niste vi eden od tistih, ki mi hočejo vzeti hišo in me spraviti v stran?« me je nekoliko boječe vprašala lastnica hiše, Barbara Vinčec, ki že vrsto let živi sama v njej. Zatrtil sem ji, da ne.

»Hiša je že zelo stara, vendar pa smo jo večkrat obnavljali.« je začela.

»V šolo sem hodila v Turnišče, kjer sem se naučila tudi madžarski jezik. Tu sem ena redkih, ki dobro govorim nadžarsko.

V šoli sem se zelo dobro učila, zato so me učitelji hoteli poslati naprej na šolanje. Vendar pa se moji starši s tem niso strinjali. Govorili so, da rabijo pri hiši delavca, ne gospoda. Tako sem ostala doma, na gruntu. Najlepša leta so šolska, potem pa gre vse prehitro...»

Nekatere misli je izgovarjala madžarsko in jih takoj zatem prevajala v slovenščino.

»Sama sem premazala stene sobe. Resda ne najboljše, toda potrudila sem se, koliko se je le dalo. Ne zmorem več tako kot prej. Kljub temu še vedno delam po njivah in na vrtu. Vendar že deset let nimam nobene živali, razen piščancev, pa še te mi nekdo odnaša.«

Barbara mi je pokazala notranjost hiše. To so nizke sobe z malimi okenci, ki nekako boječe gledajo v svet. Stanovanje ima lepo oblikovan strop, ometane stene in tla iz gline. Črna kuhinja ima tudi visoko peč, ki je predvidoma iz druge polovice 19. stoletja.

V hiši živi že vrsto let sama Barbara Vinčec. To je edina »cimprana« hiša v Brezovici, pa tudi v sosednjih vaseh najdemo le še eno ali dve.

»Kruha ne kupujem, ampak ga sama pečem v krušni peči. Kuham pa na novem, sodobnem štedilniku, vendar pa se močno kadi, tako da je soba včasih polna dima.«

Štedilnik na trda goriva je edina sodobna stvar v stanovanju, vsiljivec, ki s svojo prisotnostjo uničuje je popolnost prizora iz preteklosti. Poleg stanovanja ima domačija še hlev in svinjak. Stanovanjski del in hlev sta ločena s široko »pojato«, hlev in svinjak pa s širokim šotorastim gumnom.

Barbara se pritožuje tudi nad sodobnim življenjem ljudi: »Danes se ljudje ne razumejo tako, kot so se nekoč. Nihče nikogar več ne spoštuje in ne uboga. Če bo šlo tako naprej, bo vse propadlo. Iz vsega tega ne more priti nič dobrega.

Danes niti sonce nima več tiste prave svetlobe, kot jo je imelo

nekoč. Takrat smo rekli, da cveto dan. Zdaj tega ni.«

Ko sem jo vprašal o razliki med življenjem nekoč in danes, mi je odgovorila: »Nekoč so ljudje kuhali le iz tistega, kar so si sami pripravili, in mislim, da je moja mati znala narediti le s pomočjo

»Prej smo imeli veliko dreves okrog hiše, vrt... zdaj pa se drevesa sušijo. Vse od leta 1928, ko je bila najhujša zima, drevesa nimajo več tiste prave moči.

Okrog naše hiše je bilo vedno lepo urejeno. Če bi moja mama videla tako stanje, bi se zares ujezila. Imeli smo vedno po 8 govedi v hlevu.«

V prostem času Barbara, oziroma Bara, kot jo kličejo sosedji, bere knjige: »Vendar pa so to le cerkvene knjige in revije. Brala sem tudi o koncu sveta in znamenjih, ki se bodo pokazala.

Mislim, da je danes ta čas, o katerem govori Sveto pismo. Ljudje se brigajo le za to, da bi čim več imeli, na dušo pa nihče ne misli. Že večkrat pa sem se pogovarjala z drugimi, a mi še vedno ni jasno, kaj naj bi pomenile besede — Ne glejte skozi okno — v prekobah o koncu sveta.«

Barbara je proti koncu najinega razgovora že dobobra premagala strah pred tujcem, ki se zanimala za njen samotni svet, v katerem živi že deset let. Pove, da ugotovi po nasmehu, kdo je čigav sorodnik, čeprav ga še nikoli v življenju ni videla. Naučila se je opazovati svet okrog sebe in o njem razmišljati. Kljub temu, da so njene besede preproste, kmečke, so njene misli dokaj globoke, čeprav so nastale tako, da je gledala skozi okno svoje hiše in iz tega zomega kota opazovala svet. Bi bilo mogoče res bolje, da ne bi gledala skozi okno?

»Rada se pogovarjam, fotografirala pa se že nisem vsaj 10 let. Tega ne maram. Dovolj sem se že v življenju fotografirala. Naredite rajši fotografije hiše. To bo ostalo.«

Barbara Vinčec ostaja sama. V življenju je vedno trpela sama in bila srečna sama. Le da je bilo prej lažje, ker je takrat »cvetel dan«, zdaj pa ne cvete več.

Jože Gabor

NEDELICA

Z vero v napredek

Za Nedelico lahko povemo, da je velika vas, vendar pa velika le po površini. Ima le 170 hiš, ki pa so močno razmetane po vaških ulicah, nekatere celo precej daleč v gozdovih. Zato so mi pri iskanju informacij mnogi odgovorili: »Ah, to pa je tam čisto na koncu« ali pa »To pa je daleč«. Ta problem dolge in razložene vasi pa je bil še posebno izrazit pri asfaltiranju vaških ulic.

V maju so krajan položili 16 000 kvadratnih metrov asfalta ne prevleke po ulicah. Dela so v glavnem že opravljena. Za asfaltiranje prevlek je bilo treba poleg samoprispevka nabirati še dodatni prispevek krajanov. Večina krajanov se je s tem strinjala.

»So pa tudi izjeme, ki so finančno zmožne in bi lahko prispevale, a nočejo. Ti ovirajo razvoj in napredek vasi,« je zatrdil Avgust Sobočan, predsednik vaškega odbora in predsednik SZDL. Krajan se strinjajo, da je bil asfalt že močno načet in je bila zato prevleka nujna. Asfaltiranje je stalo 30 milijonov dinarjev.

V vasi deluje tudi gasilsko društvo, ki ima dve desetini. Člani uspešno sodelujejo v gasilski aktivnosti v vasi in v okviru občine.

Tudi v nedeljski mladinski organizaciji je opaziti problem nezainteresiranosti mladih za delo v okviru te organizacije, ki bi morala zastopati interese mladih in jih uresničevati. Prostore in možnosti za delo imajo, le prave aktivnosti ni.

Zato pa se krajan Nedelice lahko pohvalijo z nogometnim klubom, ki je pomemben subjekt v družbenopolitičnem in športnem delovanju vaščanov. Če so v drugih krajih gasilci in mladina največji organizatorji družbenega življenja vasi, potem je to v Nedelici nogometni klub.

Ta je zelo aktiven. Krajan so se pohvalili, da je glede sanitarij, klubskih prostorov in organiziranosti športnih prireditev, prav gotovo med najboljšimi v Pomurju. Klubske prostore pa rabijo poleg športnih tudi za kulturne in zabavne prireditve. V načrtu pa imajo sezidati tudi letne športne prostore.

V kulturnem življenju so krajan močno vezani na Kulturno-metniško društvo Štefan Raj iz Turnišča, v katerega so mnogi vključeni. Tako najdemo Nedelice v oktetu delovne organizacije Planika, mešanem pevskem zboru, folklorni skupini in drugih. V vasi imajo tudi oktet, ki pa

Avgust Sobočan: »Nedelica verjame v napredek. Treba pa je delati in delati.«

zaenkrat nastopa le na kulturnih prireditvah v vasi.

Nedelica postaja vse bolj delavska vas, čeprav je v vasi še precej kmetov, med njimi tudi takih, ki imajo velike, usmerjene kmetije. Večina pa dela v turniški Planiki in v lendavskih delovnih organizacijah. Mnogi imajo poleg delovnega mesta v tovarni še manjšo kmetijo, saj osebni dohodek precej slabo zadovoljuje delavske potrebe.

V vasi je dobro razvita tudi obrt, saj imajo zidarskega mojstra, avtoprevoznika, žagarja, kovača, v gradnji pa je tudi zasebna pekarna, ki bo predvidoma pripravljena za obratovanje že v začetku septembra. Imajo pa tudi bife in gostilno.

Kraj je glede aktivnosti dokaj enoten, vendar ga zaradi geografske razdalje posameznih delov krajan delijo na zaselke Gajič, Sredino in Farkašovec. Pomembno za vas je, da so cilji

Za rojstno hišo Štefana Kovača-Marka skrbijo delavci iz Planike

Prav tako namerava klub v kratkem organizirati srečanje starejših vaščanov v klubskih prostorih. V vasi so uredili okolico pokopališča in popravili pokopališko vežo in vaške mostove. V načrtu imajo še postavljanje štirih čakalnic za avtobus, urediti pa je treba tudi vaške jarke in zvoziti vaške poti. Želijo pa tudi asfaltirati cesto od Ledave do posestva.

Poleg nogometnega kluba, se krajan očitno močno opirajo tudi na delavnega predsednika vaškega odbora Avgusta Sobočana, dolgoletnega funkcionarja v okviru krajevne skupnosti, bil pa je tudi 5 let predsednik Kulturno-metniškega društva Štefan Raj iz Turnišča.

Ob moji trditvi, da se zares veliko vloga v razvoj kraja in da je zares precej načrtov za napredek in oplešanje vasi, je Avgust odgovoril: »V zadnjem času smo zares veliko vlagali v razvoj vasi. Za to so mnogo prispevali vsi krajan, ki so se z naložbami strinjali. Zavedajo se, da so bile take kot je asfaltiranje, nujne. Če ne bi naredili zdaj, ne vem, kdaj bi. Zavedamo se, da si moramo pomagati sami. Če si sam ne boš pomagal, ti nihče ne bo pomagal. Nekateri vaščani se ne zavedajo odgovornosti do sovaščanov in do kraja sploh. Na srečo takih ni veliko.«

vseh krajanov pogosto zelo usklajeni. Glavni namen pa je razvoj vasi.

Rojstno hišo narodnega heroja Štefana Kovača, ki je v vasi, urejajo delavci delovne organizacije Planika iz Turnišča, okolico pa čistijo tudi krajan. Kljub temu pa je okolica včasih premalo urejena, še posebno »štala« ob hiši, ki je še vedno lastnina Kovačevih sorodnikov.

Šolarji obiskujejo osnovno šolo v Turnišču, kamor jih vozi avtobus. Avtobusne zveze so zadovoljive, čeprav vozi skozi vas le delavski avtobus, ki pelje delavce v Planiko. Redna avtobusna postaja je nekoliko oddaljena od same vasi.

Tudi trgovina je že stara. Vendar pa krajanov to kaj dosti ne moti. Pomembno je, da je trgovina dobro založena.

Ob odhodu sem naletel na mlajše Nedelice, ki so si zaželeli, da bi Nogometni klub Nedelica prišel v prvo pomursko ligo. To pa jim bo s tako močno podporo krajanov prav gotovo uspelo, kot bo tudi krajanom Nedelice s tako aktivnostjo gotovo uspelo priti v »prvo pomursko ligo« pri razvoju in delavnosti vasi.

Jože Gabor

VSE NAPORE ZA VEČJI ODKUP

Kot vse kaže, se zdaj ob žetvi nekateri pomisleki in napovedi pred njo urednicejejo. Po statističnih podatkih bi namreč morali letos pomurski kmetijci pšenice pospraviti z okrog 16.500 hektarjev, vendar je to le statistika, v praksi pa je nekoliko drugače. Točnih podatkov o tem, koliko hektarjev nam je jeseni uspelo zasejati s pšenico, ni in imamo občutek, da so te površine bistveno manjše. Če se vozimo med pomurskimi polji in se pri tem spominjamo prejšnjih let, lahko ugotovimo, da pšenica izgublja mesto v njivskem kolobarju. Če je še pred leti na pomurskih poljih prevladovala, so jo zdaj v veliki meri izpodrinile koruza in druge krmne rastline. Vzroki za to so jasni. V prizadevanjih za zagotovitev čim več lastne kreme za živino se reči v večji meri odločajo za koruzo. K temu so jih nazadnje prisilile tudi razmere na tržišču, saj je v preteklih letih cena koruze preseгла vse razumne meje in tako rekoč do konca porušila cenovna razmerja med posameznimi poljščinami.

Da ugotovitev o manjših površinah s pšenico v veliki meri drži, potrjujejo tudi podatki o odkupu tržnih presežkov. Žetev se končuje, pretežni del pridelka je pospravljen, skladišča žitnih organizacij pa se le počasi polnijo. Medtem ko bodo družbena kmetijska gospodarstva svoje obveznosti izpolnila in morda celo preseгла, pa to ne velja za združne organizacije, ki so svoje obveznosti do slej izpolnile le polovično. Polozaj je sicer od zdruge do druge različen, tudi tokrat pa se potrjuje praksa, da najboljši škriplje tam, kjer obveznosti niso izpolnjevali že v preteklih

letih. Tako so, denimo, tudi letos najdlje z odkupom v Kmetijski zadrugi Gornja Radgona, medtem ko najbolj zaostajajo za planom v Ljutomerčanovi temeljni organizaciji kooperantov, v Vinogradniškem gospodarstvu Kapela in v Kmetijski zadrugi Panonka.

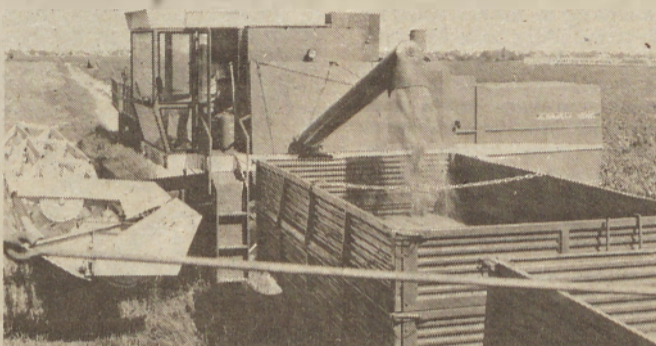
Cena letos ne bi smela biti razlog, da se kmetje v večji meri ne bi odločali za prodajo, zato je vzrok predvsem v pridelkih. V nekaterih združnih organizacijah še vedno trdijo, da načrt odkupa ni realen, češ da je pšenice manj. Če bi statistični podatki držali, potem bi morali imeti pomurski kmetje pšenico na okrog 14 tisoč hek-

četudi je bilo letos pod pšenico nekoliko manj površin, to ne bi smel biti razlog, da se načrto odkupa ne bi vsaj približali. Letošnja žetev je potekala v dokaj ugodnih vremenskih razmerah, vlaga ni bila previsoka in mnogi pridelovalci so zato pšenico spravili v kašče. Težko bi sicer ugotovili, kaj jih je vodilo k takšni odločitvi, gotovo pa je k temu prispevalo tudi divjanje cen, ki se iz dneva v dan spreminjajo. V tem trenutku je sicer cena pšenice dokaj realna, priznavajo pridelovalci, toda kdo ve, kako se bodo v prihodnje gibale cene krmil. Kmetje o tem razmišljajo, iščejo najboljšo računico in težko

odkup. V Kmetijski zadrugi Panonka pravijo, da bodo šli tako rekoč do vsakega pridelovalca in tako skušali odkupiti čim več pridelka. Žitne organizacije v Sloveniji so letos zagotovili 16 tisoč ton koruze, njena cena je v primerjavi s ceno pšenice ugodna, zato naj bi se pridelovalci, ki rabijo krmo za živino, v večji meri odločali za zamenjavo.

Čeprav se žetev še končuje, pa so tudi v Pomurju že stekle priprave na jesensko setev. Prav je, da so te priprave zastavili pravočasno, saj bo od setve odvisna prihodnja žetev. Obveznosti, ki jih imajo pomurski pridelovalci ob prihodnji žetvi, so še večje, saj bodo po republiškem načrtu morali zagotoviti skoraj 35 tisoč ton tržnih presežkov pšenice. Na družbenih posestvih težav ne bi smelo biti, veliko več pa treba delati s kmeti. V organizirani tržni pridelavi naj bi ti jeseni pšenico zasejali na 6.700 hektarjih, povprečna tržnost na teh površinah pa naj bi bila 3,35 tone na hektar. Za doseg tega cilja bo seveda treba ustrezno povečati tudi pridelke, saj je prav tu še največ rezerv. Zemlja pa vrača le, če vanjo tudi vlagajo, in tega bi se morali zavedati tako pridelovalci kot tisti, ki določajo pogoje pridelave. Tudi v Pomurju namreč ugotavljamo, da nam poraba mineralnih gnojil pada, pa tudi drugih agrotehničnih ukrepov pri pridelavi pšenice ne upoštevamo dosledno. Ekonomika pridelave nam namreč mora biti osnova, ko se bomo odločali za setev pšenice. Če nam bo to uspelo, potem lahko pričakujemo, da se bodo površine s pšenico tudi v Pomurju ponovno povečale.

Ludvik Kovač

Letošnji pridelok pšenice je v glavnem pospravljen, vendar se skladišča žitnih organizacij le počasi polnijo. Zaradi ugodnih vremenskih razmer, saj večje vlage ni bilo, so mnogi pridelovalci pridelok uskladiščili v domačih kaščah in potrebni bodo dodatni napori, da bi od njih odkupili čim več pšenice.

tarjih, na teh površinah pa ne bi smelo biti težav za zagotovitev 19 tisoč ton tržnih presežkov, kolikor so letošnje obveznosti. Če bi namreč s hektarja oddali le 1.300 kilogramov pšenice, ali dobro tretjino pridelka, bi bil načrt izpolnjen.

jim bo preprečiti, da dobršen del letošnjega pridelka ne bi končal v jaslilih.

Pridelka pri kmetih je torej več, kot so ga doslej prodali, zato bodo morali v zadrugah vse napore usmeriti v dodatni

STROKOVNJAKI SVETUJEJO

OLJNA OGRŠČICA

Oljna ogrščica je pri nas relativno malo znana poljščina. S pridelkom 22–35 dt zrnja na ha pridobimo 800–1500 l kakovostnega olja in 14 do 20 dt hranilno visokovrednih oljnih pogač. Njihova vrednost je le malo manjša od sojinih tropin in so odlični krmni koncentrat za prežvekovalce, ki pa ni primeren za prašiče in perutnino, ker vsebuje 1–3% glukozinolatov, ki pri monogastridih povzročajo presnovne motnje. Te pomanjkljivosti pa sorte, ki bodo potrjene v naslednjih letih, ne bodo imele.

Ogrščica je v poljskem kolobarju izrazita ugodilka in številni avtorji poročajo, da se pri poljščinah, ki ji sledijo, poveča pridelok za prek 10%.

S pridelkom 25 dt na hektar dosežemo približno enak ekonomski učinek kot s pridelkom 50 dt pšenice na hektar. Ker polje zapusti že ob koncu junija ali v začetku julija, lahko njivo posejemo še z dosevkom (ajda, krmni dosevki).

Kolobar

Za kolobarjenje je zelo občutljiva. Na isto njivo jo sejemo kvečjemu vsako tretje leto. Upoštevaje najbolj razširjene poljščine pri nas je najprimernejši naslednji kolobar: koruza (eno ali dve leti)-pšenica-oljna ogrščica-dosevek.

Izbira njive

Za ogrščico so primerna globoka ilovnata peščena odcedna tla, lažja peščeno ilovnata tla pa le, če je padavin dovolj in so enakomerno porazdeljene. Na zakisana tla je ne sejemo (pH pod 5,8), najprimernejši pH pa je 6,5.

Za doseganje visokih pridelkov je treba poskrbeti za dovolj bora v tleh. Na lažjih tleh ga mora biti vsaj 0,4 ppm (4 mg bora na 1 kg tal), na težjih pa vsaj 0,8 ppm.

Vsebnost bora izboljšamo z gnojenjem NPK gnojila, ki vsebuje bor ali s pognojitvijo 30–50 kg boraksa na hektar.

Priprava njive za setev in zatiranje plevela

S pripravo na setev pričnemo takoj po žetvi strmine. Na zakisanih tleh je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Širokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Širokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt zrnja na hektar pognojimo okoli 120 kg čistega fosforja (P₂O₅) in 200–240 kg čistega kalija (K₂O). Ta količina zadošča za celo vegetacijsko dobo, medtem ko z dušikom gnojimo v več obrokih. Prvega, približno 60 kg N na hektar, damo pred setvijo. Če apnenje ni potrebno, je bolje da NPK gnojilo zaorjemo.

Sirokolistne plevela zatiramo pred setvijo. Vsako navedeno sredstvo je nujno apnenje. Apno potrosimo po strmišču, primerna količina je 1000–2000 kg apna. Z njim ne ugodimo njive le za boljšo rast ogrščice, ampak tudi za naslednje poljščine. Zatem njivo globoko zorjemo. Globina oranja je odvisna od globine ornice, vsekakor pa naj bo vsaj 20 cm. Po zoranih brazdah apna ne trosimo, da ne poškodujemo kalleh semen ogrščice. Pač pa po njih potrosimo približno 1100 kg gnojila NPK 5:10:20, ki vsebuje bor, lahko pa uporabimo tudi kako drugo podobno gnojilo. Za pridelok 30 dt

Skoraj toliko, da ni zajokala, Barbara Palacios Teyde, miss Venezuele, ki so jo v Panami izvolili za »miss universe« — najlepšo na tem planetu. Barbara ima 22 let, dobila je nagrado 10 tisoč dolarjev, avtomobil, nakit in potovanje, vredno 240 tisoč dolarjev. Barbaro je okronala njena predhodnica Deborah Csarthy-Deu, levo od nje pa je Američanka Christy Fichtner, ki se je morala zadovoljiti z drugim mestom.

Neverjetne govorice

Leta 1978 so morale oblasti v Ugandi javno zanikati govorice o tem, da po deželi hodi od vasi do vasi neka želva, ki s človeškim glasom opozarja na krivice v državi. Zadeva je postala toliko bolj resna, ko je komandir neke policijske postaje ob Viktorijinem jezeru svojim predpostavljanim sporočil, da je želva prišla na policijsko postajo in da je zahtevala pogovor s pokrajinskim komisarjem...

Podobne zadeve pa so znane že od pamtliveka. V Shakespearovih časih je ljudi na Otoku zabaval neki konj Marocco, ki je znal ugotoviti starost ljudi. Cerkvene oblasti so razsodile, da ima pri tem svoje prste sam hudič, zato so lastnika konja obsodile na smrt na grmadi. Iz kazni pa ni bilo nič, ker je Marocco pred samim vrhovnim inkvizitorjem — pokleknil.

Leta 1890 je neki Karl Krall trdil, da zna njegov konj računati, odgovarjati na vprašanja in da se celo razume na note. Potem Čudna gospa — to je ime neke kobile, ki je v petdesetih letih tipkala na poseben stroj, kar je zmožni tudi pes — irski seter Arlecchino, ki se je pogovarjal s svojo lastnico, če trenutno z gobčkom ni tipkal. Potem pa Piga Jaco, ki je živela med leti 1827 in 1854 v Salzburgu. Odlično je govorila nemško in znala je ločevati ednino od množine. Če je prišel njen gospodar sam domov ga je papiga pozdravila: »bog te blagoslovi«, če je prišel s spremljevalci se je pozdrav glasilo: »bog vas blagoslovi.«

V znanstvenem inštitutu v Oklahomi so neko opico naučili sporazumevati se na podoben način kot delajo to gluhoženi. Sedaj poučuje psihologa svoje otroke in druge opice »osnove sporazumevanja.«

Psihologi trdijo, da je kaj takšnega mogoče, ne verjamejo pa, da bi lahko žival spregovorila po človeško — razen papig seveda.

Že zdavnaj zoper gozdove

Kako velik (in uničujoč) vpliv ima človek s svojim delovanjem na okolje, smo se resno zavedli šele v novejšem času, ko nas onesnažene vode, zastupljeni izviri, umirajoči gozd in umazani zrak tako rekoč vsak dan opozarjajo na to. Vendar je človek sprožal ekološke spremembe že davno pred razvojem naše uničujoče civilizacije. Najnovejša odkritja britanskih znanstvenikov kažejo, da se poznajo vplivi človekovega delovanja na okolje že v obdobju pred 8.000 leti.

Osnove za takšno pomisel so znanstvenikom dale raziskave fosilnega cvetnega prahu. S pomočjo analiz fosilnega peloda so sklepali o razširjenosti posameznih vrst. Med drugim so ugotovili, da se v obdobju odledenitve na Britanskem otočju močno razširi jelša v škodo bresta, lipe in bora. Najprej so seveda menili, da je to naraven pojav, povezan z velikimi podnebni spremembami. Vendar so najnovejša analiza pokazala, da bi razcvet jelš na škodo gozdov ne mogel biti tako hiter le zaradi spremenjenega podnebnja, k temu je moral odločilno prispevati še kak drug

dejavnik. In našli so ga — človeka.

Strokovnjak A. G. Smith domneva, da je naravno obrambno moč gozdov občutneje načel mezolitiki človek. V plasteh, kjer so našli v fosilnem pelodu veliko prisotnost jelševga cvetnega prahu, so našli tudi ostanke oglja, se pravi znamenj požiganj gozdov. Zgodovinarji šele prav v najnovejšem času odkrivajo, da so ljudje pred osmimi tisočletji na veliko uporabljali ogenj kot sredstvo za spreminjanje okolja sebi v prid.

Požiganje gozdov v zavojih britanskih rek in trsa je povečalo erozijo in pripravljalo ugodne razmere za rast jelš, ki so se hitro razmnožile najprej ob razvodjih, potem pa krenile naprej na škodo gozdov, ki so se umikali novi vrsti. Fosilni pelod lepo kaže umikanje gozdov in izginjanje borov, lip in brestov. Hkrati so se širile tudi goličave in barje. Vse to naj bi bila posledica velikih požiganj, katerih se je loteval mezolitiki človek. Jelša je bila pač tista vrsta, ki je od te človekove dejavnosti pridobila možnosti za razmah.

IZ MOJEGA DNEVNIKA

Či glj, ka so smelne milijarde bit "razvijane" na naj sotevka kablunja nebi smedeja, vurnje tak, ka mojega gajdaca belaka tak dicit, gde je v "šolci" ka nand na fitekon "lufi" v "podmornici" nemne k sebi puhi. Bela pravi ka bi se tate bife rajalo tak, ka bi tež odneje v "šolci" spuanli fabriko parfumov, pa bi se tam dveji raji nekak zgijfali v evon eden lufi. Džauči

EKOLOŠKO KMETOVANJE NA KITAJSKEM

GRE ZA POSODOBITEV V KMETIJSTVU Z UVEDBO EKOLOŠKEGA KROŽNEGA SISTEMA NA KMEČKEM DVORIŠČU, KAR BI MORDA LAHKO RAZVIJALI TUDI V POMURJU.

Blizu Pekinga je poskusni center za ekološko kmetovanje. Ena od značilnosti in osnovnih nalog ekološkega kmetovanja je proučevanje možnosti za obnavljanje snovi v biološkem krožnem toku. Težijo tudi k povečanju uporabnosti sončne energije s pretvorbo v bioenergijo. Pred vsako podeželsko hišo v naselju stoji dvoetažen svinjsko-kokošji hlev, ki vzbuja pozornost. Kokoši redijo v zgornji, svinje pa v spodnji etaži. Pri tem uporabljajo kokošje izločke za hrano svinjam. Kako morejo biti odpadki živinska krma? Inženir Karlo Kovač v Večeru pojasnjuje. Izločki nekaterih živali so pogosto lahko hrana nekaterim drugim živalskim vrstam. Živali v splošnem prebavijo samo desetino hranilnih snovi v zaužitih krmih. Prebavni trakt kokoši pa je kratek in zato je izkoristek presnavljanja zelo majhen. Tako vsebujejo izločki kokoši še sorazmerno veliko proteinov in so lahko dobra hrana za svinje. Vrh tega pa kokošji gnoj, fermentiran s suhim laktacidom, ne smrdi. Zato je, pomešan z drugo hrano, idealna krma za svinje in tudi za govedo. Tako je mogoče pripraviti 50 odstotkov dragocene krme. Meso tako krmljenih svinj je tudi manj mastno.

Fekalije oz. gnoj iz hleva in hiše se zbirajo v metanski jami. Nastali metan uporabljajo za gretje, kuhanje in razsvetlavo. Ostanke in vodo v jami so dobro gnojilo za rože in povrtnino. Tako se oblikuje majhen biološki krožni tok: kokoši in kunci — svinje — metan — zelenjava.

Imenujejo ga ekološki krožni sistem na kmečkem dvorišču. V vasi so z uporabo metana načelno rešili problem gretja. Z uvajanjem ekološkega kmetovanja se je zvišal osebni dohodek. Zdaj si je vsaka vaška družina kupila televizor, prašni stroj in električni ventilator; vse to je bilo prej na podeželju redko videti.

Ekološki krožni sistem na kmečkem dvorišču je samo majhen del nalog centra. Celotna »ekološka agrokultura« raziskovalnega centra obsega veliko širše področje raziskovanja. Vsako leto pridelajo na riževih in žitnih poljih tudi veliko slame. Prej so je večino uporabili za kurjavo in le manjši del za gnojilo. Sedaj krmijo živino tudi s travo in slamo. V centru redijo 120 mesnatih goved in 20 krav molznic z otrobi in sesekljano slamo. Izločki te živine in del slame so surovine za metansko jamo. Metan uporabljajo v sosednjem industrijskem obratu. Ostanke in vodo iz jam odvažajo na zelenjavna polja in v lagune za hrano in gnojilo.

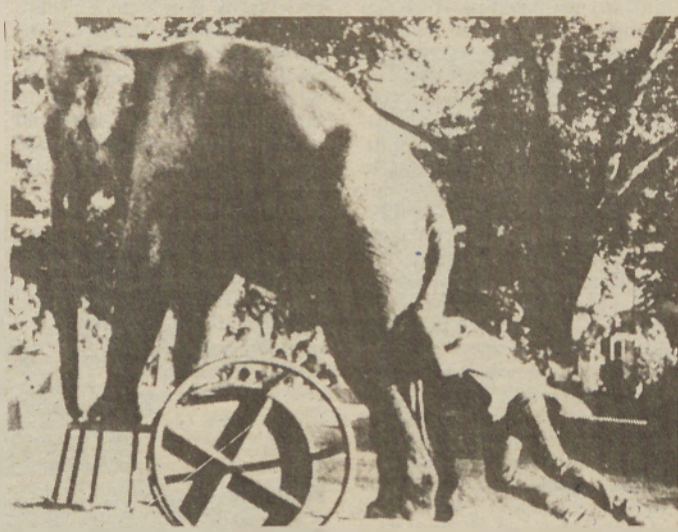
Ekološka agrokultura ne pripomore samo k večjemu pridelku žita in popolni izkoriščenosti naravnih dobrin. Ima tudi druge ekonomske in ekološke prednosti. Z uporabo metana varčujejo s klasičnimi energijskimi viri in tako varujejo okolje in podtalnico. Metansko pregrnitje izboljšuje kakovost organskega gnojila in s tem prihranijo umetna gnojila. Metanska fermentacija tudi uniči 90 odstotkov nevarnih patogenih mikroorganizmov in tako

preprečuje širjenje nalezljivih bolezni.

V preteklosti so bili cilji kmetijske posodobitve le mehaniziranje, velika poraba umetnih gnojil, namakanje polj itd. Vsakoletni nakup umetnih gnojil je na primer pobral polovico dohodka v vasi. Vrh tega je prevelika uporaba umetnih gnojil siromašila tla. Zmanjšale so se organske

substanc (humus), obdelovalna zemlja je postajala čedalje siromašnejša.

V letu 1983 se je z organskimi gnojili uporaba umetnih zmanjšala za 225 kilogramov na hektar. Zadnja merjenja so pokazala, da se je vsebnost organskih substanc v zemlji povečala za 0,5 odstotka. Prej trda prst počasi razpada v kakovosten humus.

S kakšnimi težavami se morajo ukvarjati cirkuški dresserji, kaže pesnetek iz ameriškega Salt Lake Cityja — ves obupan je dresser poskušal potisniti slona na stojalce. Še sreča, da je slonova trma popustila.

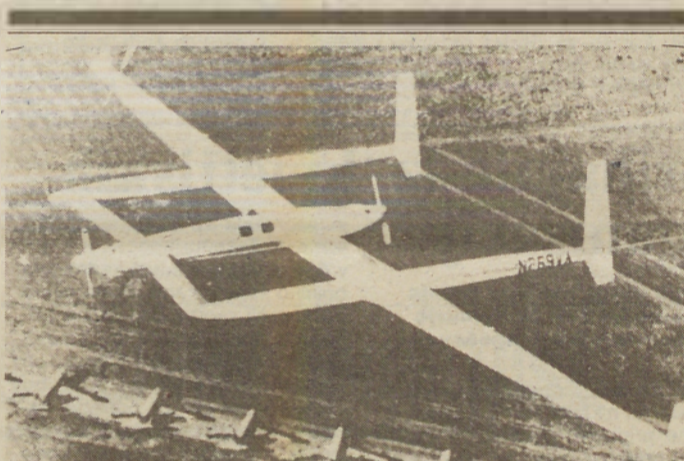
Koga zdeluje stres?

RAZISKAVA NA UNIVERZI V MANCHESTRU JE POKAZALA, DA SO NAJBOLJ OBREMENJENI POKLICI POLITIK, GRADBENI DELAVCI, NOVINAR IN LINIJSKI PILOT.

Šest angleških raziskovalcev stresa je vzelo pod drobnogled 27 poklicev in pri tem prišlo do naslednjih ugotovitev: najbolj so podvrženi stresu politiki, gradbeni delavci in novinarji. Najbolj mirne poklice pa opravljajo župniki, otroške negovalke in knjižničarji. Za politike pravijo strokovnjaki, da pred njimi pogosto stojijo tudi kakovostno prehode zahteve. Pri gradbenih delavcih gre za težke telesne obremenitve in nevarno delovno mesto, kar ima za posledico stres. Novinarjem pa gre za nohte predvsem razbit delovni čas. Tabela, ki temelji na ugotovitvah raziskave, opravljene na univerzi v Manchesteru, pa vsebuje tudi nekatera presenečenja. Tako so učitelji, ki imajo precej počitnic, bolj izpostavljeni stresu kot pa menežerji. Znanstveniki to pripisujejo dejstvu, da lahko menežerji veliko svojega dela prenesejo na sodelavce. Policiste obremenjuje predvsem nevarnost njihovega delovnega mesta. Zobozdravniki pa so žrtve stresa, ker sami trpijo zaradi bolečin, ki jih morajo prizadejati pacientom. Igralce mučijo finančna negotovost, trema in ostra samokritika. Prof. James McNeil, ki je naročil to raziskavo, pa pripisuje podvrženost stresu v poklicu trem dejavnikom: avtoritativnemu vodstvenemu stilu menežerjev, skratka vodilnih ljudi, ki svoje sodelavce obravnavajo po načelu »kazen in nagrada«, konfliktom v družini in poklicu. In kakšna je tabela stresa? Raziskovalci obremenitev posameznih poklicev so izdelali naslednjo lestvico stresa:

politiki	8,3	gradbeni delavci	7,7
novinarji	7,5	linijski piloti	7,5
policisti	7,3	zobozdravniki	7,3
igralci	7,2	zdravniki	6,8
davčni uradniki	6,8	učitelji	6,2
menežerji	5,8	poklicni nogometaši	5,8
borzni agenti	5,5	vozniki avtobusov	5,4
psihologi	5,2	diplomati	4,8
kmetje	4,8	vojaki	4,7
uradniki	4,4	frizerji	4,3
tajnice	4,3	arhitekti	4,0
poštarji	4,0	bančni uslužbenci	3,7
župniki	3,5	otroške negovalke	3,3
knjižničarji	2,0		

Tako jih torej v posameznih poklicih zdeluje stres v Veliki Britaniji. Kako je s tem pri nas, še nimamo odgovora.

Američani so izdelali svojevrstno letalo, s katerim bosta pilota Dick Rutan in Jeana Yeager septembra v dvanajstih dneh obletela svet, ne da bi pristala. Letalo je zgrajeno iz posebno lahkega materiala in v njegovih krilih je prostora za 4055 kilogramov goriva.

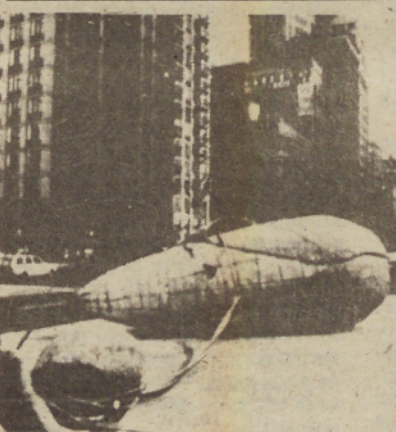
KAJ S STARIMI?

Japonski svet za znanost in tehnologijo je v svoji najnovejši študiji načel zelo vznemirljivo vprašanje, ki postaja vse bolj pereče tudi v Japonskem. Gre za problem staranja prebivalstva.

Tačas je sicer v deželi vzhajajočega sonca razmeroma malo starih ljudi (nad 65 let) v primerjavi z množico mlajših, zaposlenih prebivalcev. Evropske in druge visoko razvite države problem poznajo že precej dlje časa. Iz narodnega dohodka morajo odmerjati neprimerno več sredstev za ostarele, kot pa to počno na Japonskem. Nekateri celo trdijo, da tako Japoncem ostaja več denarja za tehnološki razvoj in znanstvene raziskave.

Toda, kot ugotavlja japonska študija, bo do sprememb prišlo že v 15 letih. Do leta 2000 bo vsak peti Japonec star več kot 60 let, leta 2025 pa bo dvainpolkrat več upokojenih in ostarelih kot zaposlenih in delovnih. Takšno postarjanje prebivalstva je posledica boljšega življenja, večje zdravstvene oskrbe in močno znižanje umrljivosti dojenčkov, skratka celotnega razvoja japonske družbe.

Japonske načrtovalce skrbijo predvsem bodoči visoki izdatki za socialno pomoč in zdravljenje ostarelih. Tudi med japonskim prebivalstvom se že zdaj kažejo nekatere nadloge, ki bremenijo razviti Zahod. Gre za rastoče število primerov starostne demence, ki delno ali povsem onesposobi starostnika za samostojno življenje. Zato so se sistematični Japonci že zdaj lotili raziskav, kako preprečiti nastanek takšnih težav pri starajočem se prebivalstvu. Pospešujejo tudi raziskovanje, kako preventivno delovati proti drugim tegobam starosti. Vse to počno z namenom, da bi ostareli tudi v poznih letih življenja lahko skrbeli zase in ostali čili, sebi v zadovoljstvo in polnejše življenje, za državo pa v manjše denarno breme.

Ameriško združenje Socialni napredek je na newyorškem Madison Squareu postavilo nekakšen spomenik, ki je razburil duhove. Polž vleče koruzni storž, na katerem je nekaj mravelj. To naj bi bila kritika ameriške socialne politike.

Lepo Breno boste imeli priliko videti v živo v soboto, 9. avgusta 1986, na soboškem kopališču na Dianini zabavni prireditvi Srečanje ob bazenu. Ne zamudite te enkratne prilike!

Morje in naši malčki

Najprimernejši čas, da se otroci naučijo plavanja, je med 5. in 7. letom njihove starosti. Zato so počitnice primeren čas za to, da starši, ki so tudi sami dobri (!!!) plavalci in ki so dovolj potrpežljivi, začnejo svojega otroka navajati na vodo. Otroka je treba učiti postopno, ne pa se z njim ponašati v okolici! Ni namreč hujšega sovražnika plavanja kot je strah pred vodo, zato s posebej plašnimi otroci ravnajmo še bolj potrpežljivo in se zavedajmo, da so si tudi otroci med seboj zelo različni!

ČUDOVITA PRILOŽNOST, DA SPLAVAJO

Postopno prilagajanje otroka na vodo: najprej z njim mečimo v vodo kamne; nabirajmo v plitvi vodi visoko školjke in raznobarne kamenčke,

hodimo z njim po vseh starih po plitvi obrežni vodi; spodbudimo otroka, da bo tekal z brega v vodo in nazaj; napravimo mu papirnato barčico ali pa mu kupimo plastičen čolnček, igračko, ki jo bo ob našem nadzorstvu prevažal po obrežni vodi. S tem dosežemo, da postane voda otroku všeč in naredimo lahko naslednji korak: lovimo se z otrokom po plitvini, nato zabredemo v vedno globljo vodo (otroku do prsi), vendar ga pri tem držimo za roko, da ne bo imel občutka, da ga voda spodnaša. Pri tem ga spodbujamo, da »vesla« z rokami in poskakuje od dna. Spozna naj, da voda očem ne more škodovati. Pa smo že pri naslednjem koraku: otrok naj ob našem nadzorstvu pomaka obraz v vodo najprej do ušes, nato naj zajame sapo in za kratek čas v predklonu potopi obraz. Če ga bo to veselilo, ga povabite da skupaj počepneta pod vodo in se gresta »skrivat«.

Otroka pa je potrebno naučiti pravilno dihati in izdihovati. Dober pripomoček je žogica za namizni tenis, ki jo bomo skupaj z otrokom pihali po vodi. Lotiti se je treba tudi drsenja po vodi: starša naj primeta otroka vsak pod eno roko, tako da bo otrok ležal na vodi — najprej na hrbtu, nato tudi na trebuhu, starša pa ga bosta vlekla. Za drsenje po vodi je zelo koristna igra, »kdo bo drsel dlje«: otroci se v vodi do pasu postavijo v vrsto, na znak se z nogami odrejejo od tal,

roke so iztegnjene pred njimi na vodi — nekdo pa meni, kdo je po vodi drsel najdlje. Strokovnjaki pravijo, da od tu do plavanja ni več daleč.

Naučiti pa jih moramo tudi gibov. Kako? Najprej vadimo kroženje rok in nog (navadno otroci splavajo z »žabo«) na suhem, nato rok in nog ločeno v plitvi vodi. Otroka lahko tudi vlečemo po vodi, sam pa naj plava z nogami. Nato mu stopimo med razširjene noge, ga podpiramo pod stegni ali držimo okoli pasu in pustimo, da plava z rokami. Bistveno je, da ga hkrati spodbujamo k pravilnemu dihanju: vdih med razširjanjem rok, izdih v vodo (ali vsaj tik nad njo, da se delajo mehurčki), ko se roki iztegneta strmo naprej. Pravilno dihanje je temeljni pogoj za dobro in navsezadnje tudi varno in neutrudljivo plavanje.

Kaj pa plavalni pripomočki? Strokovnjaki odsvetujejo uporabo obročk, ker otroka držijo previsoko nad vodo in mu preveč olajšujejo plovnost, zato se kasneje brez njih pretežko sprostijo. Za ostale pripomočke (rokavčki, lesene deske, žoge in drugi napihljeni predmeti) pravijo, da so koristni.

Se nekaj nasvetov: plavanja naj učijo le tisti, ki sami dobro plavajo; za učenje izberimo tako čisto vodo, da se vidi dno; voda naj bo topla (24 do 30 stopinj), saj so uspehi učenja toliko večji, kolikor prijetneje se otrok v vodi počuti; naj bodo še tako navdušeni nad novimi plavalnimi spretnostmi, otroci naj ne bodo v vodi dlje kot 2 do 3 ure. Če je vaš otrok posebno plašen, ga nikar ne primerjajte s sosedovim ali mu grozite, da popoldan ne bo dobil sladoleada, če ne bo šel v vodo! Nasprotno: z njim je treba delati še bolj potrpežljivo in če ne letos, se bo tudi vaš otrok naučil plavati naslednje leto.

ŽUŽELKE

Pravijo, da so insekti najodpornejša in zato najbolj razširjena živa vrsta na svetu. Nimalokrat nam grenijo življenje na pikniku, počitnicah, taborjenju ali kje drugje. A glej ga, zlomka, zadnje čase nam kaj radi pridejo na obisk kar v stanovanju! In mi, negostoljubni kot smo, bi se jih radi kar najhitreje znebili. Na tv je sicer kar posrečena reklama za Flok, ki uničuje mrčes, mi pa bi vam radi nadrobili nekaj nasvetov, kako se neljube goste še da pregnati.

Molji so ena najbolj osovraženih živalskih vrst v vsakem stanovanju, saj je volna vedno dražja in zato volneni izdelki vedno dragocenejši. Poskusite zbirati limonine lupine, hranite pa jih v vrečkah iz blaga. Nato jih dajte med garderobo. Trojni učinek: varčnost, ker ne boste zavrgli limoninih lupin (tudi limona je dandanes dragoceno), pregnali boste molje in omara bo prijetno dišala. Drugi način pa je tale: osem kostanjev preključite z debelejšo iglo, jih nataknite na vrstico in naredite venec, ki ga obesite v omara — molji si bodo poiskali drugo približico, vaša omara pa ne bo smrdela po naftalínu.

Bolhe — najbolj učinkovit boj proti pikajoči nadlegi je amoniak. Z njim namočite špranje med podom in stenami ter druge odprtine, kjer se bolhe skrivajo. Vonj amoniaka sicer ni med najprijetnejšimi, a tudi bolhe so toliko nadležne, da bomo malo smradu že preživel!

Muhe — ja, teh je pa res vedno dovolj in preveč! Kako se jih znebiti? S prijateljskim prepričevanjem verjetno ne bi mnogo dosegli, a tudi muhe imajo svojo Ahilovo peto: smrdi jim namreč meta. Zato v posodo ali vazo z rožami vtaknite vejico mete. Boste videli, da boste kmalu uživali v miru.

Mravlje tudi mnogokrat delajo družbo človeku v njegovem bivališču. Zapornico na »mravljinčji cesti« v stanovanju lahko naredite tako, da polovico limone položite na vhodnem delu »česte«. Mravlje namreč sploh ne prenašajo vonja limone, zato si bodo poiskale drugega, prijaznejšega gostitelja.

Se eno »zdravilo«, ki je vedno pri roki: kis. Enostravno polijte s kisom tista mesta, kjer ste zapazili mravlje in tudi ta način vam zagotavlja nadaljnje življenje brez teh, sicer zelo pridnih in delavnih živalic.

Posladkajmo se

Skutin narastek

Sadja je letos veliko, veliko pa je tudi načinov, da se z njim posladkamo. Eden od njih so različni narastki, danes pa vam predstavljamo skutinega.

Potrebujemo: 1 kg višenj (lahko tudi kakšno drugo sadje — slive, jabolka, maline...), 125 g masla, 175 g sladkorja, 6 jajc, 1 kg skute, 4 žlice pšeničnega zdroba, 100 g rozin, 50 g orehov, maslo za maščenje pekača, 100 g belega kruha, 2,5 dcl mleka, 2 kozarčka češnjevca žganja, 2 vaniljeva sladkorja, ščepec soli, sladkor v prahu za posipanje.

Višnje operemo, odstranimo jim koščice. Mehko maslo umešamo s 125 g sladkorja, dodamo rumenjake, zdrob in skuto. Rozine operemo in odcedimo, orehe nasekajamo. Iz 4 beljakov stepemo sneg in ga previdno vmešamo v testo. Namastimo pekač, ter nalagamo vanj plast testa in plast sadja. Na vrhu naj bo sadje. Beli kruh narežemo na zelo tanke kose. Zmešamo preostale beljake, mleko, preostali sladkor, češnjevca žganje, vaniljev sladkor in malo soli. Zlijemo na rezine belega kruha. Pustimo da se kruh namaka 10 minut. Nato zložimo kruhove rezine na vrh narastka in pečemo v ogreti pečici pri 200 stopinjah eno uro.

RADIO MURSKA SOBOTA

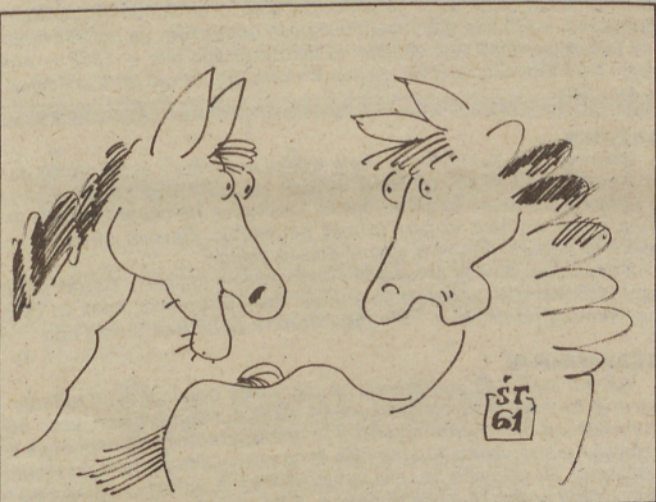
ODDAJA 21 232
LAHKO SI JIH ZAŽELITE:

1. One hit (to the body) — Rolling Stones
2. Juke box Boy — Baltimora
3. Tra — la — la dekle — Bazar
4. Vodi me — Tereza Kesovija
5. When tomorrow comes — Eurithmics
6. Underground — David Bowie
7. Sanjam te — Mlada pot
8. Ana — Komet
9. Love touch — Rod Stewart
10. Hunting high and low — A-HA
11. Anamarie — Čudežna polja
12. Pozabi — Komet
13. Foolin' yourself — Paul Hardcastle
14. Touch me — Samantha Fox
15. Beždan — Džordže Baiašević
16. 30° u hladu — Srebrna krila
17. Atlantis is calling — Modern Talking
18. Friends will be friends — Queen
19. Danger zone — Renny Loggins
20. Molim te, ostani — Tereza Kesovija
21. Pismo — Jasna Zlokić
22. The Edge of Heaven — Wham
23. Back in my arms — Pointer sisters
24. Bad boy — Miami sound machine
25. Cry to heaven — Elton John

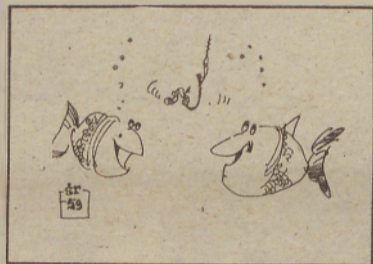
Oddaja bo na sporodu 6. avgusta na Radiu Murska Sobota od 18.00 do 19.00. Telefon: 21.232.

Lestrica nastaja s sodelovanjem HI-FI videostudija na Kidričevi 21 (telefon 069 25 577), 69000 Murska Sobota, kjer med drugim snemajo avdio kasete, na voljo pa so najnovejši posnetki. Odprto imajo od 9.00 do 17.00.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Podpise pod današnje risbo pošljite do četrtega, 7. avgusta, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene podpise honoriramo.

— Vedi, da pri ljudeh prihajajo vse nevěščnosti od zgoraj. (Alojzija Žnuderl)

— Naj naj pustijo še malo živeti, saj itak v tej umazani reki bo treba umreti. (Ludvik Kočar)

— Slaba vaba, slab donos, zato pa nič ne gre v izvoz. (Milan Šernek)

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

ZA GASILNE APARATE SLABO SKRIBIMO

V zadnjih letih se je število gasilnih aparatov in naprav v Pomurju zelo povečalo, zlasti še ročnih gasilnih aparatov, ki so primerni za gašenje požarov vseh vrst

Teh je v Pomurju okrog 28.000. K temu so prav gotovo pripomogli zakonski predpisi, saj požarna inšpekcija ne dovolj prevzema novega objekta, če ni nameščeno zadostno število gasilnih aparatov in naprav. Vse več pa je tudi gospodinstev in gospodarstev, ki imajo ročne gasilne aparate. Seveda pa s stanjem še ne moremo biti zadovoljni, saj je še veliko kmetijskih gospodarstev s številnimi stroji, a so brez ročnih gasilnih aparatov. Tako je že tudi zgorel marsikateri kombajn ali drug kmetijski stroj, ker ni bilo pri roki ročnega gasilnega aparata.

Gasilni aparati in druga oprema so precej dragi, zato bi morali več skrbni nameniti njihovemu vzdrževanju.

Gasilni aparati so v mnogih delovnih prostorih nameščeni na neprimernih mestih in so podvrženi vlagi, kislinam in prahu, kar kvarno vpliva na njihovo uporabnost in dobo trajanja. Pri preventivnih pregledih je bilo tudi ugotovljeno, da so gasilni aparati in naprave v mnogih skladiščnih prostorih založeni, tako da ni mogoče priti do njih ob požaru. To drži tudi za zidne hidrante in omarice, kjer manjkajo cevi, ročniki ali ključi.

Podobno je z zunanjimi hidranti, ki jih v marsikateri delovni organizaciji uporabljajo za pranje vozil, cestišča in zalivanje zelenic. Marsikje tudi nimajo označenih poti do gasilnih aparatov in naprav. Premalo skrbni pa se namenja tudi servisiranju gasilnih aparatov, ki so zato večkrat neuporabni. V Pomurju imamo servise za gasilne aparate. Tako servisiranje v radgonski in soboški občini opravljajo v delavnici občinske gasilske zveze, v lendavski občini pa Ina-Nafta, medtem ko v Ljutomerški občini sedaj organizirajo servis v delavnici gasilskega društva v Ljutomeru. Res je sicer, da je veliko delovnih organizacij, ki imajo sklenjene pogodbe za servisiranje gasilnih aparatov, kar omenjeni servisi tudi redno opravljajo vsakih šest mesecev. Je pa še veliko delovnih organizacij, ki teh pogodb nimajo in same opravljajo servise, ki pa so večkrat slabo opravljeni, ker tudi nimajo potrebne opreme. Premalo pozornosti pa smo doslej namenili tudi usposobljenosti delavcev za uporabo gasilnih aparatov. Redke so delovne organizacije, ki stalno skrbijo za usposabljanje svojih delavcev za uporabo z gasilnimi aparati, temveč se s tem ukvarjajo v glavnem le vodje oddelkov ali skupin, ki morajo vsaki dve leti opraviti preskus znanja iz varstva pri delu. Zavedati bi se morali, da je ročni gasilni aparat sredstvo, s katerim lahko preprečimo hujšo katastrofo, zato bi moral biti sleherni delavec seznanjen z njegovo uporabo.

F. M.

SESTAVIL MARKO NARAST	VELIKO MESTO V KALIFORNIJI	ČMERAV OTROK	PESNIŠKA ZBIRKA SIMONA JENKA	NEMŠKI MATEMATIK V 19. STOL.	ZVEŠTA DOMAČA ŽIVAL	IZGRED POLITIČNI NEMIR	UŠESNO VNUTJE
FORDOV OSEBNI AVTOMOBIL							
OKOLJE, V KATEREM KDO ŽIVI ALI DELA							
DIVJI MERJASCI							
KRAJ PRI MARIBORU					IVAN TAVČAR		
ZAREZA					RIM. 501	PRIPONOGA ZA TESNITEV	
AMPER		TOVARNI TESTENIN FR. POLITIK (GUY)					
NOVO MESTO			REKA V ANGLIJI MOSTOVO. POSADKA				SLOVENSKI ELEKTROINŽENIR (MARJ)
BRITANSKI ATLET, TEKAC (SEBASTIAN)				100			
HULAGU KAN (ANAGRAM ALINA)				RIMSKI POZDRAV			SEVER OKUS VINA, KI SE KVARI
MAJHNA SLIVA							
VODLJIV ZRAKOPLOV							
ČEŠKO MOŠKO IME							NAJVEČJI DESNI PRITOK VOLGE

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: deklica, okrasek, klobasa, tipi, TN, opanka, rt, ars, žival, l, ikebana, Var, He, Omaha, general, Opatija.

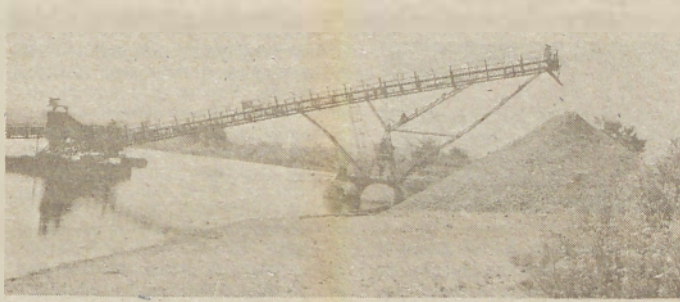
GREMO NA MORJE... SOBOŠKO!

Gramozne jame, kamenšnice po domače, večje in manjše, so že od nekdaj privabljale kopalce in ribiče. Kdor ni živel v bližini Mure ali večjega potoka, se je edino tu lahko ohladil v vročih poletnih mesecih. V zadnjih letih pa je za Sobočance posebno zanimiva kamenšnica ob Prečni poti ob cesti med Mursko Soboto in Bakovci. Čeprav je ob severni obali še vedno prisotna mehanizacija, saj še vedno izkoriščajo bogastvo gramoz, ki ga je n. tem predelu veliko, se je hkrati z večanjem jezera pojavljajo vse več neorganiziranih souporabnikov tega prostora: ribilov, deskanje, pikniki in v zadnjih letih kopanje. Jugozahodni del obale jezera, ki je nastalo po dolgotrajnem izkoriščanju gramoz, je bil podoben pravi morski obali. V zadnjih letih so si svoje prostore uredili že Ribiška družina in Deskerski klub Murska Sobota.

»Želja ljudstva — naš ukaz« je dejala vlada murskosoboške občine. Na željo ribičev, športnikov in številnih

kopalcev so že lani naročili pri Zavodu za ekonomiko in urbanizem ureditveni načrt. SGP Pomurje sicer še vedno izkorišča gramoznico na severni strani, prav tako je na severovzhodnem kotu jezera črpališče za namakanja sosednjih obdelovalnih polj KG Rakičan, vendar so dostopi zainteresiranih izkoriščevalcev jezera v druge namene možni na južni strani.

Od 19. julija do 23. oktobra 1986 so razgrnjeni načrti ureditve kamenšnice v prostorih Skupščine občine Murska Sobota in v Kulturnem centru. Prostor je dostopen vsem uporabnikom, piše v izhodiščih predloga ureditve zato je potrebno najprej uskladiti različne interese. Zato je Zavod za ekonomiko in urbanizem že sklical razgovor, ki so se ga udeležili predstavniki SGP Pomurje, Telesnokulturna skupnosti, krajevne skupnosti, deskarjev

Elektra in drugi. Po javni razpravi bo predlog ureditvenega načrta objavljen v Uradnih objavah, gradnja pa naj bi se začela prihodnje leto. Ker se v gramoznici še vedno izkorišča gramoz in poglablja dno jezera (kar se

bo počelo še nadaljnjih deset let), je predlaganih šest faz gradnje športno-rekreativnega središča. V prvih treh letih naj bi bilo povprečno 4200 uporabnikov tega prostora na dan, v nadaljnjih letih pa bi lahko ob obalah

jezera uživalo do 1000 športa, kopačev in zabave željnih občanov.

Najprej bi zgradili in uredili objekte za klubsko dejavnost in pripadajoče zunanje površine ter južno obalo.

V drugi fazi bi zgradili športni park s parkirnimi prostori in mostiček prek površine ribiške družine. Po končanem poglabljanju jezera na južni strani (še tri leta) se bo sprostila celotna zahodna obala. Uredila se bo torej celotna brežina do objekta deskarjev, prav tako bo urejen nasad dreves ob Bakovski cesti. Nadaljnja naloga bo ureditev vzhodne obale z brežinami, dostop ter končna ureditev zahodne brežine in graditev plavaločega mostu. Vse skupaj bo na 20 hektarjih. Športni klubi so že pripravili razširjeni program aktivnosti.

Tako na primer ribiči načrtujejo igre castings na suhem, občasno specializirano gostinsko ponudbo, gojenje ribjega podmladka ter ribiška tekmovanja. Deskarji si želijo klubskih prostorov in shrambo rekvizitov ter ponudbo pijač, šolo deskarjev z zunanjero teraso in dejavnost na vodi s privezom desk in spustov. Tudi na suhem bi bile mogoče razne igre z žogo in družabne prireditve, sprehodi in rekreativne igre.

Obeta se nam torej zanimivo kopaljšče in prostor za ribiče, deskarje in vse, ki želijo pobegniti iz mesta. Vendar ima človek pri tako velikih načrtih vedno slab občutek in bojazen, da se ne bi »tresla gora, rodila pa miša«.

Bernarda Peček

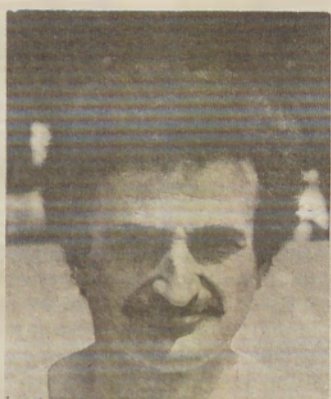
REKREACIJSKI CENTER SOBOČANOV?

Zadnje čase je opaziti močno zanimanje Sobočanov za preživljanje prostega časa pri gramoznici ob Bakovski cesti. Zato se mnogi sprašujejo, ali bo okolica gramoznice postala nov rekreacijski center prebivalcev Murske Sobote in njene okolice. Anketirane smo povprašali, kaj vedo o gramoznici, ali so tam že bili in kako so se počutili oziroma kaj ponuja okolica gramoznice.

ANICA OŠLAJ, Filovci:

»Za gramozno jamo sem že resda slišala, vendar tam še nisem bila in tudi ne mislim iti. Če bi kaj preuredili, da bi bilo manj nevarno, potem že mogoče. Če se hočem kopati, grem raje v kopaljšče. Pozitivna stran gramozne jame je, da je kopanje tam zastoj, medtem ko so cene v kopaljščih dokaj visoke.«

JANEZ NEULIC, Bakovci:

»Jaz sem sicer iz Bakovec, vendar se v gramozni jami še nisem kopal. Slišal pa sem, da tja hodi veliko ljudi iz raznih krajev. V krajevni skupnosti skrbijo za okolico, vendar pa mislim, da bi se to dalo še bolj izkoristiti v komercialnem smislu. Menda je ob nedeljah tam včasih več kot 50 ljudi.«

ŽELJKO POPOVIČ, Rogašovci:

»Pri gramozni jami sem bil letos prvič. Bil sem iz nekakrjat, vendar mi je zelo ugajalo. Sel bi večkrat, a letos ni bilo možnosti, ker voda dolgo ni bila primerna za kopanje. Pri gramoznicah mi je všeč predvsem to, da tam ni veliko ljudi. V soboto je ob bazenih preveč ljudi, zato grem rajši tja. Ob gramoznici je vedno kdo, ki toči hladno pijačo. Za obiskovanje pa so me navdušili sodelavci.«

NATAŠA ŠEŠET, Ljubljana:

»Pri gramoznici pri Bakovcih še nisem bila, vendar sem slišala za njo. Jaz sem doma v Ljubljani, v Murski Soboti sem le na počitnicah. Nisem še razmišljala o tem, da bi se šla tja kopat. Mislim, da je nekoliko predalet pa tudi kopaljšče imamo v Murski Soboti. Najbrž bi šla k Bakovcem, če bi šli tudi moji prijatelji, vendar se tudi ti za to ne zanimajo.«

BORIS BARONJA, Murska Sobota:

»Tam sem že bil in mislim, da je zelo »fajn«. Prvič sem šel tja zato, ker me je zanimalo, kako je, kasneje pa sem šel, ker mi je tam zares všeč. Letos je veliko več ljudi, kot jih je bilo prejšnja leta.

Tja se običajno odpravim kar s kolegom, saj je oddaljeno le kake štiri kilometre od Murske Sobote. Mislim, da je kopanje v gramoznici bolj zanimivo kot v kopaljšču.«

JOŽE KERČMAR, Murska Sobota:

»Ob gramozni jami pri Bakovcih je zelo lepo. Voda je topla, imam pa tam tudi veliko prijateljev, saj sem prej živel v teh krajih. Tam je lepše kot v kopaljšču, saj je v slednjem preveč hladna voda, v gramoznici pa lahko tudi lovim ribe. Včeraj sem ujel krpa. Vendar pa se strinjam, da je tam nevarno, saj je voda globoka tudi do 30 metrov.«

Gramozna jama torej privlači kot kraj za rekreacijo, zabavo in oddih. Zato je dolžnost družbe, da na takih krajih poskrbi za varnost in da se delovni človek, ki nima preveč polne mošnje, čimbolje počuti.

Jože Gabor

Miroslav Slana-Miros VIDEMSKA DRUŽNOST OD GUBCA DO VUKA

Bistri domačini so prenašali kmečko modrost iz roda v rod. Skozi to modrost so iskali pot iz vsakdanjih in narodnostnih stisk. Tem težnjam sta pritegnila tudi starša Ivana Vuka.

Svojo osveščenost so videmski predniki izražali tudi z grbi okoliških vasi. Grbi se v zgodovini niso pojavili med neosveščenimi ljudmi, temveč so zmerom izražali pripadnost nekemu sloju, rodu, politični ali cerkveni organizaciji. Nastanek grbov sega že v razdobje križarskih vojn po letu 1100.

Grbi videmskih vasi vsebujejo na eni strani žive narodopisne elemente, obenem pa so tudi šaljivi. Tako čepi na grbu Vidma ob Ščavnici čuk na veji. Ustno izročilo pravi, da je tam živel nekoč veliko čukov. Vinski grč Sovjek, rodni kraj Ivana Vuka, kjer so živeli pretežno manjši kmetje, žetlarji, kočarji, pa tudi viničarji, ima v grbu sovo. Ta grč je dobil ime po sovah, ki so se bile v davnihi naselile v tamkajšnjih gozdovih. Šaljivi grb Terbegovčanov ima krivokljuna. Ženik ima za šaljivi grb sovo z zgodrom.

DRAGOCENI ZAPISI

Leto 1880 — dve leti pred Vukovim rojstvom je deželni šolski svet za Štajersko v Gradcu izdal odlok, po katerem morajo vse šole pisati kronike, ki so jih poprej pisali samo farni župniki.

Kronoloških zapisovanj se je v videmski šoli prvi lotil nadučitelj Jože Mihelič. Mož je pisal zanimivo kroniko vse do leta 1914. Iz učiteljev, ki so delovali poprej, se je prav tako zrcalila napredna miselnost. Del kronoloških zapisov je nadučitelj Mihelič pripravil tudi po ustnem izročilu starega učitelja Jožefa Freunsfelda. Podatke o preteklosti videmske šole je prav tako zapisoval dr. Franc Kovačič, ki je uporabil gradivo Mateja Slekovca Drobčinca za zgodovino slovenskega slovstva, kar je bilo natisnjeno v Popotniku leta 1887.

V ljudeh tega dela severovzhodne Slovenije se je torej že kmalu oglasila potreba po pisnem izražanju. Po naravi iskri, duhoviti in dinamični ljudje so spočetka prenašali ljudsko literaturo iz roda v rod s pomočjo ustnega izročila, kasneje pa tudi pisno. Še dandanašnji iskalec najde na starih podstrešjih videmskega okolišja prastare vzorno napisane zvezke pesmi in zgodbic o sovaščanih, kmečkem opravilu, ljudskih šaljivih, izumiteljih, raziskovalcih, čudakah, revežih in bogatinah vseh sort. S pisateljsko žilico se je Ivan Vuk—Starogorski že rodil, spodbujal pa jo je tudi sam kraj s trdnimi temelji ljudske kulture.

SEKOVSKA ŠKOFIJA IN DOMAČINI

Župnija Sveti Jurij ob Ščavnici je bila do leta 1859 pod okriljem SEKOVSKA ŠKOFIJE s sedežem v Gradcu. S selitvijo sedeža lavantinske

škofije iz Št. Andraža na Koroškem v Maribor so bile priključene sekovske dekanije mariborskega okrožja lavantinski škofiji.

Za boljše razumevanje ljudi videmskega kraja je treba seči k samim pisanim virom o začetkih. Tako je znano, da je bila že v 14. stoletju v današnjem Vidmu zgrajena romanska cerkev. Obnove in dograditve te cerkve veliko povedo tudi o splošnem in kulturnem razvoju kraja. Okoli leta 1475 so dvignili cerkveno ladjo in zvonik. Leta 1540 so ladjo obokali in prizidali preizbiterij. V sedemnajstem stoletju so zgradili še severno stransko ladjo, manjšo. Imenovali so jo nova cerkev. Oprema v cerkvi je iz osemnajstega stoletja. Zvon ima vtisnjeno letnico 1509.

Župnija je bila ustanovljena že leta 1541, župnišče pa so zgradili leta 1767. Turški vdori so domačine hudo ogrozili. Cerkev so zavarovali s taborskim obzidjem. To je imelo še v začetku našega stoletja ohranjene lince.

Kljub vplivom različnih obdobij in stilov, ki jih je močeno razvozlati, zdajšnji novi prizidek na južni strani najmanj ustreza stari arhitekturi. Je nekakšen tujek. No, cerkev vendarle hrani tudi še nekaj prastarih nejasnosti. Gre za prastar in nepojasnen napis v cerkvenem stolpu, glavno, ki je vgrajena v zunanjo stran zidu na zakristiji, rimske relikvije in še druge nadrobnosti.

Pogled na Vukovo rojstno hišo pod grčem, ki se zdaj imenuje Sovjak, nekoč pa je ta hiša spadala k Zeniku. Foto: Miros

Znani začetki videmskega učiteljevanja so nekoliko novejši. Prvi znani učitelj je bil Ivan Vrabel, domačin, rojen leta 1695. Cerkovnikoval je in začel učiteljevati leta 1719.

Napredno misleči Vrabel je zaprosil za »vizitacijo« škofa, da bi smel poučevati otroke. Otroke je sicer poučeval že poprej, toda šele leta 1758 so ga uradno imenovali za **ludmagistra**, kar pomeni po naše učitelja.

Počasi se je v Vidmu rasla šola, z njo pa zapor za neubogljive otroke. To razkriva določeno miselnost tedanjih domačinov, da so imeli namreč smisel za red in disciplino. Znano je, da so lene in uporne učence zapirali v kleti tudi drugod po Sloveniji, ampak posebnih kleti — kot v Vidmu — zanje niso imeli.

Domačini so v želji po napredku in znanju priskočili na pomoč pri gradnji šole z delom, prispevali pa so tudi veliko lesa. Leta 1784 je bilo v videmskem okolišju že 280 šoloobveznih otrok.

SLOVENSKI JEZIK...

Šola je videmske domačije obveščala, da so se močneje zavedli jezikovnih korenin. Leta 1850 je že potekal pouk v vseh razredih v slovenskem jeziku, in ne v nemščini, kot pretekla leta.

Uveljavitev slovenščine v šoli je bila velika pridobitev. Ni naključje, da izvirajo iz videmske okolice znani jezikoslovci, med njimi Fran Ilašič (1871—1942), ki je deloval kot literarni zgodovinar in je veliko prispeval za jezikovno zbliznanje med Slovenci in Hrvati.

Skozi zgodovino so se na videmski šoli sicer porajale jezikoslovne krize, a slovenščine niso izničile.

Šolstvo se je bilo ugodno širilo, pa so leta 1819 odprli podružnično šolo na bližnji Stari Gori. Spočetka je bil pouk kar v mežnarji, šola pa so tam zgradili šele leta 1905. Tudi tod je bila zgrajena cerkev davno pred šolo. Gre za baročno cerkev, ki je nastala v letih 1674 do 1697 in ima izredno lep zvonik s čebulasto streho. Cerkev je poslikal Jakob Broilo. Mimo Stare Gore je v davnihi vodila rimska cesta.

Stara Gora je bila Ivanu Vuku tako pri srcu, da je po njej povzel psevdonim Starogorski. Štrigovska graba, kjer je bil rojen, je blizu Stare Gore, zato se je z njo srečal popreje kot z Vidmom.

Pred Vukovim rojstvom že leta 1869, so postali učitelji deželni uradniki v skladu s tretjim avstrijskim šolskim zakonom, ki je uvedel prvo osemletko. Učitelji, ki so bili dotlej šolali v enoletnih in dvoletnih pripravnicah, so morali odsihmal obiskovati učiteljske šole. Za učiteljevanje so se začela zanimati tudi dekleta. In tako je istega leta — 1882 — kot je rojen Ivan Vuk-Starogorski, začela v Vidmu poučevati prva učiteljica, Ana Marseiler.

KNJIŽNICE

V letu Vukovega rojstva je imela šolska knjižnica v Vidmu že 87 del v 91 zvezkih. Po njih so radi segali odrasli, pa tudi otroci. Videm z okoličje je bil na eni strani bogat z velikimi kmetijami, na drugi strani so živeli na grčih viničarji, kočarji in mali posestniki. Revnim otrokom so vsako leto podarili šolske knjige iz šolske zaloge.

Z večanjem šole je naraščalo število knjig v knjižnici. Četudi je bil uradni jezik nemški, je ostala šola v tem času slovenska. Imeli so celo slovensko bralno društvo. Član tega društva je bil tudi Vukov oče.

PRIČAKOVANJE

Vukova mati Ana je morala v otroštvu trdo delati. V svoji radodarnosti si je že v otroštvu odtrgala od ust, da je pomagala tistim, ki so bili potrebnejši od nje. Njeno marljivost je opazila Samojova gospodinja iz Štrigovske grabe. Anina rojstna hiša je namreč v Dragotincih pri Vidmu ob Ščavnici. Po domače so rekli tam pri Kozlovih. Ampak v Dragotincih ni bilo dovolj kruha za številne otroke. Zato je odšla Ana k Samojovim »služit za grunt«, kot so tedaj rekli.

(Dale prihodnjik)

NAMIZNI TENIS

Benko z bronasto medaljo

V belgijskem mestu Louvain-la-Neuve v bližini Bruslja se je končalo 29. evropsko mladinsko in pionirsko prvenstvo, na katerem je barve Jugoslavije branil tudi Sobočan Borut Benko v konkurenci mladincev. Jugoslavija je proti pričakovanju dobila bronasto medaljo za osvojeno četrto mesto (tudi četrta ekipa dobi bronasto medaljo), potem ko je tesno izgubila v borbi za tretje mesto s ČSSR s 4:5; prav Benko je v tem srečanju dosegel pomembno zmago nad Javurkom, ki je na lanskem prvenstvu v posamezni konkurenci izločil Lupuleska. To je vsekakor izreden uspeh za Benka, saj ga bo kolajna spominjala na njegov prvi uspešen nastop na evropskem prvenstvu.

V posamezni konkurenci je v prvem kolu premagal Krikidisa (Grčija) z 2:0, v drugem Haryja (Luksemburg) prav tako z 2:0 in za vstop med najboljših 16 izgubil po hudi borbi s polfinalistom prvenstva in lanskim pionirskim prvakom Evrope Mazunovim iz SZ z 1:2. Benko je bil uspešen tudi v dvojicah skupaj z Jamškom, ko sta zmagala v prvih dveh kolih in se uvrstila med najboljših 16 parov Evrope, pot med osmerico pa sta jima preprečila finalista prvenstva Andersson-Von Scheele (Švedska), s katerima sta izgubila z 0:2. Benko je tako popolnoma opravičil svoj nastop v reprezentanci in z njegovimi rezultati, predvsem pa z igrarjo smo lahko zelo zadovoljni, kar je potrdil tudi zvezni kapetan Skakič.

M. U.

ŠE O JAKOSTNIH LESTVICAH

Benko tretji, Kuzma peti v državi

V minuli številki smo objavili jakostne lestvice za člane in mladince v Sloveniji, tokrat pa objavljamo še lestvice za pionirsko konkurencijo in lestvice najboljših mladincev v Jugoslaviji.

Pionirska konkurencija je bila nekoliko manj uspešna kot prejšnje, saj je Aleš Fridrih z 223 točkami zasedel tretje mesto, vendar smo od njega pričakovali, da se bo uvrstil prav na vrhu ob koncu svoje pionirske konkurence. Damir Gerendaj je s 137 točkami pristal na šestem mestu, kar je v okviru njegovih možnosti in za pet mest bolje kot v lanski sezoni. Janko Ori je z 91 točkami na zanj dobrem devetem mestu, v letošnji sezoni pa mu mora biti cilj borba za sam vrh. Na dobrem 14. mestu je s 55 točkami Boris Rihtarič iz Radgone, ki vidno napreduje in je še izredno mlad, na 18. mestu pa je z 48 točkami Robi Smodiš, kar je manj kot smo od njega pričakovali. Pionirki Breznikova in Korošičeva nista med najboljšimi 25. Čeprav še zvezne mladinske jakostne lestvice niso bile uradno objavljene, ker niso upoštevani rezultati z evropskega mladinskega prvenstva v Belgiji, je že znan pregled točkovanja in Sobočani imajo kar dva igralca med najboljšo deseterico. Na odličnem tretjem mestu je z 251

točkami Borut Benko, kakoj za Primorcem in Jamškom. Benko je tako zaslužen oblekel dres z državnim grbom na evropskem mladinskem prvenstvu, njegova uvrstitev pa je tretja najuspešnejša, boljše so dosegli le Kovač, Horvat in Veron. Na odličnem petem mestu je s 187 točkami Kuzma, ki je tako za las zgrešil mesto v državni reprezentanci, cilj nove sezone pa mu mora biti borba za sam vrh in uvrstitev v državno reprezentanco. Robi Benkovič je z 89 točkami na 11. mestu, če ne bi imel nepričakovanih spodrslijev na zveznih tekmovanjih, pa bi lahko bil uvrščen precej višje. Na 16. mestu je s 53 točkami Mirko Unger, kar je izredno visoka uvrstitev za tega igralca, priboril pa si ga je predvsem z odlično uvrstitvijo na peto mesto na državnem prvenstvu, cilj nove sezone pa mu mora biti prodor med deseterico. Matjaž Žitek je s 23 točkami na 29. mestu in tudi on bi se moral v novi sezoni uvrstiti pod petnajstim mestom.

Sicer pa se lahko napovedi in želje Sobočanov uresničijo le z dobrim delom tako igralcev kot strokovnega vodstva, saj je konkurenca iz leta v leto vedno močnejša in za vsak vrhunski dosežek potrebno vložiti vedno več dela.

M. U.

Čavuzičeva začela z porazom

Na Ptuj se je ob udeležbi 14 šahistk iz vse Slovenije začelo letošnje republiško prvenstvo v šahu za članice. Na njem sodeluje tudi 19-letna Brigita Čavuzič iz Gornje Radgone, ki je članica Šahovskega društva Radenska. Čavuzičeva si je pravico do udeležbe na republiškem prvenstvu pridobila na polfinalnem turnirju v Kranju, kjer je zasedla prvo mesto. V I. kolu republiškega prvenstva pa je Čavuzičeva izgubila proti Orlovi z 1:0. Prvenstvo bo zaključeno 8. avgusta.

tg

TUDI MURA ŽE TRENIRA

Želje po medrepubliški ligi

V petek, 25. julija, so imeli prvi sestanek in trening pred začetkom nove tekmovalne sezone tudi nogometaši Mure. Skoraj bi lahko rekli, da so začeli Sobočani priprave nekoliko prepozno, ker večina slovenskih moštvev že dobrih 10 dni trenira in igra tudi prijateljska srečanja. Na seznamu v beležki trenerja Zorana Cirkvenčiča je 22 igralcev. Med novimi so: Baša (Belinka), Marjan Jaušovec in Sreš (oba Veržej), Vaupotič (Radgona) ter Darko Jaušovec (Železničar Maribor). Na treningu pa ni bilo Konstantina Cenerja, ki je odšel k Mariboru, kjer brez izpisnice trenira tudi Škaper, ter Slavica in Markoviča, ki sta odšla k drugim klubom.

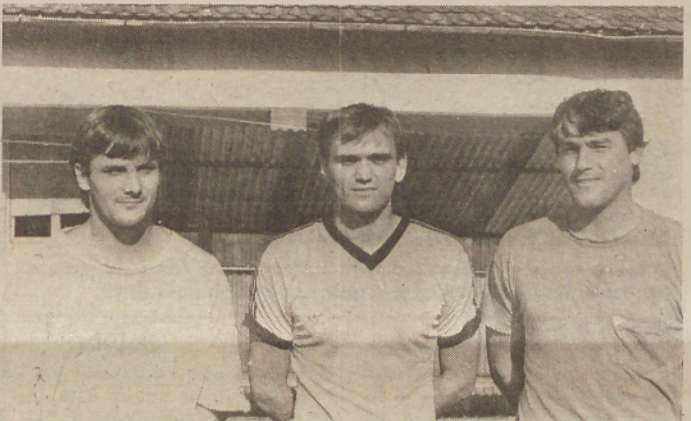
Programa prijateljskih srečanj Sobočani še nimajo, zanimivo pa je, kakšne so želje nogometašev Mure na začetku priprav za novo sezono.

Bojan Jančar: »Dobili smo nekaj novih igralških moči, prvi obisk na treningu je dober, in če bomo marljivi na treningu, potem se lahko uvrstimo prihodnje leto v medrepubliško ligo.«

Ivo Cifer: »Čas, ko nismo imeli treningov, sem med drugim izkoristil tudi za oddih na morju in sedaj sem povsem pripravljen za napore treninge. Trdo delo na treningih lahko kronamo z uspehom v prvenstvu.«

Juš Kosi: »Olimpija, oba Rudarja, Koper in Slovan imajo najboljše napadalce in vsi ti klubi so prav tako med resnimi kandidati za vrh lestvice v slovenski nogometni ligi. Upam, da bomo v prvenstvu uspeli in tako ponudili zadovoljstvo tudi gledalcem.«

tg

Od leve proti desni: Juš Kosi, Ivo Cifer in Bojan Jančar.

NAFTA TRENIRA ŽE 14 DNI

Imamo ekipo za slovensko ligo

40 let mineva, odkar je Nafta nastopala v I. zvezni ligi, lani so v Lendavi proslavili 50-letnico nogometnega kluba in v letu 1986 imajo Lendavčani resne načrte, da se uvrstijo v prvo slovensko ligo.

»Priprave nismo začeli brez razloga zelo zgodaj, imamo dva trenerja, okreplili smo igralški kader in z malo športne sreče se lahko uvrstimo na prvo ali drugo mesto v slovenski območni ligi — vzhod, kar bo dovolj za uvrstitev v enotno slovensko ligo«, nam je povedal v Lendavi Jože Hajdinjak, predsednik IO NK Nafta.

Pri igralcih je razpoloženje ugodno, poškodb ni, menijo pa, da je do 10. avgusta, ko bodo začeli igrati tekme za pokal NZ Slovenije, ostalo zelo malo časa. In kaj menijo igralci o novi sezoni? Milan Hozjan: »Priprave tečejo odlično, začetek precej napoveduje, prepričan sem v uspeh ob koncu prvenstva.«

Miljenko Dovečer: »Gledalcem obljubljam, da bom v novi sezoni dal še več zadetkov kot v pretekli. Ob takšni zavzetosti za delo se skoraj ne moremo uvrstiti slabše od drugega mesta.«

Emil Ferencek: »Tokrat nam bo najbrž pomagala tudi reorganizacija v nogometnem prvenstvu, saj je skoraj zanesljivo, da se v višjo konkurenco ne bo uvrstil samo prvak in so tako naše želje povsem realne.«

tg

Od leve: Emil Ferencek, Miljenko Dovečer, Jože Hajdinjak — predsednik kluba in Milan Hozjan.

STRELSTVO — Občinska strelska zveza v Murski Soboti bo v nedeljo, 3. avgusta, ob 8. uri pripravila občinsko prvenstvo v streljanju s serijsko malokalibrsko puško v trojnem stavu. Prijave bodo zbirali na strelišču ob kanalu Ledave na dan tekmovanja do 11. ure.

Vlečenje vrvi pred nogometom — V Čepincih na Goričkem so pred nogometno tekmo Čepinci — D. Senik funkcionarji obeh ekip preskusili moči v vlečenju vrvi. Zmagali so gostje z 2:1. V nogometni tekmi pa je bil rezultat 2:2. Za Čepinčane sta bila strelca: Bedek in Vuzem, za goste iz D. Senika pa Grebeoar in Trajber. Tekmo je pred 200 gledalci vodil Pirnat (Puconci). Na posnetku: Pred tekmo so vlekli vrv.

tg

Neodločeno v Šalovcih — Na prvi mednarodni nogometni tekmi ženskih ekip v Šalovcih sta se ekipi Šalovec in Števanovec razšli z neodločenim izidom 3:3. Za Šalovčanke je tri zadetke dosegla Balekova, za gostje iz Porabja pa sta bili strelki Trajberjeva dvakrat in Casarjeva. Najbolj nesrečna ob koncu tekme je bila Andrejka Črnko, ki pri rezultatu 3:3 ni uspešno izvedla kazenskega strela. Na posnetku so Šalovčanke s trenerjem Jandrašičem.

Tekst in posnetek: tg

KAJAKAŠTVO

BISTRICA TRETJA

Kaže, da je med Bistričani vse večje zanimanje za kajakaški šport. To potrjujejo tudi z udeleževanjem na raznih tekmovanjih. Tako so minulo soboto sodelovali tudi na veslaškem mnogoboju, ki ga je organiziral Kajak-kanu klub Lipa s Krške vasi. Od tam so se vrnili z dokaj dobrimi uvrstitvami. Ekipno so zasedli 3. mesto, med posamezniki pa so se najboljše odrezali Roman Graj v kategoriji K-1 pionirji z 2. mestom in Sandi Krampač v isti kategoriji s 4. mestom, v kategoriji K-1 mladinci je bil Martin Graj tretji, med veterani (K-1) si je Ivan Kolenko priboril 2. mesto, v kategoriji K-1 turisti pa je bil Stanko Donko tretji, Bojan Jakšič peti in Slavko Gerič dvanajsti.

Brodarsko društvo Bistrica pa se že pripravlja na izvedbo 2. kajakaškega tekmovanja na reki Muri, ki bo 17. avgusta.

J. G.

NA VALOVIH MURE 120 KAJAKAŠEV

Domačini favoriti v spustu

Na reki Muri bo v soboto in nedeljo, 2. in 3. avgusta, veliko tradicionalno tekmovanje kajakašev in kanuistov. Organizatorji, Brodarsko društvo Mura, pričakujejo 20 društev z okrog 120 tekmovalci, povabljene pa so tudi tekmovalci z Madžarske.

Prvi dan, v soboto, bo pri Kroškem brodu ob 14. uri prva, ob 16. uri pa druga vožnja slaloma. Proga bo imela 200 metrov in približno 20 vrtic. Za Krožane je slalom tehnično prezahtevna disciplina in na kakšen poseben uspeh ne računajo. Drugi dan, v nedeljo, bo ob 12. uri pod mostom na Petanjcih začetek tekmovanja v spustu. Kajakaši in kanuisti bodo štartali posamično, zato bo konec prireditve šele okrog 15 ure. V spustu na 6 km dolgi vodni gladini reke Mure so med favoriti za najboljša mesta tudi Krožani. Brez tveganja lahko napovemo, da so med favoriti za zmage: Varga, Vereš, dvojec Horvat—Marič, Kovačič in morda še kdo.

Od gostujočih tekmovalcev v Krogu največ pričakujejo od Černetca, novega svetovnega mladinskega prvaka, ter Žitnika iz Ljubljane, ki je v Spittalu osvojil srebrno medaljo. Sicer pa bodo nekateri domačini delali tudi popravni izpit za spodrslijaj na svetovnem prvenstvu v Avstriji.

tg

PREDSTAVLJAMO VAM:

Športno društvo Čepinci

V najsevernejšem kraju soboške občine uspešno deluje Športno društvo Čepinci. V kraju živi blizu 600 prebivalcev, društvo pa združuje 82 članov. Čeprav se ukvarjajo z raznovrstnimi težavami, pa je predsednik društva, Jože KALAMAR, ponosen na člane in njihove dosežke. Čeprav imajo Čepinčani igrišče v gozdčiku, ki je odmaknjen od naselja, pa tja mladi kljub vsemu radi zahajajo. Največ zanimanja v poletnih mesecih je za hokej na travi, mali in veliki nogomet. V zimskih mesecih pa sta njihovi glavni aktivnosti namizni tenis in šah.

In kaj so dosegli v devetih letih delovanja? »Najbolj so ponosni na tiste, ki so v preteklosti nosili dres z državnim grbom v hokeju na travi. To so: Zdenko Lenarčič, Ludvik Casar, Jože Casar, Drago Kuhar in Ludvik Črnko. V nogometnem klubu Mura in Nafta je igral Franc Gorza. Čeprav so v Čepincih brez vaditeljev, trenerjev in primernih objektov, pa so nekateri kljub vsemu dosegli lepe rezultate, kajti obleči majico z državnim grbom ne uspe mnogim tekmovalcem v velikih društvih, kjer ne manjka trenerjev, denarja in drugega.

Čepinčane moti to, da so precej oddaljeni od Murske Sobotice, zato so tudi prenehali tekmovati s hokejsko ekipo in sedaj njihovi igralci nastopajo tudi za ABC Pomurje v zvezni ligi. Ob našem obisku v Čepincih pa smo se prepričali, da se lahko tudi ob skromnih možnostih dosega do dobri rezultati.

Odprto prvenstvo Sobotice: Kovač—Benko 2:0

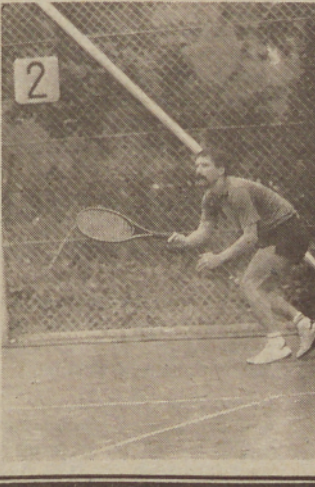
Na teniških igriščih v Rakičanu je Teniški klub Pomurje iz Murske Sobotice pripravil tradicionalno 8. odprto prvenstvo Murske Sobotice v tenisu za posameznike in dvojice. Nastopilo je 18 igralcev.

V posamični konkurenci je zmagal Kovač, ki je v finalu z 2:0 (6:2, 6:1) premagal Benka. Tretje in četrto mesto pa sta si prigarala Babič in Pejnovič.

V parih pa sta zmagala Kovač in Fujs pred dvojico Benko—Savel, sledita pa Kovač—Pejnovič in Benko—Salavec.

Na posnetku: Darko Pejnovič blizu finala

Tekst in posnetek: tg

Šalovci—Števanovci 5:1

V povratni nogometni tekmi so bili Šalovčani na igrišču precej boljši od Slovencev iz Porabja. Strelci zadetkov: za Šalovce: Črnko, Vuzem, Jandrašič, Širovnik in Lepoša ter za Števanovce Bartakovič. Tekmo je pred 200 gledalci vodil Cahuk (Križevci).

Dva poraza Nafta

Nogometaši Nafta so v prvih dveh prijateljskih srečanjih dvakrat izgubili. Najprej jih je premagala ekipa Banovičev z 2:0, dan pozneje pa še ekipa Podturna s 4:2. Za Nafto sta bila strelca Rajf in Suč.

Pogovor z Bernardom Teltscherjem

Britanci radi pijejo »Lutomer Laski Riesling«

Ko je leta 1975 Bernardov ded pričel z vinsko trgovino, verjetno ni niti slutil, kaj vse se bo s tem biznisom dogajalo dohrih 90 let pozneje. Pravzaprav že 38 let prej, Bernard Teltscher je firmo Teltscher Brothers Ltd. prevzel 9. septembra 1946, dve leti pozneje pa so ga obiskali Slovenijci — takrat novoustanovljenega podjetja, da bi prodajali slovenska vina na Otoku. V 38 letih sodelovanja se je med sedanjim Števinom, Ljutomerom in firmo Bernarda Teltscherja spletlo mnogo vezi — poslovnih, prijateljskih in drugih. Za letošnji občinski praznik so Ljutomerčani podelili Bernardu Teltscherju tudi posebno družbeno priznanje — in vse to je bil povod za naslednji pogovor!

Mr. Bernard Teltscher, prosil bi vas, če bi predstavili sebe in firmo Teltscher Brothers Ltd. v Londonu.

»Teltscher Brothers je danes največje popolnoma zasebno podjetje za prodajo vin v Veliki Britaniji. Imamo okoli 150.000 kvadratnih čevljev (okoli 15.000 kvadratnih metrov) trgovskih površin, ki so v najpomembnejšem delu Londona — v pristanišču, in delu, ki ga imenujemo East Indian docs (Vzhodnoindijski doki). Naša firma dovaža vina v Veliko Britanijo z ladjami.«

Kako pravzaprav poteka pot?

»Ljutomera do Ljubljane in Kopra pripeljejo vino z vlakni — cisternami, vino iz teh tam pretočijo na ladjo, ki ga pripelje prav pred vrata našega podjetja. Skozi podzemsko cev nato prečrpamo vino v naše cisterne, od koder ga potem polnimo v naše steklenice. Ljutomerski laški rizling zavzema največji del naše prodaje — okoli 80 odstotkov vseh jugoslovanskih vin, ki jih prodajamo. Vina polnimo v steklenice različnih velikosti: 10-litrske, nato 3-litrske, kar je pravzaprav revolucionarna poteza v prodaji vin v Veliki Britaniji in okoli 20 odstotkov ljutomerskega laškega rizlinga prodamo prav v teh steklenicah. Naslednja količina je 2 litra, nato 1,5 litra, 0,75 litra, 0,5 litra in danes nas je neka stranka prosila, če lahko dobi vino v 0,25-litrskih stekleničkah. Vidite, vino prodajamo za vse prilike. Ljutomerski laški rizling je danes najbolj priljubljeno vino v Veliki Britaniji. Z drugimi besedami — predstavlja od 2,5 do 3 odstotke (verjetno bližje 3 odstotkom) prodaje vseh vin v Veliki Britaniji. Na 100 prodanih steklenic vi-

Bernard Teltscher je lastnik največje zasebne firme v Veliki Britaniji in med drugim uvaža tudi slovenska vina, med najbolj znanimi pa je ljutomerski laški rizling. Letno ga prodajo okoli 12 milijonov steklenic.

bili takrat bolj izkušeni, mislim, da tega ne bi sprejeli. Si lahko zamislite takratno stanje: majhno, novo (ali skoraj novoustanovljeno) podjetje brez trajnejših poslovnih sodelovanj, poskuša prodajati vina, o katerih v Veliki Britaniji nihče še ni slišal. Britanija je glede vin skrajno konzervativna dežela; mogoče danes ne več, a 1948. ko smo začeli prodajati ta vina oz. ko so nas prosili, da začnemo tržiti ta vina na Otoku, je bila. Takrat so Britanci sicer že slišali za nekatera znana vina, recimo burgundec, nemška vina, a o jugoslovanskih vinih ne — nekateri niso niti vedeli, kje je Jugoslavija, pravzaprav takrat so vedeli, kaj ti to je bil čas, ko je predsednik Tito postal svetovno znan. Nihče pa ni še nikoli slišal o vinih. Bilo je potrebnega veliko časa.

škandal, ki je bil prazprav v primerjavi z italijanskim nepomenben je imel mnogo večji učinek. Ljudje so bili popolnoma šokirani. Mislim, da je bila povezava z antifrizom: veste, če ljudje slišijo, da so pili antifriz, jih to dotolče. Skoraj polovica vin na britanskem trgu je avstrijskih, pa tudi sicer se je prodaja začela ustavljati.

Takoj smo bili na tržišču in zagotavljali, da niti eno jugoslovansko vino ni predelano in da je brez dodatkov.

Za italijanski škandal, ki je bil mnogo resnejši, pa moram reči, da ni vplival tako kot avstrijski. Nobeno trženje ne pomaga, ljudje postajajo nezaupljivi, in zato je celotna prodaja v Veliki Britaniji nekoliko nazadovala. Menim sicer, da ne prodajamo manj, toda prodaja tudi ne narašča in mogoče je to eden od razlogov.«

Torej, če pustiva škandale in se povrnemo k sodelovanju z Ljutomerom: lahko rečeva, da je bilo sodelovanje na začetku čisto poslovno — je po 38 letih še vedno le poslovno ali je postalo kaj več?

»Vedno se veselim prihoda v Ljutomer. Kot sem že povedal,

trgovini ali supermarketu, in Ljutomerski laški rizling je na nesrečo tako dobro znan, da poznajo te cene. Toda so številne restavracije in številni hoteli, kjer pomnijo to vino, in če ne bi bilo tega, ne bi bili vodilni pri prodaji vin. Je sicer še eno podjetje, ki veliko prodaja, ampak naša restavracijska in hotelska licenčna prodaja sta tisti, ki nas ohranjata na prvem mestu pri prodaji.«

Še kratko vprašanje: kakšna je cena ljutomerskega vina v Londonu in Veliki Britaniji?

»Cena ljutomerskega rizlinga v trgovini je v razredih od 1 funta 99 do 2,19 funta. Govorim o povprečju — lahko gre cena navzdol do 1,89, lahko pa gre navzgor do 2,29 funta. V glavnem pa se suče okoli 2 funtov. Na našem območju je v tem cenovnem razredu okoli 80 odstotkov vseh vin. In tekma med vini je v tem trenutku velika. Razlog za to pa je, ker precej vin uvažajo supermarketi neposredno, na primer iz Nemčije ustekleničena vina, pa tudi iz Francije. Tega pa ne moremo storiti z jugoslovanskimi vini, ker so stroški uvoza iz dežel tretjega sveta ali bolje rečeno iz dežel, ki niso

V takih tovarnjakih razvažajo ljutomerska vina po celotnem Otoku — naj se ve, kaj je v njih in od kod prihajajo.

sem s Slovenijo in Ljutomerom povezan že 38 let. Spominjam se vseh petih direktorjev, ki so se izmenjali. In zanimivo je, da so se trije od njih pisali Slavič, tako da je priimek Slavič zelo povezan z Ljutomerom. Menim, da je povezanost navdušujoča. Vedno uživamo v piknikih, ki jih imamo v Železnih Dverih, in kadarkoli pridemo, se počutimo kot na počitnicah. Ne počutimo se kot na poslovnem pogovoru, ampak smo v lepi pokrajini in uživamo ob vinih. Čustveno smo navezani na Ljutomer in njegova vina. V vse to bi rad vključil tudi Jeruzalem, kjer je odlično, tako kot v Ljutomeru.«

Slišal sem, da je v Londonu pri vaši firmi Ljutomer house — Ljutomerska hiša, za kaj gre?

»Odlučili smo se, da se preselimo k dokom, kjer pristajajo ladje. Zgradili smo novo prodajno hišo s pisarnami. In ko smo tej hiši izbirali ime, smo prišli na idejo, da ne bi bilo nič primernejšega kot Ljutomer house, v povezavi z vini, ki so ponesla ime podjetja v svet in Veliko Britanijo.«

Tako pa v angleščini napišete blagovno znamko: Ljutomerski laški rizling.

M. Teltscher, ali imate v Londonu kakršenkoli prostor — gostilno ali restavracijo, kjer bi prodajali samo ljutomerska vina?

»Ljutomerski laški rizling je dobro znano vino in prodajamo ga relativno poceni, zato ljudje, ki pridejo kositi v restavracijo, pogledajo, ali morjajo plačati petkratno ceno za vino, ki ga dobro poznajo in ki je poceni v

v EGS, višji, saj moraš plačati višje prispevke za ustekleničena vina iz tujine kot za tista, ki so ustekleničena v Veliki Britaniji. To pa je eden od začetnih ukrepov. Pa tudi — transportni stroški so nižji kot pri ustekleničenem vinu. Zato ubiramo pri ljutomerskih vinih še vedno ustaljene poti ter načine uvoza in prodaje.«

In katero vino pijete vi?

»Ljutomerski laški rizling pijem doma zelo pogosto. Seveda pijem tudi rdeča vina, ki so v glavnem francoska, pijem pa tudi jugoslovanska rdeča vina: kabermet, merlot, vranac. A od jugoslovanskih vin doma pijemo v glavnem beli pinot, predvsem pa — ljutomerski laški rizling. In priložnostno, če imamo doma posebne goste, pijemo ljutomerski traminac, ki je moj ljubljenec.«

Občina Ljutomer vam je podelila občinsko družbeno priznanje. Kaj vam pomeni in kaj pomeni to za nadaljnje sodelovanje z vašim podjetjem?

»O vseh časteh in priznanjih občine Ljutomer lahko povem,

da imajo v mojem življenju veliko vlogo. Ne samo, da jih bom shranil, uokviril jih bom in obesil na zid, da jih bo lahko vsakdo, ki bo prišel, videl. Seveda pa bomo temu dali vso možno publiciteto. Seveda je to več kot komercialno priznanje. Res mi veliko pomeni in shranil ga bom za dolgo časa. Že prej sem prejel pomembno jugoslovansko priznanje — a obe sta mi enako dragi. Dušan Loparnik

DEŽURNA SLUŽBA V ZDRAVSTVENIH DOMOVH

Med dopusti je tudi zdravstvena služba v zdravstvenih domovih okrnjena, zato objavljamo za bolnike nekaj napotkov, ki so nam jih poslali iz soboškega zdravstvenega doma. Tokrat bo beseda o dežurni službi, prihodnji teden pa bomo zapisali nekaj še o hišnih obiskih.

Kaj je pravzaprav dežurna služba?

Kdo jo opravlja?

Kakšne so njene naloge?

Kdaj iskati pomoč v času dežurstva?

Dežurna služba je oblika dela, ki ima, kot zdravstvo nasploh, poseben družbeni pomen. Svoje delo opravlja tedaj, ko rednega dela v zdravstvenih delovnih organizacijah ni več ali pa ga sploh ni (to je v nočnem času ter ob nedeljah in praznikih).

Dežurno službo v bolnicah in na klinikah opravljajo zdravniki posameznih oddelkov. V zdravstvenih domovih, kot tudi v zdravstvenem domu M. Sobota, pa opravljajo dežurno službo zdravniki službe splošne medicine. Poleg zdravnikov v zdravstvenih ustanovah, to je v bolnicah in na klinikah, opravljajo dežurno službo tudi med. sestre in tehniki, rentgenske ter laboratorijska služba. Tudi v zdravstvenih domovih pri dežurstvu sodelujejo med. sestre in tehniki, ni pa na razpolago laboratorijska in rentgenska služba. Poleg tega sodeluje z dežurstvom zdravstvena služba tudi reševalna služba.

Naloga dežurne službe je dajati ustrezno zdravstveno pomoč naglo in nenadno obolelim ter kroničnim bolnikom, katerih zdravstveno stanje se je nenadoma poslabšalo, in poškodovancem, ki se poškodujejo med trajanjem dežurne službe. Dežurna služba torej ni namenjena bolnikom, ki bolujejo že nekaj dni, ali bolnikom, ki lahko brez škode počakajo na pregled v rednem delovnem času, ampak tistim, ki resneje zbolijo, ko rednega dela v zdravstvenih ustanovah ni več. Tukaj se dela precej napak. Ljudje pogosto prihajajo na pregled v času dežurstva tudi tedaj, ko nikakor ne gre za nenadno naglo obolenje, ampak z nekaj dni starimi težavami. Prihajajo v glavnem zaradi tega, ker pač v času dežurstva ni treba tako dolgo čakati kot ob rednem delu. Prihajajo tudi zaradi predpisovanja zdravil za kronične bolnike ali pa celo po napotnice za kontrolo v specialističnih ambulantah v enem od naslednjih dni. To seveda ni prav, kajti dežurni zdravnik npr. v zdravstvenem domu M. Sobota skrbi v času dežurstva za obsežno območje celotne soboške občine in opravlja tudi obiske bolnikov na domu ter nikakor ne utegne opravljati pregledov, ki niso nujni. Neznamen dvig temperature ob relativno dobrem počutju nikakor ni nekaj, kar bi spadalo v dežurno ambulanto. Priporočamo, da ima vsaka družina pri roki škatljico tablet proti vročini, kar v takem primeru vedno pride prav, in bolnik se bo po padcu temp. takoj bolje počutil in bo lahko čakal na pregled v rednem delovnem času. Poleg obremenitve ima dežurni zdravnik v zdravstvenem domu v času dežurstva tudi manjše možnosti, da bi lahko bolnika temeljitje pregledal in pregled dopolnil z laboratorijskimi rentgenskimi preizkavami, kajti te službe med dežurstvom ne delajo.

Kdaj torej iskati zdravstveno pomoč v času dežurstva?

Predvsem tedaj, če je bolezen res nastopila v času dežurstva in ni mogoče počakati do naslednjega dne, ko se začne redno delo (npr. pri nenadnem nastopu hudih bolečin v trebuhu, vročine, mrzlice in eventualnega bruhanja ali pa ob poškodbah, npr. ranitvah ali prelomih).

Prosimo, da te napotke bolj ali manj upoštevate, kajti vse to, kar smo tukaj povedali, nam bo olajšalo delo, obenem pa bo tudi v korist vam samim.

dr. Anton Lopert

IVANCI

Asfaltiranje čez dve leti

Cesta Ivanci — Mlajtinci gotovo predstavlja enega najbolj perečih komunalnih problemov v murskosoboški občini. Asfaltiranje te ceste je v referendumskem programu za leto 1988. Do takrat pa se bodo krajanji prisiljeni voziti po zelo slabi cesti, ki je ob tem še preobremenjena. Cesta je do 30 centimetrov nižja od okolice, zato bi jo bilo treba čimprej dvigniti, da bi bila vožnja vsaj možna. Zaradi dotrajanosti ceste pa želijo krajanom odpovedati tudi vožnjo avtobusa po tej cesti.

J. G.

TURISTIČNO-OLEPŠEVALNO DRUŠTVO LJUTOMER

Radenska

RAZPIS

za udeležbo na drugem Prleškem sejmu v Ljutomeru 17 avgusta 1986

Ker je bila lanskoletna prireditev v javnosti pozitivno sprejeta in tako za vse udeležence uspešna, smo se v Turistično-olepševalnem društvu odločili, da Prleški sejem postane tradicionalna prireditev gospodarskega, kulturnega in zabavnega značaja. Vabimo vse delovne organizacije, obrtnike, društva in posameznike, da se sejma udeležijo kot prodajalci. Rok za rezervacijo prodajnega prostora je 13. avgust 1986.

Da bi bil utrip na sejmu čim bolj podoben tistemu iz časov, ko je dr. Grossman posnel prvi amaterski filmski zapis v Jugoslaviji, želimo, da se sejma udeleži čimveč obrtnikov, ki ohranjajo staro obrt.

Tudi letos bo svoje mesto dobil »boljši sejem«, ki bo, če nič drugega, mesto za tiste, ki bi svojo kramo razstavili, pa če se prodajali ne. Za te prodajalce rezervacija prostora in plačilo stojnine nista potrebna.

Rezervacija prostora za prodajalce obrtnih izdelkov znaša 4.000.— din za 5 tekočih metrov prodajnega prostora, za sodarje 5.000.— din ne glede na površino, vsi drugi pa dobijo potrebne informacije na TOD Ljutomer ali na telefon (069) 81-049.

Stojnino nakažite na žiroračun TOD Ljutomer pri SDK Ljutomer št. 51930-678-46829 ali na blagajni društva.

Vahljani!

Delovna skupnost Pomurske območne skupnosti ZS Triglav

objavlja

dela in naloge zavarovalnega zastopnika za življenjsko zavarovanje za delovno območje v novo oblikovanem zastopu 8-olo Murska Sobota. Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še pogoje, da imajo končano najmanj osemletno šolo in ustrezne delovne izkušnje. Za objavljenega dela in naloge se združuje delo s polnim delovnim časom za nedoločen čas in s posebnim pogojem poskusnega dela, ki bo trajalo tri mesece. Osebnih dohodkov po Samoupravnem sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke ter sredstev sklada skupne porabe. Kandidati, ki jih veseli delo z ljudmi, naj vložijo lastnoročno napisano prošnjo s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela na odbor za medsebojna delovna razmerja in kadrovska vprašanja pri Pomurski območni skupnosti ZS Triglav v roku osebnih dni od objave. Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 30 dneh po opravljeni izbiri.

Radijski in televizijski spored od 1. do 7. avgusta

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno danes (Mladinska, Kam konec tedna), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno danes (Sobotna reportaža, Ob kavi), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Na pomurskem valu, 12.00 — Osrednja madžarska oddaja, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (Aktualni prispevek, kmetijska, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Po domače, 16.30 — Aktualno danes (Šport, turistični utrinek), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno danes (Pogovor v živo, Iskrice), 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 Iz domačega glasbenega arhiva, 16.30 — Aktualno danes (Gospodarska tema, Poletni obisk), 18.00 — »21-232«, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Jazz, 16.30 — Aktualno danes (Kultura, Išče odgovore), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA 18.25 Poročila, 18.30 Ustvarjalne igre: Črka v barvi, poučna oddaja Tv Zagreb, 18.45 Flipper, 13. del ameriške nanizanke, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Železi ste, pogledite, poučnozabavna oddaja, 20.15 Ne prezrite, 20.25 Amazonka: Začarana reka, 7. del angleške dokumentarne serije, 21.10 Risanka, 21.30 Tv dnevnik, 22.05 Bergerac, 1. del angleške nanizanke, 23.00 Kultura bivanja, propagandna oddaja, 23.05 Otok Dr. Moreauja, ameriški film. Oddajniki II. Tv mreže: Poletno popoldne: 15.00 Glasbena oddaja, 15.30 Poročila, 15.40 Številke in črke — kviz, 16.00 Rezerviran čas, 17.00 Risanka, 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Dajmo, družimo se!, 1. del otroške serije Tv Skopje, 18.15 Začimbe po svetu, 18.45 »Kamčevci«, humoristična serija, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Oddaja resne glasbe, 20.45 Poročila, 20.50 Glasovi zgodovine, 1. del dokumentarne serije, 21.40 Nočni kino: Hiša strahov, ameriški film, 23.20 Poletna noč Tv Ljubljana (Lj 2 in Tv Koper)	TV LJUBLJANA 15.15—23.35 Teletekst Rtv Ljubljana, 15.30 Poročila, 15.35 Smer deveti otok, 4. del Tv nadaljevanke (ČB), 15.50 Vročehladno, 1. oddaja video serije Tv Sarajevo, 16.20 Ustvarjalne igre: Črka v barvi, poučna oddaja Tv Zagreb, 16.35 Narodni parki: Korinati, oddaja Tv Zagreb, 17.05 Amazonka: Zlata reka, ponovitev 6. dela angleške dokumentarne serije, 17.50 Francis v hiši strahov, ameriški mladinski film, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Turčija: Rojstvo človeka, 1. del dokumentarne serije, 20.15 Zrcalo tedna, 20.35 Muppet show, 21.00 Vedno lepe melodije — Vransko 86, 2. oddaja, 21.20 Risanka, 21.30 Tv dnevnik, 22.05 Voznik, ameriški film. Oddajniki II. Tv mreže: 15.45 Jugoslavija, dober dan, 16.15 Miti in legende, 16.30 Otroški festival — Šibenik 86, 17.45 Mifijonar Joe, egipčanski film, 19.00 Beogradska pomlad 86, 2. del oddaje narodne glasbe, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Jazz rock maraton, 20.30 Dokumentarna oddaja, 21.15 Poročila, 21.20 Športna sobota, 21.40 Glasbeni večer: G. Mahler; III. Simfonija (do 23.45)... Poletna noč Tv Ljubljana (Lj 2 in Tv Koper)	TV LJUBLJANA 9.10 Poročila, 9.15 Živ zav: Risanke in Lučka, 6. del češko-nemške nadaljevanke, 10.10 Flipper, ponovitev 13. dela ameriške nanizanke, 10.35 J. K. Martin: Kitajec v Scotland Yardu, 10. del angleške nanizanke, 11.25 Folkart: Folklorni ansambel Pirin, 11.55 Propagandna oddaja, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Poročila (do 13.05), 17.40 Poročila, 17.45 Smrt ob prihodu, ameriški film (čb), 19.10 Risanka, 19.24 Tv nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Vreme, 19.50 Dubrovniške poletne prireditve, 20.20 N. Cato: Vse reke tečejo, 8. — zadnji del avstralske nadaljevanke, 21.15 Risanka, 21.30 Tv dnevnik, 21.55 Vreme, 21.58 Tv nocoj in jutri, 22.05 Omizje: Glava za glavo Oddajniki II. Tv mreže: 15.00 Zdravo, kako ste?, zabavna oddaja, 15.30 Poročila, 15.40 Številke in črke — kviz, 16.00 Poletje na Adi, prenos, 17.00 Risanke, 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Test, 18.00 Beogradski Tv program, 18.55 Premor, 19.00 Indirekt, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Morje—Raziskovanje za prihodnost, znanstvena oddaja, 20.50 Poročila, 20.55 Parni valjak — prvih 10 let, zabavno-glasbena oddaja, 21.40 Didajta, 110. del ameriške nadaljevanke, 22.30 Poletna noč Tv Ljubljana (Lj 2 in Tv Koper)	TV LJUBLJANA 18.15 Poročila, 18.20 Smer deveti otok, 5. del Tv nadaljevanke (čb), 18.40 Vročehladno, 2. oddaja video serije Tv Sarajevo, 19.10 Risanka, 19.24 Tv nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik, 19.45 Vreme, 19.50 Dubrovniške poletne prireditve, 20.20 N. Cato: Vse reke tečejo, 8. — zadnji del avstralske nadaljevanke, 21.15 Risanka, 21.30 Tv dnevnik, 21.55 Vreme, 21.58 Tv nocoj in jutri, 22.05 Omizje: Glava za glavo Oddajniki II. Tv mreže: 14.40 Zdravo, kako ste, zabavna oddaja, 15.10 Šahovski komentar srečanja Karpov—Kasparov, 15.30 Poročila, 15.40 Številke in črke — kviz, 16.00 Poletje na Adi, prenos, 17.00 Risanke, 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Burleske, 18.15 Muzeji in galerije, 18.45 Glasba na zaslonu, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Oddaja resne glasbe, 20.45 Poročila, 20.50 Zagreb — jazz kvintet, posnetek 1. dela koncerta, 21.35 Rezerviran čas (samo za LJ 2), 22.05 Poletna noč Tv Ljubljana, (Lj 2 in Tv Koper)	TV LJUBLJANA 18.10 Poročila, 18.15 Živi planet: Razžarjene puščave, 6. del angleške dokumentarne serije, 19.10 Risanka, 19.24 Tv nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik, 19.45 Vreme, 19.50 Kdo si, Gallus? (Oktet Gallus poje Gallusove motete in madrigale), 20.30 Jan Anouilh: Orkester, predstava Drame SNG Ljubljana, 21.30 Tv dnevnik, 21.55 Vreme, 21.58 Tv nocoj in jutri, 22.00 Propagandna oddaja, 22.05 Mednarodna odbojka: To je Sovjetska zveza Oddajniki II. Tv mreže: 14.40 Zdravo, kako ste, zabavna oddaja, 15.10 Šahovski komentar srečanja Karpov—Kasparov, 15.30 Poročila, 15.40 Številke in črke — kviz, 16.00 Poletje na Adi, prenos, 17.00 Risanke, 17.25 Tv dnevnik, 17.45 »Lipo ti je glumit u Zrnovu«, dokumentarna otroška oddaja, 18.15 Rehabilitacijski centri: Soko Banja, 18.45 ZUR, zabavno-glasbena oddaja 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Narodna glasba, 20.45 Žrebanje lota, 20.50 Po poteh svobode, dokumentarna oddaja, 21.35 Izobraževalna oddaja, 22.05 Rezerviran čas (samo za LJ 2), 22.10 Poletna noč Tv Ljubljana, (Lj 2 in Tv Koper)	TV LJUBLJANA 18.20 Poročila, 18.25 Slovenske ljudske pravljice: Pehta in Bedanc, 18.40 Narodni parki: Krka, izobraževalna oddaja Tv Zagreb, 19.10 Risanka, 19.24 Tv nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik, 19.45 Vreme, 19.50 Film tedna, 21.20 Risanka, 21.30 Tv dnevnik, 21.55 Vreme, 21.58 Tv nocoj in jutri, 22.05 Spominski center Josip Broz Tito, 1. del dokumentarne oddaje ljubljanska banka Pomurska banka Oddajniki II. Tv mreže: 14.40 Zdravo, kako ste?, zabavna oddaja, 15.30 Poročila, 15.40 Številke in črke — kviz, 16.00 Poletje na Adi, prenos, 17.00 Risanke, 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Burleske, 18.15 Muzeji in galerije, 18.45 Glasba na zaslonu, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Oddaja resne glasbe, 20.45 Poročila, 20.50 Zagreb — jazz kvintet, posnetek 1. dela koncerta, 21.35 Rezerviran čas (samo za LJ 2), 22.05 Poletna noč Tv Ljubljana, (Lj 2 in Tv Koper)	TV LJUBLJANA 18.20 Poročila, 18.25 T. Pavček: Vijavaja-Ringaraja, 8. — zadnji del poučnozabavne nanizanke (čb), 19.10 Risanka, 19.24 Tv nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik, 19.45 Vreme, 19.50 Mozaik kratkega filma: Priobalna jezera v pokrajini Languedoc Roussillon, francoski film, 20.25 Popevke ob Gardskem jezeru, 3. del zabavnoglasbene oddaje italijanske TV, 21.30 Tv dnevnik, 21.55 Vreme, 21.58 Tv nocoj in jutri, 22.05 J. Roth: Beg brez konca, 1. del avstralske nadaljevanke Oddajniki II. Tv mreže: 14.40 Zdravo, kako ste?, zabavna oddaja, 15.10 Šahovski komentar srečanja Karpov—Kasparov, 15.30 Poročila, 15.40 Številke in črke — kviz, 16.00 Poletje na Adi, prenos, 17.00 Risanke, 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Učitelj, 1. del otroške serije, 18.15 Znanstveni mozaik, 18.45 Domači ansambli: Ansambla Slovenija in Henček, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Hiša, 3. del poljske nadaljevanke, 21.20 Poročila, 21.25 Rezerviran čas (samo za LJ 2), 22.30 Poletna noč Tv Ljubljana
TV ZAGREB 15.00 Pisano popoldne, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Avanture Sherlocka Holmesa, 21.00 Zabavna oddaja, 21.40 Dnevnik, 21.55 Kulturni magazin, 23.25 Program plus	TV ZAGREB PRVI PROGRAM 15.30 Pisano popoldne, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Branningan (film), 21.50 Dnevnik, 22.05 Program ob koncu tedna, 23.35 Program plus	TV ZAGREB 11.50 Poročila, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.05 Nedeljsko popoldne, 17.05 V precepu (film), 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Naša krajevna skupnost, 21.05 Demirhisarski svetilnik (potopis), 21.40 Športni pregled, 22.10 Dnevnik,	TV ZAGREB PRVI PROGRAM 15.00 Pisano popoldne, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Mesečev lesk (drama), 21.45 Mali koncert, 22.00 Življenje knjige, 22.30 Svet danes, 23.00 Dnevnik, 23.20 Program plus	TV ZAGREB PRVI PROGRAM 14.40 Pisano popoldne, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dialogi, 21.00 Vrata noči (film), 22.40 Dnevnik, 23.00 Program plus	TV ZAGREB PRVI PROGRAM 15.00 Pisano popoldne, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Filmski večer: člen, ki manjka, Greh neke noči (film), 23.00 Dnevnik, 23.20 Program plus	TV ZAGREB PRVI PROGRAM 14.20 Pisano popoldne, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Špekter, 21.00 Izbrani trenutek, 21.10 Smešne in druge zgodbe, 21.40 Kabaret, 22.10 Dnevnik, 22.30 Program plus
TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.45 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (tv film), 21.20 Veseli jocker, 22.05 Umetnine, Drugi program 16.25 Poldark, 17.15 Evropski nacionalni parki, 18.00 Tednik, 18.30 Oddelek S, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svet svetih krav (dok. film), 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Šport, 22.15 Angel lovljenih (film), 23.45 Glasbena lestvica	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.15 Poročila, 14.05 Otroški in mladinski spored, 18.25 Circus, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Psmi, ki razveseljujejo, 21.50 Glasbena oddaja, Drugi program 15.35 Tedenski tv spored, 16.00 Mayerling (film), 17.55 Theo Adam, 18.25 Nogomet, 19.00 Po sledah detektivov, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Pristuškovanje (tv film), 21.50 Šport, 22.25 Sarmotnez (film),	TV AVSTRIJA Prvi program 14.10 Nedeljsko zabavno popoldne, 17.35 Klub seniorjev, 18.25 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Giuseppe Taddei (portret), 21.40 Gledališče je vse, Drugi program 9.00 Matineja, 15.00 Športno popoldne, 16.55 Pogled v deželo, 17.40 Zlata vrtnica Montreux 86, 18.30 Okay, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kralj torerov (film), 22.20... in življenje teče dalje, 23.20 Šport, 23.40 Bellamy (nadaljevanke)	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.45 Ponovitve, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Ceste San Franciscas, 22.25 Španska državljanska vojna, 23.10 Šah Drugi program 17.15 Vremenski stres, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Love boat (nadaljevanke), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Schwarzwaldska klinika, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Schilling, 22.05 Furija (film), 23.35 Munsterjeri	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.45 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Nova Španija (dok. film), 21.15 Dallas, 22.45 Mesto zločina, Drugi program 17.30 Usmeritev, 18.00 Policijska postaja 1, 18.30 Love boat, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zveneca Avstrija, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Klub 2	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.45 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Mornar in nuna (film), 21.55 Šport, 22.15 Pismo Kremlju (film), Drugi program 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Svet živali, 18.30 Love boat, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Cuore — srce, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Dok. oddaja, 22.30 Častno znamenje (film)	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.45 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Glasbena oddaja, 21.50 Goreče oči gradu Bartimore (film), 23.10 Bellamy
TV MADŽARSKA 8.40 Počitniška matineja: Kolomb na reki Havel, pon. nemškega filma, 10.00 Upokojenski dopoldan, vmes nadaljevanke Upokojenec nikoli nima časa in portret S. Balinta, 17.25 Spored za 3 dni, 17.30 Ljudska obrt, 18.00 Okno, notranja politika, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Veliki kanoni, ameriški čb film, 21.20 Stara madžarska plesna glasba, 21.25 Vojne je konec, čb film, 23.20 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.30 Ponovitve: Naš ekran; Šola za badminton; Takrat, ko sem bil mali; Ne le za žene, 15.25 Športni globus, 15.50 Čudežni svet živali, 16.20 Junak zgodbe, 1. del, 17.15 Skupni zabavni program bolgarske, češke in madžarske TV, 18.20 Povepkarska TV lestvica, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Mirandolina, veseloigra, 22.5 Labirint, madžarski čb film, 23.50 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.30 Za otroke (filmi za cicibane; Na spolzkih cestah; veseli kviz), 10.20 Plehnate otroške sanje, nemški film, 15.20 Tabibuga, kratki film, 16.20 Risanka, 17.25 Srečanje ciganskih godbenikov v Obudi, 17.55 Oglejmo si skupaj, 18.25 Poročila, 18.30 Delta, znanstveni poročevalec, 19.30 Teden, aktualne reportaže, 20.35 Pismo, Tv film, 22.10 J. Lengyel, in memoriam, 23.00 Poročila.	TV MADŽARSKA 8.30 Počitniška matineja (Lolek in Bolek), 10.05 Gershwin: Koncert za klavir v F-duru, 10.40 Pustolovčina življenja, francoska serija, 16.05 Vikingi, pon. 5. dela, 16.35 Spored za 3 dni, 16.40 Popevkarska TV lestvica, pon. 17.15 Za najstnike, 18.05 Diagnoza, 18.30 Agrarni svet, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Oppenheimer, 3. del serije, 21.05 Srečanje ciganskih godbenikov, 21.35 Studio 85, 22.40 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.30 Počitniška matineja, 10.50 Delta, pon. 11.15 Praznik madžarske pesmi, pon. 16.50 Marsikaj se lahko zgodi, angleški Tv film, 17.40 Ker sem učitelj, Gy. Roka, portret, 18.10 Športni muzej, zgodba tekmovanja Formule 1, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Sovražnik države št. 1, francosko-italijanska filmska komedija, 21.55 Srečanje ciganskih godbenikov, 22.25 Iz spisov G. Devecserija, 22.45 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.30 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.10 Jacksonova pot, francoska serija, 16.40 Gorani, sovj. dokumentarni film, 17.10 Tv borza, 17.25 Presenetljive povesti, angleška serija, 17.55 Novi reflektor, magazin, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Oppenheimer, 4. del angleške serije, 21.10 Panorama, svetovnopolični magazin, 22.20 Srečanje ciganskih godbenikov, 22.40	TV MADŽARSKA 8.30 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.10 Jacksonova pot, francoska serija, 16.40 Gorani, sovj. dokumentarni film, 17.10 Tv borza, 17.25 Presenetljive povesti, angleška serija, 17.55 Novi reflektor, magazin, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Oppenheimer, 4. del angleške serije, 21.10 Panorama, svetovnopolični magazin, 22.20 Srečanje ciganskih godbenikov, 22.40
TV KOPER 17.00 Otroški program, 18.00 Ljubezen in oblast — telenovela, 18.55 Tv novice, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD — Stičiče, 19.45 Glasbena oddaja, 20.30 Ženska brez ljubezni, 22.05 TVD — Vsedanes, 22.15 Poletna noč.	TV KOPER 19.00 Dogodivščine na odprtem morju — tv film, 19.30 TVD — Stičiče, 19.50 Start, 20.30 Resna glasba, 21.45 TVD — Vsedanes, 21.55 Arje iz oper Giacomo Puccinija — poje Raina Kebabwanska, 23.00 Poletna noč.	TV KOPER 17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, risanka, 18.30 Computer — dokumentarna oddaja, 19.00 Dogodivščine na odprtem morju — tv film, 19.30 Povratek odpisanih — tv nadaljevanke, 20.30 Bellamy — tv film, 21.30 Sedem dni, 22.00 Cameo theatre,	TV KOPER 17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, Pepito, 18.00 Ljubezen in oblast — tv novela, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD — Vsedanes, 19.40 Zdrav duh v zdravem telesu, 20.30 Madame Bovary, tv nadaljevanke, 21.40 TVD — Vsedanes, 21.50 Hudilčeve igre — tv nadaljevanke, 1. del, 23.10 Poletna noč.	TV KOPER 17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, Prijatelj Gipsy — tv film, 18.00 Ljubezen in oblast — tv novela, 18.55 Tv novice, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD — Stičiče, 19.40 Zdrav duh v zdravem telesu, 20.30 Film: Morlec iz obupe — igrajo Giorgio Ardisson, Anabella Incontera; režija: Mario Moroni, 21.55 TVD Vsedanes, 22.5 Poletna noč.	TV KOPER 17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, Prijatelj Gipsy — tv film, 18.00 Ljubezen in oblast — tv novela, 18.55 Tv novice, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD — Stičiče, 19.40 Zdrav duh v zdravem telesu, 20.30 Film: Morlec iz obupe — igrajo Giorgio Ardisson, Anabella Incontera; režija: Mario Moroni, 21.55 TVD Vsedanes, 22.5 Poletna noč.	TV KOPER 17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, Prijatelj Gipsy — tv film, 18.00 Ljubezen in oblast — tv novela, 18.55 Tv novice, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD — Stičiče, 19.40 Zdrav duh v zdravem telesu, 20.30 Film: Maščevanje igrajo Nicolea Raiutu, Georsha Dinica; režija: Segiu Nicolaeescu, 22.20 TVD — Vsedanes, 22.30 Poletna noč.

Tedenski koledar

PETEK, 1. avgust — AL-FONZ
SOBOTA, 2. avgust — EVZEBIJ
NEDELJA, 3. avgust — LIDIJA
PONEDELJEK, 4. avgust — JANEZ
TOREK, 5. avgust — SNEŽANA
SREDA, 6. avgust — VLASTA
ČETRTEK, 7. avgust — KAJETAN

Prodaj

AVTO FORD 17 M, TURNIR KARAVAN, letnik 1971, dobro ohranjen, registriran, prodam za 450.000.— din. Informacije popoldan od ponedeljka, 4. 8., naprej po telefonu 23-884. M-3414
Hišo z gospodarskim poslopijem in 8 ha zemlje na Goričkem, blizu asfaltna ceste, prodam. Informacije po 18. uri: LINZ, telefon 0732/546683. M-3444
SEME rdeče detelje in moped 14 M, prodam. Markovič, G. Črnci 26. M-3553
GLASBENI CENTER FISCHER, 2 x 65 W, in avtomatik TOMOS 3 MS, star 4 mesece, prodam. M-3557
TRI SVINJE ZA ZAKOL in male pujske, prodam. Velika Polana 45. M-3558
CITROEN GS CLUB, prodam. Skakovci 32. M-3560
TELIČKO, staro 1 leto, prodam. Pečarovič 57. M-3562
OPEL REKORD, letnik 1973, prodam. Tel. 77-805. M-3563
KRAVO, staro 5 let, brejo 6 mesecev, prodam. Neradnovci 14. M-3564
KRAVO, staro 5 let, brejo 8 mesecev, prodam. Molec, Gorica 6. M-3565
TOVORNI AVTO CSEPEL D 453, prekucnik, letnik 1978, prodam. Ižakovič 96. M-3566
DVE VODOVODNI ČRPALKI z rezervoarjem (ena malo rabljena, druga nova) za lastni vodovod, ugodno prodam. Črenšovci 120. M-3567
OSEBNI AVTO POLONEZ, letnik 1982, prevoženih 21.000 km, prodam. Josip Valjak, Turjanci 8, Radenci. M-3568
80 rabljenih, dobro ohranjenih 5/2 rebnih salonitnih plošč ugodno prodam. Cankarjevo naselje 22, Murska Sobota. M-3569
NEMŠKE OVČARJE, mlade, prodam. Ivan Baranja, Vanča vas 57 a. M-3570
KOSILNICO LAVERDA in črno-beli televizor prodam. Lipovci 38. M-3571
VARIJLNI ENOFAZNI APARAT S CO 2 prodam. Jože Bagari, Zoran Velnarja 48, Murska Sobota. M-3572a
KALIFORNIJSKE ČRVE za predelavo humusa ugodno prodam. Tel.: 24-682. M-3574
KUHINJSKE ELEMENTE, štedilnik in hladilnik, prodam. Tel.: 23-711 ali 22-415. M-3576

ŠKODO, letnik 1979, prodam. Edi Titan, Černelavci, Gorička 54. M-3578
DIANO 6, letnik 1978, prodam. Bakovci, Nova ulici 11, M. Sobota ali tel. 76-044. M-3580
BREJO SVINJO, prodam. Dol. Bistva 115. M-3581
HIŠO v Murški Soboti, prodam. Informacije v pisarni odvetnika Danila Harija, Kidričeva 21 ali tel. 23-122 (dopolodne). M-3582
GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK in košarico ugodno prodam. Tel.: 25-084, Bevkova 15, M. Sobota. M-3583
TRAKTOR FERGUSON 533, dobro ohranjen, 1600 delovnih ur, prodam. Alojz Peklar, Brenogova 13, Cerkenjak. M-3584
R 16 ugodno prodam. Informacije po telefonu: 22-329 popoldan in 23-776 popoldan. M-3585
HARMONIKO MELODIA V-III, 80-basno z 9 registri, ugodno prodam ali menjam za orgle z doplačilom. Turnišče, Vrtna 3. M-3586
Male pujske, prodam. Marič, M. Črnci 20. M-3587
LADO 1200 S, karambolirano, letnik december 1983, prevoženih 400 km, prodam. Tel.: 22-590. M-3588
TRAKTORSKI PLUG, 12-colni, skoraj nov, prodam. Kobilje 28, p. Dobrovnik. M-3591
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK ugodno prodam. Titova 25, Murska Sobota, stanovanje št. 7, popoldan. M-3592
BARVNI TELEVIZOR ISKRA, nov, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-3594
RENAULT 12, prodam. Tešanovci 12 ali tel. 069/48-224. M-3595

MOPED MOTO GUZZI, 50 ccm, registracija ni potrebna, prodam. Bakovci, Ob potoku 5. M-3611
4 avtogume 165 x 13, 1 garažna vrata, nova; 2 okni 120 x 120 z roletami, novi; 1 okno 100 x 120 z roletom, izolir; 1 roletu z omarico 100 x 120 novo; 1 drobilec, 8 cm; 1 vhodna vrata, leva, s stranskim odpiranjem, prodam. Ves material prodam 20 do 30 % ceneje kot v trgovini. Tel.: 77-618 zvečer ali Grad 196. M-3613
2,5 TONE domače koruze prodam. Tel.: 76-888. M-3614
ODSTOPIM VRSTNO hišo MARLES v stanovanjski zadrugi v Černelavcih. Tel. 042/833-683, popoldan. M-3615
INKARNATO, starški ohrovt in kravo, prodam. Kupšinci 62 ali tel. 23-883. M-3617
ZASTAVO GT, staro 14 mesecev, nujno prodam. Ciril Jerebič, Odranci 384, p. Črenšovci. M-3618
BOROVE SUHE PLOHE IN SEME RDEČE DETELJE, prodam. Smodiš, Gornji Petrovci 89. M-MM
HARMONIKO FIROTTI, 120-basno prodam za 120.000.— din. Telefon: 75-648, popoldan. LE-010268
STREŠNO OPEKO BIBER, rabljeno, okrog 6.000 kosov, prodam. Ivan Vučkvič, Talanyjeva 4, M. Sobota (pri novem vrtcu) ali tel. 21-964. M-3619

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK, nov, in HLADILNIK z zamrzovalnikom Gorenje ter štedilnik na trda goriva Küppersbuch, ugodno prodam. Telefon: 25-416. M-3620

MZ 250 ETZ L, ugodno prodam. Strukovci 51 ali tel. 76-884. M-3622

TRIDELNA OKNA z roletami in vrata s podboji, rabljena, prodam. Beznovci 6 ali tel. 76-939. M-3623

SEME LJULJKE prodam. Mlajtinci 28. M-3624

KOSILNICO BCS prodam. Tel. 24-233. M-3625 a

GOZD NA GORIČKEM prodam. Tel. 24-233. M-3625 b

HIŠO v Rogaševcih prodam. Naslov v upravi lista. M-3626

PUJSKE prodam. Rakičan, Tomšičeva 2. M-3628

PRITLIČNO HIŠO in prostor za delavnico v Marjancih blizu Moravskih Toplic prodam. Naslov v upravi lista. M-3629

Moped TOMOS 14 TLS, dobro ohranjen, prodam. Petanjci 73. M-3630

MOPED 15 SCL, zelene barve, dobro ohranjen in športno izdelan, ugodno prodam. Korovci 34 a ali tel.: 069/76-675. M-3631

DVOSOBNO STANOVANJE v središču Murske Sobotne prodam. Naslov v upravi lista. M-3612

300 l kakovostnega domačega belega vina prodam. Informacije po telefonu 74-040, zvečer. GR-12698

NEMŠKE OVČARJE, mladiče, z rodovnikom, prodam. Tel. 74-307. GR-12699

BARVNI TV GORENJE AKVAMARIN, star 6 let, prodam. Gerenčer, Matije Gubca 8 a, Murska Sobota ali tel. 23-651. M-3632

GARSONJERO v Murški Soboti prodam. Vili Kerčmar, Lendavska 6, Murska Sobota. M-3635

TRAKTOR IMT 567, 60 KS, 700 delovnih ur, prodam. Vidonci 137. M-3636

POROČNO OBLEKO, št. 38, prodam. Tel. 24-963. M-3637

MOPED s tremi prestavami prodam. Kovač, Stara 10, M. Sobota. M-3638

TOVORNI AVTO FAP SK-13, kombajn EPLE HT 11, traktor ZETOR 69-II, traktorsko prikolico in kombajn za sladkorno peso NEPTUM prodam. Avtoprevoznik TIBAUT, Hotiza 166. M-3639

DOBRO OHRANJEN AVTO, opel rekord 1700 D, letnik 1973, prodam. Janez Veren, Mikloš Kuzmiča 24, Murska Sobota. M-3634

NOV ELEKTRIČNI PISALNI STROJ TRIUMPH PRODAM. Naslov v upravi lista. M-BPP

Gostinski lokal SEDMICA v središču Lendave prodam. Partizanska 46 ali tel.: 069/75-780. LE-10264

STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopijem, vseljivo, prodam. Kapca 25. LE-10265

TRAKTOR MAN, pogon na 4 kolesa, 55 KM, prodam. Janko Horvat, Zg. Verjane 3, Gradišče v Slovenskih goricah. M-3641

Vino (šmarcnico) po ugodni ceni, prodam. Kobilje 50. LE-10266

Traktor URSUS 1214, 120 KS, letnik 1983 z prednjim pogonom, prodam. Štefan Somi, Radmožanci 42, Dobrovnik. LE-10270

NEDOGRAJENO HIŠO v Stroji vasi pri Ljutomeru prodam najboljšemu ponudniku. Informacije: Alojz Županec, Radomerščak 12. IN-19213

ROTACIJSKO KOSO 135, novo, prodam. Leopold Trbuc, Čakova 12, P. Videm ob Ščavnici. IN-19214

RENAULT 18 TLJ, letnik 1984, prodam. Branko Kaučič, Kristanci 1, Križevci pri Ljutomeru. IN-19215

DIANO, letnik 1979, dobro ohranjeno, prodam. Kosi, Kidričeva 58, Ljutomer. IN-19219

TRAKTOR FERGUSON 585, prodam. Jože Mlinarič, Urban 191, Štrigova. IN-19220

ORGLE, DVOMANUALNE Z RITMI, PRIMERNE za samostojno igranje, prodam. Črenšovci 188. IN-19221

Z 125, prodam. Vrtna 1, Turnišče. M-12316

Male pujske prodam. Gradišče 72 ali tel.: 76-596. M-MM

BARVNI TELEVIZOR GORENJE — KORTING 702 EPM, NA DALJINSKO UPRAVLJANJE, rabljen eno leto, prodam. Murska Sobota, Štefana Kovača 24. M-GK

POHIŠTVO ZA SPALNICO, PRALNI STROJ IN HLADILNIK, prodam. Naslov v upravi lista. M-MJ

Delno končano visokopritlično hišo v Gornji Radgoni, na zelo lepi legi, prodam. Karl Vrtnjak, Dragotinci 24, Videm ob Ščavnici. M-3642

ORIGINALNO KOSO MASER FERGUSON prodam. Fiksinci 24. M-3643

Opel kadett, letnik 1977, izredno ohranjen, ugodno prodam. Velika polana 133. M-3644

kupim

JEKLENKE za kisik, kupim. Jože Bagari, Zoran Velnarja 48, Murska Sobota. M-3572
STISKALNICO za gradje kupim. Tomšičeva 50, M. Sobota ali tel. 23 237. M-3627

sobe

Opremljeno sobo v Murški Soboti ali Radencih išče zaposleno dekle. Ponudbe na upravo lista. M-3561

zaposlitve

FRIZERKO zaposlim. Frizerski salon Marica Firšt, G. Radgona, Prešernova ulica. GR-12697
Zdravo upokojenko vzamemo za varstvo eno leto starega otroka. Možnost bivanja v hiši. Telefon: 74 900. GR-12691
Zaposlim 4 krojače ali krojačice za serijsko delo. Nastop službe po 15. avgustu. Krojaštvo Brunec, Dokležovje 166, ali tel. 71 311. M-3654
VARSTVO za 6-letnega fantka ob določenem času iščem. Tel. 24 796. M-3649

razno

Vam iz zamrzovalne skrinje teče? Vam skrinja na zunanji stenah rosi ali ledeni? Se vam skrinja ne izklaplja? Če ste opazili katero

izmed napak, potem pokličite po telefonu 062 31 354 ali 069 24 296 in na vašem domu vas bo obiskal servis ter napako odpravil. Jamstvo 2 leti. Priporočila se servis za izolacije, Bojan Čeh. Maribor, Ulica Staneta Severja 5. M-3448

V najem vzamem vrt. Mitnjek, Kidričeva 16, Murska Sobota (blok pri perutnini). M-3573
Gostilna Anice Benčec iz Bako-vec obveščajo cenjene goste, da bo gostilna zaprta od 4. avgusta do 18. avgusta zaradi rednega letnega dopusta. Po tem datumu se gostilna Benčec Bakovci spet priporočila vsak dan med 7. in 23. uro, razen ob četrkih, ko je gostilna zaprta. M-3598

Obrotnikom, gostilničarjem in avtoprevoznikom vodim enostavno ali dvostavno knjigovodstvo. Šercerjevo naselje 18, Murska Sobota. Telefon 23 408. M-3600

GOSTILNA KLEMENT Turnišče vabi v soboto, 2. avgusta, na veliko plesno prireditev. Zabavali vas bodo Magnet in Rendež Vouz. Vabljeni. M-3616

IŠČEM INSTRUKTORJA ZA MATEMATIKO in prodam COMMODORE VC 20. Naslov v upravi lista. GR-12696

CENJENA STRANKE obveščamo, da bo mehanična delavnica zaradi dopusta zaprta od 9. 8. do 31. 8. 1986. Avtomehanik Franc Makoter, A Trstenjaka 17, Ljutomer. IN-19223

GOSTILNA KLEMENT TURNIŠČE vabi v soboto, 2. avgusta, na veliko plesno prireditev. Zabavali vas bodo Magnet in RENDEŽ VOUZ. VABLJENI! M-3616

ABC Pomurka, Veletrgovina Potrošnik, n. sol. o., tozd Preskrba, n. sol. o., Murska Sobota, na podlagi sklepa delavskega sveta tozda z dne 1. 7. 1986

RAZPISUJE dela in naloge

POSLOVODJE

PE PROSENJAKOVCI

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

— srednja izobrazba komercialne ali poslovske smeri, oziroma VK delavec trgovske ali druge ustrezne smeri, oziroma KV delavec trgovske ali druge ustrezne smeri, — 3 leta delovnih izkušenj.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Veletrgovina Potrošnik, tozd Preskrba, Murska Sobota, Arhitekta Novaka 2 — za razpisno komisijo.

SVET ZAVODA DOMA LUKAVCI

razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili za štiriletni mandat

VODJE FINANČNE SLUŽBE

Pogoja:

— višješolska izobrazba ekonomske smeri ali srednješolska izobrazba ekonomske smeri in 8 let delovnih izkušenj, — 5 let delovnih izkušenj kot vodja računovodstva.

Razpisni rok traja 15 dni. Prijave z dokazili naj kandidati pošljejo na naslov: Dom Lukavci, p. o., Lukavci 9, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

INTEGRAL

PROIZVODNO TRANSPORTNO PODJETJE

AUTORADGONA

GORNJA RADGONA n.sol.o.

SOZD INTEGRAL, PTP AVTORADGONA Gornja Radgona, Ljutomerska 29, Tozd Transport, objavlja na osnovi sklepa komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge

KONTROLORJA V TOZDU TRANSPORT.

Pogoji:

— srednješolska izobrazba ustrezne smeri, — 3 leta delovnih izkušenj, — izpitna voznika kategorije C z nekaj izkušnjami kot voznik tovornjaka.

Za objavljene dela in naloge združujemo delo za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom.

Kandidate vabimo, da pošljejo prijave z opisom dosedanjega dela in z dokazili o strokovnosti kadrovske službi delovne organizacije v 8 dneh po objavi.

Prijavljena kandidate bomo obvestili o opravljeni izbiri v roku, ki je določen v naših samoupravnih aktih.

Osmica

Kam na kozarček lendavčana? Kje točijo odprto temno pivo? Kdo pravi prava peca? Odgovor ni težek, saj tu je Osmica (novo ime za gostilno Trezike Sobočan s Hotizze).

Osmica

MALE PUJSKE prodam. Tro-povci 33. M-3596
POHIŠTVO ZA SPALNICO prodam. Miklošičeva 25, Murska Sobota ali telefon 22-389. M-3597
KRAVO, brejo 6 mesecev, dobro mlekarico, zaradi boleznih lastnika prodam. Koloman Časar, Stanjevci 66. M-3599

POLICE KIT za shrambe, garaže, arhiv in druge prostore si lahko kupite v Domu tehnike v Murški Soboti!

TRAKTOR TORPEDO DEUTZ 6006, 750 delovnih ur, in puhalnik TAJFUN ugodno prodam. Brezovci 57. M-3601
ZASTAVO 101 komfort, letnik 1979, in ojačevalec AKUSTIK 120 W, prodam. Ivan Marič, Odranci 330. M-3602
KRAVO, brejo, ali telico, brejo, prodam. Mihael, Drvarič, Skakovci 70. M-3603
Sejalnik, 17-redni, prodam. Naslov v upravi lista. M-3605
TRAKTOR URSUS 355, prodam. Ivan Župec, Sp. Žerjavci 2, Lenart v Slovenskih goricah. M-3606
KRAVO, staro 5 let, brejo 4 mesece, prodam. Lipovci 168. M-3607
MOTOKULTIVATOR GOLDONI s koso, nov, prodam. Viljem Lepoša, Bakovska 2, Murska Sobota. M-3608
OMARO za dnevno sobo, peč za centralno kurjavo in večji kuhinjski element, prodam. Zorana Velnarja 19, Murska Sobota. M-3609
MALE PUJSKE prodam. Krog, Murska 43. M-3610
ZASTAVO 101, letnik 1978, prodam. Tel. 81-166 od 8. do 16. ure. IN-19222

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1. Ureja uredniški odbor:

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominiko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušah Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 83 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 4.500.—, polletna 2.250.— din; letna naročnina za tujino 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18 am. dol., 38 šv. frankov; letna naročnina za delovne organizacije 6.000.— din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900—603—30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100—620—00112—5049512. Cena posamezne številke je 120.— din. Tiska CGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Krvodajalci

ELRAD: Ida Merdaus 7, Štefka Čung 4, Paula Maček 5, Viktor Lesjak 10, Zorica Fras 5, Zvonka Bojnc 5, Ivan Maruško 6, Marjan Banfi 9, Anton Kovač 10, Miroslav Kolbl 1, Stanislav Nedeljko 1, Maks Pučko 17, Martin Fridau 5, Jože Sabotin 4, Andrej Klemenčič 6, Janez Hanzel 8, Branimir Domanjko 12, Branko Seršen 3, Marjan Babič 9, Marta Babič 3, Silva Fekonja 2, Dragica Kukovec 1, Milena Maček 1, Vili Raus 10, Marjan Horvat 1, Karel Fekonja 9, Marija Harli 2, Marija Ferčec 5, Majda Koše 4, Olga Maser 1, Vera Fridau 4, Irena Kolmančič 7, Marija Slavič 1, Danica Fras 5, Antonija Vajs 6, Angela Perša 4, Majda Pivar 5, Edita Horvat 2, Jerica Kozič 6, Majda Petrovič 5, Marjeta Likovič 7, Frida Plöge 2, Cvetka Kolarič 1, Irena Kozar 2, Hilda Štekovič 4, Vida Komanjko 1, Vera Jerič 1, Silva Hajdinjak 1, Marijana Tompa 1, Peter Pintarič 6, Milan Rubin 22, Miran Habjanič 1, Stanko Črepinko 1, Ivan Rep 1, Andrej Škarjot 1, Jože Farkaš 9.

KRVODAJALCI OD DRUGOD: LJUTOMER: Ciril Tivadar 15; **ABC POMURKA:** Anica Horvat 3, Rožika Irme 3, Štefan Žohar 18, Štefan Fartelj 20, Franc Celec 23, Anton Fujs 31; **POMURSKI TISK:** Štefan Žizek 33.

INA NAFTA LENDAVALA: Peter Horvat 6, Anton Žabot 4, Anton Gijura 4, Ernest Tūrha 4, Franc Lutar 10, Janez Birov 10, Anton Sabo 4, Josip Mundar 30, Gabrijela Bobovec 5, Štefan Prša 3, Zoltan Gerenčar 13, Jože Benčič 4, Franc Gašpar 6, Milan Klar 6, Ivan Rubin 15, Ivan Posavec 8, Branko Kuzma 12, Branko Vinko 10, Jože Kuzma 4, Ivan Pamir 6, Vlado Horvat 5, Ivan Kozlar 2, Slavko Kozlar 5, Jože Salaj 5, Štefan Hren 1, Hože Kepec 1, Štefan Raduha 6, Janez Simončič 17, Ladislav Vida 7, Ivan Okreša 2, Stanislav Leba 3, Branko Rihrtavec 21, Željko Vrbancič 6, Esad Melodžić 4, Mijael Horvat 8, Tibor Koša 11, Tomo Pšeničnik 1, Jože Gorza 5, Željko Turk 4, Dubravko Šincek 4, Ludvik Koša 4, Jože Jelen 7, Jože

Gyurkač 2, Ante Bošič 22, Branko Zupanac 15, Marjan Peršič 14, Josip Živec 3, Družen Srpak 3, Dubravko Bobičanec 7, Bernarda Vučko 3, Karel Danč 7, Jože Gjerek 4, Drago Boša 1, Franc Kavaš 3, Štefan Gonc 4, Rudolf Verbančič 2, Aleksander Gašper 10, Janez Farkaš 22.

KRVODAJALCI OD DRUGOD: PANONIJA: Rudi Štamer 9, Boris Škrjanec 70. **ABC POMURKA:** Jože Balašević 12, Danica Celec 11, Olga Gjerek 18, Milan Ciput 8, Štefan Hartman 14, **POMURJE:** August Kociper 4, Jože Cigan 3, Marjan Lovenjak 2, Alojz Lovenjak 2, Franc Goston 17, Anton Krpič 6, **MURA:** Štefan Lukač 13, Martin Horvat 9, **ZD LENDAVALA:** Evgen Šimonka 20, Gojko Lukič 11, Djura Probojevič 19, **CENTER ZA SOCIALNO DELO:** Frad Špilak 4, **ZD LendaVala Stjepan Horvatič, INTEREUROPA:** Bernarda Ambruš 1, **ELEKTRO MURSKA SOBOTA:** Stanko Kupčić 9, **KONUS:** Martin Koroša 18, **AUTORADGONA:** Srečko Horvat 3, Martin Koroša 3, Anton Beloglavac 16, Ivan Dundek 9, **ŽUPNIJSKI URAD LENDAVALA:** Jožef Bernaud 7, **RADENSKA:** Anton Balek 12, Albin Horvat 15, Branko Meglič 13, **SEBEBORCI:** Vlado Lutar 9, **POTROŠNIK:** Franc Vogrin 11, **VARSTROJ:** Augustin Černi 6, Štefan Gonc 7, Ciril Zver 9, Jože Törnar 5, Milan Novak 2, Elizabeta Kepe 10, Štefan Kepe 9, Jože Kerman 9, Ignac Čurič 6, Marjan Petek 1, Ivan Dobrijevič 5, Jože Sabo 5, Slavko Vučko 8, Franc Vegič 8, Milan Mertik 3, Anton Gjerkeš 4, Jože Kociper 2, Stanislav Horvat 1, Janez Bojnc 6, Ivan Jurasovič 2, Štefan Rudaš 5, Ivan Smit 6, Geza Kušanci 10, Rudolf Kocon 4, Franc Hožjan 12, Stevo Nikolič 12, Franc Kepe 1, Stanko Geld 2, Jože Lebar 5, Marjan Litrop 2, Franc Kramar 6, Joži Magdič 8.

ELMA: Stanko Špiclin 9, Tezija Lapajne 7, Janez Škraban 10, Katarina Jaklovič 10, Jože Kasaš 20, Štefan Molnar 5, Jože Hožjan 9, Jože Hožjan 3, Ljerka Smit 1, Gizela Šerkezi 3, Helena Nežič 7, Marija Bogdan 5, Irena Škraban 6.

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpela sem, in večni mir mi zaželite.

V SPOMIN

Irma Jambor

iz Čikečke vasi

Spomin na tvoja dejanja in tople besede je še zmeraj med nami. Tvoj dragi lik ne bo izbrisan iz naših src in z nami boš ostala, dokler bomo živeli. Prisrčna hvala vsem, ki se je spominjate in obiskujete njen grob.

ŽALUJOČI VSI DOMAČI

ZAHVALA

4. julija je v 85. letu starosti umrla mama, sestra, tašča, babica in prababica

Marija Gjerkeš

roj. HORVAT

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih kakor koli pomagali, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred ter pevkam za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

VSI NJENI

ZAHVALA

Umrl je človek velikega srca, dober oče, stari oče in dedek

Jože Pozvek

iz Košarovec

Vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nas tolažili, mu podarili cvetje in nam izrekli sožalje, se iskreno zahvaljujemo.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Karel Bertalanič

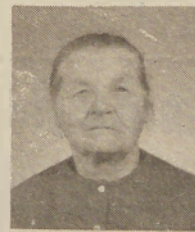
iz Murske Sobotne

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami.

Prisrčna hvala g. župniku, pevcem in predstavniku KS za poslovilne besede.

Murska Sobota, 17. 7. 1986

VSI NJEGOVI!

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpela sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, stare mame

Ane Lanšček

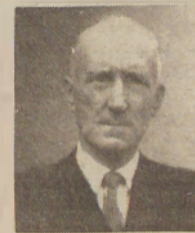
iz Ratkovec

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam bili kakor koli v pomoč, nas tolažili, z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na zadnji poti. Hvala g. župniku za pogrebni obred, posebno Kodili iz Velike Polane, pevcem in predstavniku KS za besede slovesa.

Hvala tudi družinam: Furedi, Kovač, Hujs, Dajč in Lebošja (Horvat).

Posebna hvala družini Novak, ki so jo večkrat dnevno obiskovali.

Žalujoči: sinova Jože in Evgen z družinama in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

12. avgusta bo minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in dedek

Alojz Mekiš

iz Nuskove

V naših srcih živiš, zato te ne bomo pozabili. Hvala vsem, ki se ga spominjate in ustavite ob njegovem grobu.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, tašče in tete

Franciške Sever

iz Otovce

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter denarne prispevke za gradnjo bolnišnice ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici za poslovilne besede, pa tudi kolektivoma DO za PTT promet in Mese industrije iz Murske Sobotne.

Otovci, 22. 7. 1986

ŽALUJOČI VSI NJENI

REZULTATI BLAGOVND-DENARNE LOTERIJE SD BORAC NEDELIŠČE IN LOTERIJE HRVAŠKE S 27. JULIJA 1986 V NEDELIŠČU

Številka dobitka	Številka karte	Številka dobitka	Številka karte
1.	047188	23.	007895
2.	024593	24.	013585
3.	067708	25.	035422
4.	015378	26.	076822
5.	000229	27.	028526
6.	023968	28.	086678
7.	090894	29.	088114
8.	094576	30.	063399
9.	036543	31.	080520
10.	086490	32.	051062
11.	036701	33.	082699
12.	024464	34.	066662
13.	060010	35.	098223
14.	091100	36.	037660
15.	093455	37.	082111
16.	073635	38.	091213
17.	078794	39.	089269
18.	031857	40.	093902
19.	094167	41.	099882
20.	072717	42.	034072
21.	004778	43.	050267
22.	078795	44.	052619

Dobitke lahko dvignete vsak delavnik med 16. in 20. uro v prostorih NK Borac Nedelišče (nogometno igrišče) v 60 dneh.

Po sklepu delavskega sveta Veletrgovine Potrošnik, toz Merkur, obveščamo občane, da

ODDAMO V NAJEM

čevljarstvo delavnico z vso čevljarstvo opremo s sedežem v Domu tehnike, Murska Sobota, Koceljeva 2

Vse interese vabimo, da se v roku 15 dni od objave obvestila zaradi dodatnih informacij oglašijo na upravi tozda Merkur, Arhitekta Novaka 2, ali pa vložijo pisne prijave na zgornji naslov.

Niti zbogom nisi rekel, niti roke nam podal, smrt te vzela je prehitro, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

Tiho, mirno, kakor je živel, nas je tudi zapustil, star komaj 71 let, dragi mož, oče, stari oče, tast, svak, stric, bratranec in boter

Franc Pertoci

pismonoša v pokoju iz Gorice

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam pomagali, darovali vence in cvetje.

Posebej se zahvaljujemo g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke

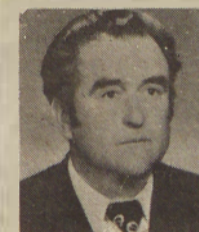
Hvala dr. Kološevi in dr. Pucevi ter drugemu medicinskemu osebju bolnice v Rakičanu, posebno bratranču Frančku za vso pomoč.

Zahvaljujemo se podjetju za ptt dejavnost M. Sobota in upokojenecem ptt za darovane vence, govorniku za prelepe poslovilne besede, enako govornici iz krajevne skupnosti Puconci, hvala sodelavkam Tobaka iz Murske Sobotne in sodelavcem KG Rakičan — enota Černelavci za darovane vence in šopke, ter vsem darovalcem v dobrotelne namene.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Gorica, 15. julij 1986

Žalujoči: žena Ana, hčerki Irena in Kristina z družinama in drugo sorodstvo

Srce je dalo vse, kar je imelo, nobene bilke zase ni poželo, odšel si sam na pot neznan, zapustil družino žalostno si samo.

V SPOMIN

1. avgusta sta minili 2 leti, odkar živimo brez našega dobrega moža, očeta in dedka

Franca Mariča

iz Rogašovec

Mnogo prekratka so bila leta, ki smo jih preživeli skupaj. Ostali so sledovi tvojih pridnih rok in žalostno spoznanje, da te ni več med nami, toda spomin nate bo ostal do konca naših dni.

ŽALUJOČI TVOJI NAJDRAŽJI

Mladi vnesli nemir in ideje o napredku

Sredi prejšnjega tedna se je na Goričkem končal letošnji živinorejski študentski tabor. 30 študentov živinoreje z ljubljanske biotehniške fakultete in višje agronomske šole iz Maribora je pod vodstvom mentorjev deset dni spoznavalo problematiko Goričkega, ugotavljalo možnosti uvajanja različnih živinorejskih programov ter se seznanilo s konkretnim pospeševalnim delom na terenu. Znanje, ki so si ga pridobili med študijem, so tako obogatili še s praktičnim delom, zato so na sklenitvenem večeru, ko so se zbrali v prostorih temeljne zadrudne organizacije v Gornjih Petrovcih, sklenili, da s takš-

nimi oblikami prostovoljnega dela nadaljujejo tudi v prihodnje. Kot je zapisano v končnem poročilu, so se mladi skozi celoten program tabora vživljali v problematiko tega prostora, naučili so se kritično presojeti določene strokovne dogme, ki jih često ponujajo starejši, med kmete v tem delu Goričkega pa so vnesli tudi določene nemir, ideje napredka in razmišljanje. Mlade strokovnjake so kmetje dobro sprejeli, prav tako pa tudi njihove ideje in predloge. Tako so mladi izdelali proizvodne programe za dve še neusmerjeni kmetiji ter več računalniških programov s področja kmetijstva,

saj so imeli na taboru tudi dva hišna računalnika. Največ pozornosti na taboru, in seveda tudi največ zanimanja med kmeti, pa je bilo namenjeno ureditvi pašnika za zrejo plemenskih telic. V vasi Panovci so mladi taborjani postavili šest kilometrov pašnih ograj in tako uredili prvi skupinski pašnik na tem območju. Ta je zdaj sicer še v lasti temeljne zadrudne organizacije, vendar mladi predlagajo, da bi ga morale prevzeti pašne skupnosti, ki jih je treba ustanoviti na tem območju, po tem vzorcu pa naj bi v prihodnje uredili še več takšnih pašnikov. Med taborom, ki je trajal deset dni, so pripravili več srečanj in pogovorov s strokovnjaki, na sklenitvenem večeru, ki se ga je udeležil tudi predsednik Zadrudne zveze Slovenije Leo Frelj, pa so spregovorili o trenutnih razmerah in možnostih razvoja manj razvitega Goričkega. L. Kovač

Nov gasilski dom v Gederovcih

Na priložnostni slovesnosti so v Gederovcih predali namenu nov vaško-gasilski dom, ki so ga zgradili v rekordnem času. Po več desetletnem premoru so leta 1983 v Gederovcih ponovno ustanovili gasilsko društvo, v letu 1985 pa so začeli z gradnjo doma, pri tem pa so opravili 2.400 prostovoljnih delovnih ur. Gradnja jih je stala 30 milijonov dinarjev, poleg sredstev krajevnega samoprispevka pa so del prispevali tudi gasilci, sis za požarno varstvo občine Murska Sobota in občani iz sosednjih vasi.

Foto: Franc Kuhar

Brez pobotanja v Stranskih obratih

Po tem, ko so delavci Stranskih obratov v soboškem Gradbeništvu Pomurje na lokaciji Dachau v Murski Soboti dva dni po izplačilnem dnevu zavoljo nizkih OD izsilili sestanek, je ta ponedeljek prišlo do povsem nameenske, s podatki pripravljenega zbora zaposlenih. Splet so sedeli in se prepričevali skorajda tri ure, razšli pa se brez pravega pobotanja ali soglasja. Resda so se strinjali s polletnimi rezultati gospodarjenja, ki so pozitivni, a ko je nanesla beseda na 20-odstotno povečanje osnov plač, je med zbranimi završalo. »Smo za najmanj 30-odstotno zvišanje ali izenačevanje posameznih plačilnih razredov,« smo slišali ob koncu, ko je padlo tudi nekaj neprijetnih vprašanj. Zadevala so skaljene medsebojne odnose v obratu, odnos do dela in delovnih sredstev ter odgovornost vodilnih ljudi za razmere v kolektivu. Dodajmo še, da nam direktor Stanko Polanič po zboru ni hotel dati nobenih podrobnejših pojasnil o poročanju OD in zagotavljanju del do konca leta. Dejstvo pa je, da je znašala poprečna plača ob polletju v Gradbeništvu Pomurje vsega 63.874 dinarjev, kar pomeni zaostanek za Gradbenikom Lendava, kjer je znašala 69.344 dinarjev, da o bistvenem zaostanku za poprečnimi OD v občini in republiki ne govorimo. B. Z.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

POSKUS UMORA

Oddelek milice v Vidmu ob Ščavnici je bil 22. julija obveščen, da je tega dne okrog 7.00 Anton Lovrec iz Sovjaka 64 poskušal s sekiro ubiti Marjana Avguštinca iz Slaptincev 29. Lovrenc je bil z Avguštinom že dalj časa v sporu, zato je sklenil, da se mu bo maščeval. Vzel je sekiro in se s kolegom odpravil v Slaptince ter čakal Avguštinca za vodnjakom. Ko je le-ta ob 7. uri nesel pepel na njivo, ga je Lovrenc brez besed s sekiro večkrat udaril, tako da je ta padel na tla. Avguštinovo vpitje je slišala njegova žena, ki je pritekla iz hiše. Ko jo je Lovrenc zagledal, je zbežal, a so ga miličniki našli in predali preiskovalnemu sodniku, ki je zanj odredil pripor.

ZARADI NEPRIMERNE HITROSTI ZDRKNIL S CESTE

Voznik osebnega avtomobila Erik Jelen iz Lokavec 21 je 24. julija skozi naselje Cven vozil z neprimerno hitrostjo. Voznik ni mogel izpeljati levega ovinka, ker je priklopnik začelo zanašati, zato je zdrknil s ceste ter se prevrnil na njivo. Pri nesreči je bilo za 1.600.000 dinarjev materialne škode.

TRČENJE DVEH MOTORNIH KOLES

Voznik motornega kolesa Milan Vinkovič iz Mahovec je vozil po regionalni cesti Črnci-Mahovec. Zaradi neprimerne hitrosti ga je v naselju Mahovec zaneslo na levo stran, ko je z nasprotni strani pripeljal voznik kolesa z motorjem Branko Fluhar iz Mahovec 22. V trčenju sta bila voznika telesno poškodovana.

NESREČA PRED PREHODOM

Voznik osebnega avtomobila Daniel Srncac iz Murske Sobotice, Naselje prekmurskih brigad 21, je 23. julija vozil po Kidričevu in zavijal na Titovo cesto. Pred prehodom za pešce je zmanjšal hitrost. Takrat pa je za njim pripeljal z neprimerno hitrostjo in s prekratko varnostno razdaljo z osebnim avtomobilom Fran Jošar iz Murske Sobotice, Prešernova 51, ter s prednjim delom vozila trčil v Srncacov zadnji del. Zaradi močnega trčenja se je Srncac hudo telesno poškodoval. Materialne škode je za 300.000 dinarjev. Jošarju so vzeli kri zaradi ugotavljanja alkohola v krvi.

NESREČA ZARADI SLABEGA CESTIŠČA

V naselju Korovci se je 3. julija zgodila prometna nesreča zaradi slabo vzdrževanega cestišča. Na cesti so bile udarne jame, v katero je zapeljal voznik z motorjem, padel in se telesno poškodoval. Zdravi se v soboški bolnišnici.

SPET IZSILJEVANJE PREDNOSTI

Voznik osebnega avtomobila Josip Juras iz Čavkova je v soboški bolnišnici od Apač proti Podgradu

ter v križišču izsilil prednost pred voznikom osebnega avtomobila Aloisom Weinhandlom iz Radgone v Avstriji. Vozili sta trčili. Materialne škode je za 700.000 dinarjev. Pri nezgodi sta bila avstrijski voznik in njegove žena rahlo poškodovani.

PREHITEVAL V NEPREGLEDNEM OVINKU

26. julija je voznik osebnega avtomobila Alojz Časar iz Beltincev, Gregorčičeva 12, vozil v Beltincih in v levem nepreglednem ovinku prehitel osebnim avtomobil Gerharda Balazica iz Gomilice 122. Ko ga je prehitel, je zdrknil s ceste, nakar se je vozilo trknilo prevrnilo. Voznik Časar je dobil telesne poškodbe.

BREZ DOVOLJENJA Z MOTORJEM

Na regionalni cesti izven naselja Nemčavci se je 27. julija zgodila prometna nesreča. Voznik kolesa z motorjem N. Š. je zapeljal z makadamske ceste v Nemčavcih na križišče z regionalno cesto, ne da bi se prepričal, če je cesta prosta. Ko je zapeljal v križišče, je nasproti pripeljal Milan Kulčar in trčila sta. Voznik kolesa je bil hudo telesno poškodovan. Materialne škode je bilo za 550.000 dinarjev. Mladoletni voznik motornega kolesa je bil brez potrdila o znanju cestnoprometnih predpisov.

POŠKODBA PRAKTIKANTA PRI DELU

Delovna nezgoda se je zgodila 23. julija v delovni organizaciji Radenska, tozdr Tovarna polnilne opreme Boračeva, obrat strojne obdelave. Pri nezgodi se je hudo telesno poškodoval K. G. iz Radence. Bil je na praksi in je delal za stružnico. Med delom mu je stroj zagrabil palec na levi roki in mu ga odtrgal. Odpeljali so ga v murskosoboško bolnišnico.

PREVENTIVNA PROMETNA AKCIJA

Zadnje čase so prometnovarnostne razmere na cestah zelo peneče. Ker so vsak dan velike prometne nesreče zaradi uživanja alkohola, so enote milice 26. julija med 18.00 in 4.00 izvedle preventivno prometno akcijo na območju Pomurja. Miličniki so zalotili 22 kršiteljev, ki so vozili motorna vozila pod vplivom alkohola, 9 voznikov je vozilo brez vozniškega dovoljenja, 59 pa so jih opozorili na lažje prekrške. 26 kršiteljev so kaznovali na kraju samem.

Uprava za notranje zadeve opozarja vse voznike motornih vozil, da ne vozijo motornih vozil pod vplivom alkohola. Prav v primerih, ko alkoholizirani voznik povzroči prometno nezgodo, nastanejo najhujše nesreče, po novih predpisih pa mora vinjeni voznik, ki poškoduje drugega, plačati tudi zdravljenje poškodovanega.

J. Ga.

24. avgusta praznik KS Rakičan

Ob koncu tedna je bila v Rakičanu razširjena seja predsedstva krajevnega društva Socialistične zveze, na kateri so osrednjo pozornost namenili pripravi na bližnji praznik krajevnih skupnosti. Ta bo v nedeljo, 24. avgusta, ko bodo dopoldne pripravili priljubljene vaške igre, osrednja prireditev pa bo popoldne ob 13.30 pred vaško-gasilskim domom. Ob tej priložnosti bodo prevzeli gasilsko cisterno, vredno 11 milijonov dinarjev. Hkrati občinska gasilska zveza pripravlja zanimiv prikaz gasilskih veščin. Sicer pa bodo marljivi Rakičanci še letos ob občinskem prazniku odprli nov otroški vrtec, ki bo velika pridobitev za ta kraj v bližini Murske Sobotice. V kratkem bodo odprli tudi prenovljeno avtobusno postajališče. M. J.

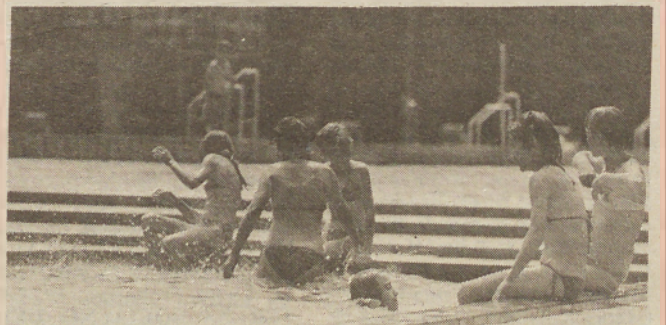
Spomenik Antonu Kremplu

Na pokopališču v Bučkovičih je pokopan Anton KREMPLE, ki je deloval v tem kraju kot duhovnik od 1836 do 1844 (do smrti). Ta je znan predvsem po svojem delu Dogodivščine Štajerske zemlje. Ob cerkvi stoji že spomenik, sedaj pa se je tamkajšnje kulturno prosvetno društvo, ki nosi po njem ime, odločilo še za ureditev nagrobnega spomenika. Tega bodo odkrili v nedeljo, 3. avgusta.

Krempl je za svoj čas veliko storil za preporod slovenskega naroda. Izhaja iz Noričkega vrha pri Gornji Radgoni in je sedaj že dokaj pozabljen. KPD Bučkovič bo z odkritjem spomenika na grobu in s kulturnim programom, ki ga v ta namen pripravljajo, veliko storil za njegov spomin. Franci Klemenčič

V MURSKI SOBOTI

Plavalni tečaji vsak teden

Na kopališču v Murski Soboti plavalni klub, ki deluje v okviru ŠD Pomurje, že ves julij prireja plavalne tečaje. Doslej je v njih sodelovalo 100 tečajnikov, ki so imeli dobre vadiatelje in slabo vreme. O tem, kako je zadovoljen z letošnjimi tečaji za odpravo plavalne nepismenosti, pa vodja tečajev, Bojan Merklin:

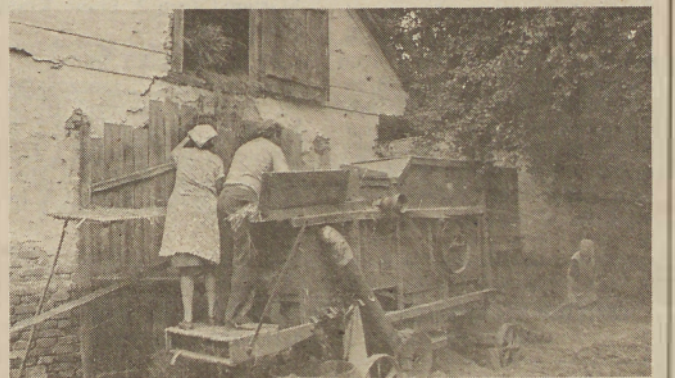
»Zadovoljen sem z obiskom tečajnikov. Doslej smo s tečajniki dosegali dobre rezultate. Pretežno imamo na tečaju predšolske in šolske otroke, pogrešamo pa starejše obiskovalce, ki bi jim radi pripravili tečaj v večernih urah, ko se mladostniki vrvež umir.«

Kako je s prijavi, kje in kdaj se lahko prijavi kandidati za tečaj? »Vsak ponedeljek praviloma začnemo nov tečaj. Dopoldne po 9. uri do 13. pooldne imamo tečaje za mlade, zvečer po 18. uri pa smo na voljo starejšim tečajnikom. Vsi, ki želijo spoznati veščine plavanja, se lahko prijavi osebno pri vходу v kopališče ali po telefonu na številko 21-053.«

tg

KAKO SO MLATILI Z »MAŠINOM«

Kljub velikemu napredku pri posodabljanju kmetijstva z najrazličnejšo mehanizacijo pa so še vedno območja, kjer žanjejo s koso, pšenico pa mlatijo z mlatilnicami. Mlačev je bila nekdanje za kmeta velik dogodek. Danes, ko kombajn opravi vse, je ta dogodek nekoliko razvrednoten — razen tam, kjer še vedno »mašinijo«. Na teh fotografijah smo poskušali ujeti nekaj značilnih prizorov z »mašinijo«.

Pri mašinu — mlatilnici se je predvsem močno kadilo.

Rezanje snopov in polaganje v odprtino je odgovorno delo.

Letos je zaradi slabega vremena pšenica nekoliko slabše »tekla«.

Radenska

TOZD - DIANA - M. SOBOTA

DIANINA ZABAVNA PRIREDITEV

SREČANJE OB BAZENU

PRVIČ NA TEM KONCU SLOVENIJE!

LEPA BRENA IN SLADKI GREH

- modna revija izbranih butikov,
- posolank, gibanice, odojki, specialitete z žara, koktajli, bovia Lepa Brena,
- družabne igre, presenečenja,
- humor.

SREČANJE OB BAZENU V MURSKI SOBOTI, SOBOTA, 8. AVGUST OB 18.00 LEPA BRENA, SLADKI GREH, EXTRA BAND

Del vstopnine namenjen gradnji kirurgije!